

FRITIDSFACILITETERNE I FREDENSBORG KOMMUNE

Bjarne Ibsen, Malene Thøgersen og Lau Tofft-Jørgensen

2013:1

MOVEMENTS

Fritidsfaciliteterne i Fredensborg Kommune

Bjarne Ibsen, Malene Thøgersen og Lau Tofft-Jørgensen

Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund
og Idrættens Analyseinstitut

Fritidsfaciliteterne i Fredensborg Kommune

Bjarne Ibsen, Malene Thøgersen og Lau Tofft-Jørgensen

Bjarne Ibsen og Malene Thøgersen, Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund,
Syddansk Universitet

Lau Tofft-Jørgensen, Idrættens Analyseinstitut

Udgivet 2013

ISBN 978-87-92646-62-0

Serie: Movements, 2013:1

Serieudgiver: Institut for Idræt og Biomekanik

Forsidefoto: Colourbox

Forsidelayout: UniSats

Opsætning: Grafisk Produktion, Odense

Tryk: Print & Sign, Odense

Indhold

Resumé	5
1. Indledning	9
2. Faciliteter til fritidsbrug i Fredensborg Kommune.....	11
3. Hvor meget og hvordan anvendes faciliteterne?	35
4. Børn og voksnes fritidsaktiviteter og brug af fritidsfaciliteter.....	60
5. Tendenser og udvikling i fritidslivet	83
6. Forslag til optimering af lokaleanvendelsen.....	94
7. Sammenfatning og forslag	110
Litteratur	122
Bilag.....	123

Resumé

Formålet med undersøgelsen er at skabe et overblik over fritidsfaciliteterne, og hvor meget og hvordan de benyttes, så resultaterne kan bruges som grundlag for den fremtidige planlægning på området. Analysen bygger på fire spørgeskemaundersøgelser:

- En undersøgelse blandt idræts- og fritidsfaciliteterne.
- En undersøgelse blandt de organiserede brugere af faciliteterne (foreninger og institutioner).
- En undersøgelse blandt et tilfældigt udsnit af kommunens voksne borgere.
- En undersøgelse blandt skoleelever fra 4.-9. klasse i alle kommunale skoler.

Endvidere er repræsentanter for foreningerne blevet interviewet, de største af faciliteterne er besøgt, og kommunen har stillet en række informationer til rådighed for analysen.

Undersøgelsen er rekvireret af Fredensborg Kommune og gennemført af Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund fra Syddansk Universitet og Idrættens Analyseinstitut.

Dette resumé indeholder de vigtigste resultater fra undersøgelsen.

Kultur- og idrætsvaner i kommunen

Voksne borgere

Den kulturaktivitet, som flest voksne i Fredensborg Kommune går til i løbet af et år, er at gå i biografen, hvilket næsten tre ud af fire gør i løbet af et år. Næsten lige så mange benytter et bibliotek. Tre ud af fire går på et museum i løbet af året. Mellem halvdelen og en fjerdedel af borgerne benytter kulturtilbud, som ofte udbydes af kommunale institutioner eller frivillige organisationer, der får kommunal støtte og kan benytte kommunale lokaler gratis. En stor del af de voksne borgeres deltagelse i kulturaktiviteter finder sted uden for kommunen. De mest benyttede kulturinstitutioner inden for kommunens grænser er bibliotekerne, Louisiana, Humle Bio og Nivågård. Med nogle få undtagelser er deltagelsen i kulturelle aktiviteter i Fredensborg Kommune stort set identisk med deltagelsen på landsplan.

77 pct. af de voksne borgere i Fredensborg Kommune 'dyrker normalt motion, idræt eller sport'. De mest dyrkede idræts- og motionsaktiviteter blandt voksne borgere i kommunen er i nævnte rækkefølge: Vandretur (35 pct.), jogging (29 pct.), styrketræning (25 pct.), svømning (19 pct.) og konditionstræning (17 pct.). Dvs. aktiviteter som i lille grad tilskrives politikker og strategier for idræt, folkeoplysning eller faciliteter i Fredensborg Kommune. 61 pct. af alle respondenterne har svaret, at de dyrker idræt og motion på egen hånd, 31 pct. gør det i en idrætsklub eller forening, og næsten lige så mange, 28 pct., gør det i et fitnesscenter, danseinstitut ol. Andelen, som dyrker idræt i en forening, er betydeligt lavere end i Danmark som helhed, selvom andelen, der dyrker idræt eller motion, er højere.

De voksne borgere i Fredensborg Kommune dyrker i højere grad end i Danmark som helhed idræt og motion i naturen. De fire mest benyttede steder eller faciliteter til idræt og motion blandt de voksne er i nævnte rækkefølge: Naturen (50 pct.), veje, gader og fortove (38 pct.), motionsrum eller fitnesscenter (28 pct.), og svømmehal eller –facilitet (16 pct.). Først på femte- og sjettepladsen kommer de mere traditionelle faciliteter, som er en del af kommunens idræts- og facilitetspolitik: Idrætshal (14 pct.) og gymnastiksal (11 pct.).

Børn og unge

For børnenes vedkommende er ni ud af ti af eleverne i 4. til 9. klasse fysisk aktive. De mest dyrkede idrætsgrene blandt skoleeleverne i Fredensborg Kommune er i nævnte rækkefølge: Fodbold (31 pct.), badminton (18 pct.), håndbold (17 pct.), svømning (16 pct.), dans (11 pct.), ridning (10 pct.), tennis (10 pct.), gymnastik (9 pct.), fitness (i motionscenter) (9 pct.) og kampsport (8 pct.). Til forskel fra de voksne benytter skoleeleverne i høj grad de kommunale eller kommunalt støttede faciliteter. De tre mest benyttede faciliteter til idræt er idrætshal (49 pct.), stadion og boldbane (31 pct.) og gymnastiksal (31 pct.).

For skoleelevernes vedkommende fylder de ikke-idrætslige (faste) fritidsaktiviteter ikke nær så meget, som de organiserede idrætsaktiviteter gør. 16 pct. går dog til musik eller kor, 6 pct. går til spejder, og 4 pct. til teater. Næsten alle skoleelever deltager i flere kulturaktiviteter (fx museum og zoo) i løbet af et år.

Fire tendenser

Analysen afspejler fire tendenser, der har betydning for den måde mange kultur-, fritids- og idrætsaktiviteter dyrkes på:

- Den voksende digitalisering og teknologisering af mange kultur- og fritidsaktiviteter.
- Ændringer i hvilke sammenhænge og organiseringsformer aktiviteterne udøves i.
- Den øgede efterspørgsel efter aktiviteter, der kan dyrkes på selvvalgte tidspunkter.
- En tendens til, at fritiden både præges af en 'forbruger-mentalitet' og 'selvorganisering'.

Benyttelsen af og tilfredsheden med fritidsfaciliteterne

Kommunen har en forholdsvis god facilitetsdækning i sammenligning med landsgennemsnittet men dog forholdsvis færre idrætshaller og svømmefaciliteter.

To ud af tre af de organiserede brugere (foreninger og kommunale institutioner) benytter fritidsfaciliteter udenfor kommunen.

Mange af faciliteterne benyttes ikke i længere perioder af året, og i en femtedel af den bookedede tid til fritidsaktiviteter (i den mest eftertragtede tid på ugen) benyttes den tildelte tid ikke.

Godt halvdelen af foreningerne og de kommunale institutioner synes, at de eksisterende faciliteter dækker deres behov. Tilfredsheden er størst blandt kultur- og fritidsforeningerne og mindst blandt idrætsforeningerne. Foreningerne efterlyser især specialfaciliteter

til specifikke kultur-, fritids- og idrætsaktiviteter. På de eksisterende faciliteter – og blandt brugerne deraf – efterlyses især AV- og IT-udstyr.

Overordnet er langt de fleste foreninger og institutioner tilfredse med de faciliteter, de benytter. Kun 5 pct. er utilfredse. Størst er utilfredsheden med omklædnings- og bade-forhold samt opholdsrum og klublokaler. De fleste af disse brugere af fritids- og idræts-faciliteterne synes, at faciliteterne i kommunen opfylder deres behov for at kunne udføre aktiviteterne på en tilfredsstillende måde. Kun hver tiende bruger synes ikke, at det er til-fældet. De voksne borgere er ikke lige så tilfredse med kultur- og fritidsfaciliteterne. Kun 15 pct. svarer, at faciliteterne opfylder deres behov. Når det gælder idrætsfaciliteterne, er det hver fjerde, der synes, at idrætsfaciliteterne tilgodeser deres behov.

Forslag til den fremtidige planlægning på facilitetsområdet

På baggrund af undersøgelsen anbefales det af analysens forfattere, at Fredensborg Kommune overvejer følgende forslag:

Etablering af nye faciliteter:

- Multifunktionelle lokaler til møder, dans, motion mv.
- Spillested til teaterforestillinger.
- Fitness- og motionsrum i de etablerede større idrætsfaciliteter (idrætshaller mv.).
- Natur-faciliteter der kan understøtte den omfattende motionsaktivitet i naturen.
- Svømmehal.

Forbedringer af de eksisterende faciliteter:

- At faciliteten lever op til moderne krav for at udøve de aktiviteter, faciliteten er anlagt til.
- At der er moderne AV- og IT-teknologi på faciliteten.
- At faciliteten er velholdt og æstetisk inspirerende.
- At man kan benytte faciliteterne på forskellige tidspunkter, som passer den enkelte eller gruppen.

Metoder til en større benyttelse af fritidsfaciliteterne:

- Åbne faciliteten for alle på alle tidspunkter, hvor der er ledig kapacitet, der ikke er forbeholdt organiserede grupper.
- Online booking af faciliteter som ikke er frit tilgængelige.
- Skabe økonomiske incitamenter til en større udnyttelse af faciliteterne.
- Dialog mellem faciliteter og kommune om bedre udnyttelse.
- Dialog mellem de forvaltninger og institutioner, der i dagligdagen udvikler, administrerer og benytter faciliteterne, om at sikre overblik over og tilgængelighed til faciliteterne.

Tre udviklingsområder

På tværs af ovenstående anbefalinger foreslår analysens forfattere tre udviklingsområder for fritidsfaciliteterne:

1. Udvikling af faciliteternes drift med fokus på større benyttelse og bedre økonomi:
 - Lettere tilgængelighed til faciliteterne ved indførelse af online booking, økonomiske incitamenter og faglig support.
 - Faglig udvikling af de ansatte på de større faciliteter.
 - Fornyelse af faciliteterne, så de lever op til moderne krav.
 - Understøtte lokal ejerskabsfølelse og kultur for vedligeholdelse og udvikling af faciliteterne.
2. Udvikling af den decentrale facilitetsdækning:
 - Oprettelse af flere multifunktionelle lokaler til møder, kulturaktiviteter, dans, motion mv.
 - Etablering af naturfaciliteter til at understøtte udendørs motion og idræt.
 - Motionscentre i alle større idrætsfaciliteter.
3. Plan for den centrale facilitetsdækning:
 - Hvad har de omkringliggende kommuner, som Fredensborg Kommune derfor ikke behøver?
 - Hvilke store fritids- og kulturfaciliteter skal kommunen satse på?
 - Svømmehal?
 - Teatersal?

De ovenstående forslag og udviklingsområder er ifølge analysens resultater væsentlige at have for øje i den fremtidige planlægning på facilitetsområdet. Den mere specifikke udmøntning af forslagene må dog nødvendigvis afhænge af de politiske prioriteringer på området.

1. Indledning

Denne rapport præsenterer resultaterne af en undersøgelse af idræts- og fritidsfaciliteterne i Fredensborg Kommune. Undersøgelsen er gennemført af Center for Forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund på Syddansk Universitet og Idrættens Analyseinstitut for Fredensborg Kommune i efteråret 2012.

Formålet med undersøgelsen er at skabe et overblik over faciliteterne og udnyttelsen af disse og derigennem etablere et troværdigt grundlag for den fremtidige planlægning på området. Hensigten er, at analyserne skal fungere som et redskab både for beslutningstagerne og for brugerne af fritidsfaciliteterne i kommunen. Undersøgelsen skal derfor både forholde sig til borgernes og de organiserede brugeres ønsker og behov og samtidig være anvendelig i forhold til den politiske styring og planlægning på området.

Analysen omfatter alle de faciliteter, som Fredensborg Kommune i dag stiller til rådighed for fritidsbrugere.

Rapporten omfatter de følgende analysetemaer:

- Hvilke faciliteter råder Fredensborg Kommune over til fritidsbrug?
- Hvor meget og hvordan anvendes faciliteterne?
- Hvilke kultur-, fritids- og idrætsaktiviteter går børn og voksne til i deres fritid, og hvilke faciliteter benytter de?
- Hvad er tendenserne og udviklingen i fritidslivet?
- Hvordan kan anvendelsen af fritidsfaciliteter i kommunen optimeres?

1.1 Undersøgelsens data og metode

Det primære datagrundlag for analysen er fire spørgeskemaundersøgelser:

- En undersøgelse blandt idræts- og fritidsfaciliteterne.
- En undersøgelse blandt de organiserede brugere af faciliteterne (foreninger og institutioner).
- En undersøgelse blandt et tilfældigt udsnit af kommunens voksne borgere.
- En undersøgelse blandt skoleelever fra 4.-9. klasse i alle kommunale skoler.

Derudover er der gennemført besigtigelser af de vigtigste faciliteter i kommunen, og der er foretaget tre fokusgruppeinterviews med forskellige grupperinger af fritidsbrugere. Endelig inddrages diverse informationer, der er stillet til rådighed af kommunen. Dette drejer sig om oplysninger om antallet af faciliteter, deres ejerform og økonomi, udtræk fra kommunens bookingsystem fredensbook.dk samt en stikprøveundersøgelse af udnyttelsesgraden, som kommunen selv har foretaget på udvalgte faciliteter. I de nedenstående tabeller (1.1 og 1.2) ses et overblik over de data, der er genereret i forbindelse med under-

søgelsen. I rapportens bilag 1 kan man læse, hvordan de forskellige spørgeskemaundersøgelser er gennemført.

Ud over de data, der er indsamlet i forbindelse med undersøgelsen i Fredensborg, indrages perspektiverende data fra andre undersøgelser på området. Dette gælder primært de landsdækkende undersøgelser Danskernes Motions- og Sportsvaner 2011 (Laub 2013) samt Danskernes Kulturvaner 2012 (Bak et al 2012).

Tabel 1.1: De kvantitative undersøgelser

	<i>Målgruppe</i>	<i>Fremgangsmåde</i>	<i>Antal respondenter og svarprocent</i>
<i>Facilitetsundersøgelse</i>	<i>Samtlige idræts- og fritidsfaciliteter i kommunen. Liste stillet til rådighed af kommunen.</i>	<i>Udsendelse pr. mail med link til spørgeskemaet. To rykkerrunder.</i>	<i>49 ud af 77 faciliteter har besvaret spørgeskemaet, hvilket giver en svarprocent på 63,6 %.</i>
<i>Undersøgelse af organiserede brugere</i>	<i>Samtlige foreninger på folkeoplysningsområdet. Derudover daginstitutioner og øvrige kommunale indsatser, som benytter faciliteterne. Lister blev stillet til rådighed af kommunen</i>	<i>Udsendelse pr. mail med link til spørgeskemaet. To rykkerrunder</i>	<i>120 ud af 199 organiserede brugere har besvaret spørgeskemaet, hvilket giver en svarprocent på 60,3 %.</i>
<i>Borgerundersøgelse</i>	<i>3000 tilfældigt udvalgte borgere i kommunen (16 år +).</i>	<i>Udsendelse pr. post med webadresse og personlig kode til spørgeskemaet. Ingen rykkere udsendt.</i>	<i>759 ud af 2994 borgere har besvaret spørgeskemaet, hvilket giver en svarprocent på 25,4 %.</i>
<i>Børneundersøgelse</i>	<i>Samtlige skoleelever 4.-9. klasse på alle kommunale skoler</i>	<i>Link til spørgeskemaet opsat på skole- og elevintra.</i>	<i>592 ud af 2462 elever har besvaret spørgeskemaet, hvilket giver en svarprocent på 24 %.</i>

Tabel 1.2: De kvalitative undersøgelser

	Målgruppe/fokus	Fremgangsmåde
Fokusgruppeinterviews	<i>Foreninger, aftenskoler og foreningssamvirker</i>	<i>Tre fokusgruppeinterviews gennemført den 24. og 25. oktober 2012</i>
Besigtigelse af fritidsfaciliteter	<i>De største fritidsfaciliteter i kommunen</i>	<i>Rundtur til en række fritidsfaciliteter i kommunens større lokalområder</i>

2. Faciliteter til fritidsbrug i Fredensborg Kommune

Denne første del af undersøgelsen belyser, hvilke faciliteter til fritidsbrug (idræt, fritid og kultur), der findes i Fredensborg Kommune. Faciliteter spiller en betydelig rolle for såvel idræts- som kulturlivet i kommunen, og mange aktiviteter i idræts- og kulturlivet er afhængige af adgang til faciliteter.

Faciliteterne stilles til rådighed for foreninger og forskellige kommunale institutioner, som står for at afholde de enkelte aktiviteter. Fordelingen af tider i de enkelte faciliteter er blandt de vigtigste prioriteringsproblemer set fra et kommunalt synspunkt. Gennem fordelingen bidrager kommunen til rammerne for, at foreninger og andre kan skabe aktiviteter for borgerne. Faciliteter er ydermere et væsentligt område for kommunen, idet langt de fleste udgifter til idræts- og kulturområdet går til vedligeholdelse og drift af de kommunale faciliteter eller til lokaletilskud til selvejende faciliteter.

Det er med andre ord nødvendigt for Fredensborg Kommune at have kendskab til de fritidsfaciliteter, som kommunen ejer eller kan disponere over for at kunne understøtte folkeoplysende idræts- og kulturaktiviteter i de lokale foreninger optimalt.

Det er ikke kun kommunale faciliteter, der tages i brug til foreningernes aktiviteter. Visse foreninger har adgang til egne eller selvejende faciliteter, som kommunen gennem folkeoplysningslovens regler yder lokaletilskud til. Endelig vælger en del borgere at anvende rent kommercielle faciliteter uden for foreningslivets regi til aktiviteter på såvel idræts- som kulturområdet.

Det er blandt andet med baggrund i ovenstående, at dette afsnit fokuserer på at skabe et overblik over fritidsfaciliteterne til idræt og kultur i Fredensborg Kommune. Overblikket er struktureret i følgende hovedpunkter:

- Oversigt over det samlede antal fritidsfaciliteter i Fredensborg Kommune.
- Oversigt over idrætsfaciliteterne i Fredensborg Kommune.
- Sammenligning mellem idrætsfaciliteter i Fredensborg Kommune, Region Hovedstaden og hele landet.
- Oversigt over kulturfaciliteter i Fredensborg Kommune.
- Oversigt over fordelingen af faciliteter mellem lokalområder i Fredensborg Kommune.

2.1. Overblik over fritidsfaciliteter i Fredensborg Kommune

I det følgende afsnit tegnes et overblik over facilitetsdækningen i Fredensborg Kommune. Efter en indledende oversigt er analysen delt op i to dele. En, der fokuserer på idrætsfaciliteter, og en der fokuserer på kulturfaciliteter. Indledningsvis beskrives de anvendte data.

Det samlede overblik over fritidsfaciliteter i Fredensborg Kommune bygger på information fra en facilitetsdatabase, kommunen har udarbejdet til brug for denne undersøgelse. Databasen danner grundlag for de efterfølgende analyser af faciliteterne.

Databasen er opdelt i kommunale og private faciliteter, som er beliggende inden for kommunegrænsen, og indeholder et væld af forskellige faciliteter lige fra petanquebaner og klasselokaler til teaterscener og idrætshaller.

Databasen er som led i undersøgelsesforløbet blevet yderligere suppleret og videreudviklet, og såvel kommunale som private faciliteter er tilføjet undervejs. Databasen er udvidet løbende, fra de første data blev sendt i august 2012 og helt frem til undersøgelsens sidste fase ultimo december 2012. Dette er væsentligt af to årsager:

- For det første står det klart, at Fredensborg Kommune hidtil ikke har haft en fuldstændig, samlet oversigt over de anvendelige faciliteter inden for kommunegrænsen.
- For det andet er det væsentligt at nævne, at det tilgængelige datamateriale til analysen formentlig ikke tegner et helt nøjagtigt billede af situationen i Fredensborg Kommune. Det er muligt, at der stadig findes for kommunen 'ukendte' faciliteter, som facilitetsdatabasen ikke omfatter.

Nedenstående skal derfor ses som et skridt på vejen til en bedre udnyttelse af idræts- og kulturfaciliteterne i kommunen ved at skabe et overblik over, hvad der reelt set findes inden for kommunegrænsen, herunder hvordan facilitetsdækningen i Fredensborg Kommune ser ud i forhold til andre kommuner i landet.

Fritidsfaciliteterne i Fredensborg Kommune

Som det kan ses af nedenstående tabel 2.1, indeholder facilitetsdatabasen 358 forskellige faciliteter. Faciliteterne fordeler sig på 121 forskellige adresser, hvilket giver et gennemsnit på knap tre faciliteter pr. adresse. Dette skyldes primært, at især tennis- og boldbanerne er samlet i klynger, samt at en lang række faciliteter er samlet på skolerne. Hvis man ser bort fra disse grupper af faciliteter, kendetegner det faciliteterne i Fredensborg Kommune, at de er spredt over det meste af kommunen i en række decentrale kultur- og fritidsfaciliteter. I andre kommuner er faciliteterne i højere grad samlet i idrætscentre og kulturhuse.

Tabel 2.1. Fritidsfaciliteterne i Fredensborg Kommune

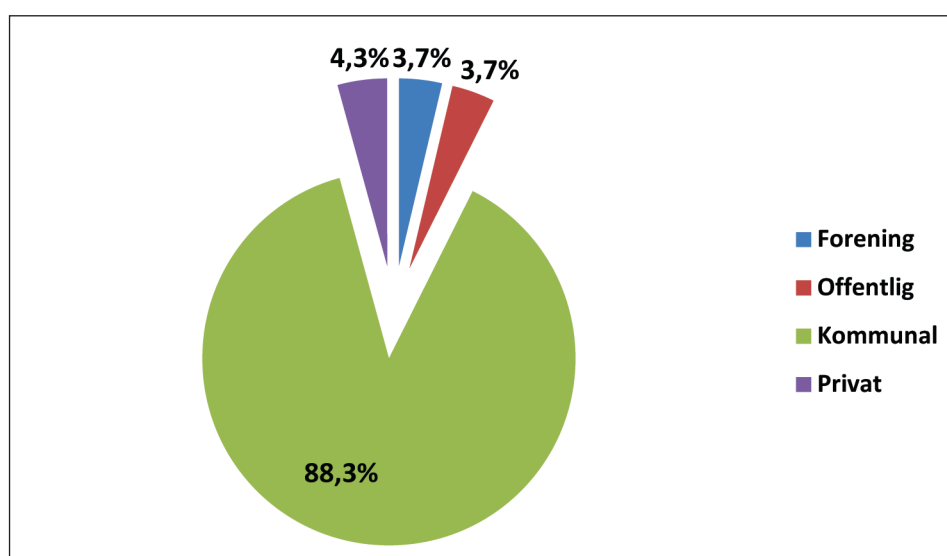
<i>Facilitetstyper</i>	<i>Antal</i>
<i>Klublokale, foreningshus, mødelokale</i>	91
<i>Boldbaner</i>	32
<i>Grønt areal / natur (Park / skov og ruter)</i>	32
<i>Tennisbaner</i>	25
<i>Musiklokale</i>	22
<i>Gymnastiksal / andet idrætslokale</i>	17
<i>Teaterscene</i>	14
<i>Billedkunstlokale</i>	12
<i>Idrætshal</i>	11

<i>Andre anlæg / faciliteter</i>	11
<i>Skolekøkken</i>	11
<i>Spejderhytte</i>	8
<i>Håndarbejdslokale</i>	7
<i>Sløjdlokale</i>	7
<i>Computerlokale</i>	7
<i>Lystbåde- og havneanlæg</i>	5
<i>Motionsrum / fitnesslokale</i>	5
<i>Cafeteria, cafe og kantine</i>	4
<i>Foredragssal</i>	4
<i>Klatrevæg</i>	4
<i>Ridebaneanlæg</i>	4
<i>Atletikanlæg</i>	3
<i>Skydelokaler / anlæg</i>	3
<i>Udstillingslokale</i>	3
<i>Golfanlæg</i>	2
<i>Hundetræningsanlæg</i>	2
<i>Skateranlæg / bane</i>	2
<i>Strandsportsfacilitet</i>	2
<i>Motorsportsanlæg</i>	1
<i>Hovedtotal</i>	358

Figur 2.1 viser, at langt størstedelen af faciliteterne ejes af Fredensborg Kommune, mens resten er ejet af private eller foreninger.

Ud af de 310 kommunale faciliteter i databasen er 49 pct. placeret på skoler rundt om i kommunen. Disse faciliteter beslaglægges i langt de fleste tilfælde af skolerne i hovedpar-

Figur 2.1. Fordelingen af fritidsfaciliteter i Fredensborg Kommune på ejerformer

ten af dagtimerne, og disse faciliteter er i mange tilfælde heller ikke tilgængelige i ferier, hvor skolerne holder lukket.

De private faciliteter består især af golfanlæg, ridebaner, lystbåde- og havneanlæg, gymnastiksale / andet idrætslokale, en enkelt idrætshal samt tre klublokaler. Da denne undersøgelse er baseret på Fredensborg Kommunes database, kan man formode, at der findes private faciliteter, som ikke er registreret, da de ikke nødvendigvis har relationer til den kommunale forvaltning. Ud over de fem kommunal motionsrum eller fitnesslokaler (beliggende på ældrecentre), der indgår i kommunens facilitetsdatabase, findes der ifølge Idrættens Analyseinstituts fitnessdatabase fra februar 2012 yderligere fem kommercielle fitnesscentre i Fredensborg Kommune. De kommercielle faciliteter spiller en stigende rolle især i forhold til unge og voksne motionisters træning. Generelt har der i de senere år været voldsom vækst i fitnessrelaterede motionsaktiviteter og i antallet af kommercielle udbydere og udøvere i Danmark, hvilket også afspejler sig i denne undersøgelse blandt borgere i Fredensborg Kommune. 28 pct. af de voksne borgere i Fredensborg Kommune angiver at benytte 'motionsrum / fitnesscentre' til idræt og motion, hvilket som motionsarena kun overgås af naturen (50 pct.) og 'veje, gader og fortove' (38 pct.) (mere derom i kapitel 4).

Foreningsfaciliteterne er typisk tennisbaner, klublokaler, spejderhytter og et enkelt havneanlæg. Disse faciliteter vil ofte direkte eller indirekte være modtagere af kommunale midler i større eller mindre omfang. Enten gennem støtte til foreningerne, der ejer faciliteterne, eller tilskud til de aktiviteter, der foregår i / på faciliteten.

De 'offentlige faciliteter', der vises i figuren, er ikke idrætsfaciliteter i traditionel forstand, men for alles vedkommende falder de inden for kategorien 'vand, skov og anden natur'.

2.2 Idrætsfaciliteter i Fredensborg Kommune

Det mest facilitetstunge område inden for fritidsfaciliteterne er idrætsområdet. Vi vil i det følgende gennemgå Fredensborg Kommunes idrætsfaciliteter og sammenligne antal og fordeling med landsgennemsnittet samt fordelingen deraf i Region Hovedstaden.

Sammenligningen bygger på en indberetning fra Fredensborg Kommune til Lokale- og Anlægsfondens (LOA) nationale facilitetsdatabase. Der er desværre ikke 100 procents overensstemmelse mellem den indberetning, Fredensborg Kommune har indgivet til LOA, og den database, der er udviklet i forbindelse med denne undersøgelse. Der skal derfor tages forbehold for visse uoverensstemmelser mellem de to databaser.

Fredensborg Kommune råder over et væld af forskellige idrætsfaciliteter, som i overvejende grad er ejet og drevet kommunalt og under henvisning til folkeoplysningsloven stilles til rådighed for idrætsforeninger.

LOA's facilitetsdatabase opdeler idrætsfaciliteter i offentlige og private og giver dermed et samlet billede af de faciliteter, der findes inden for kommunegrænsen.

Som det fremgår af tabel 2.2, inddeler LOA også idrætsfaciliteter i en række hovedkategorier, som blandt andet tæller idrætshaller, gymnastiksale, svømmehaller, atletikan-

læg, boldbaner, klubhuse og friluftsfaciliteter. Tabel 2.2 nedenfor lister idrætsfaciliteterne i Fredensborg Kommune efter LOA's opgørelsesmetode.

Tabel 2.2. Oversigt over idrætsfaciliteter i Fredensborg Kommune fordelt på offentlige og private

Facilitetsstatistik	Offentlig	Privat	Total
Haller, idrætslokaler og gymnastiksale:	16	0	16
Idrætshal over 800 m ²	8	0	8
Idrætslokaler og gymnastiksale 300-799 m ²	0	0	0
Idrætslokaler og gymnastiksale under 300 m ²	8	0	8
Svømmefaciliteter:	1	1	2
Svømmehaller min. 25 meter bassin	0	0	0
Andre svømmefaciliteter (friluftsbade, badeland, svømmehaller under 25 meter bassin)	0	1	1
Kurbade/velværecentre	0	0	0
Havne- og søbade	1	0	1
Atletikanlæg:	5	0	5
Atletikstadion med 400 meter bane og min 2 spring og 3 kast	4	0	4
Mindre atletikanlæg	1	0	1
Indendørs atletikanlæg	0	0	0
Skøjteanlæg:	0	0	0
Skøjtehaller	0	0	0
Mindre mobile skøjtebaner og andre skøjtefaciliteter	0	0	0
Boldbaner:	37	0	37
Fodboldbaner (11-mands), naturgræs	22	0	22
Fodboldbaner (11-mands), kunstgræs	1	0	1
Fodboldbaner (11-mands), jord/grus	4	0	4
Andre udendørs boldbaner	10	0	10
Øvrige idrætsfaciliteter:	107	24	131
Badmintonbaner	40 ^[1]	0	40
Banede baner (fast belægning)	3	0	3
Banede baner (løs belægning)	1	0	1
Beachvolleybaner	1	0	1
Bowlinganlæg	0	0	0
Golfanlæg	0	4	4
Idrætslegepladser	0	0	0
Klatreanlæg	2	0	2
Motionscentre/styrketræningscentre	0	5	5
Motorsportsanlæg	1	0	1
Petanque og bocciabaner	4	0	4
Ridebaneanlæg	0	8	8
Ro-, kano- og kajakklubber	2	1	3
Ro-, kano- og kajakkanlæg	0	0	0
Rulleskøjteløjper/baner samt speedskaterbaner	0	0	0
Skaterbaner/anlæg	2	0	2
Skydeanlæg	2	2	4
Squashbaner	0	0	0
Tennisbaner	24	0	24
Skiløjpe til langrend	0	0	0
Klublokaler til idrætsforeninger	25	4	29
Friluftsliv	0	0	0
Hytter	0	0	0
Lejrpladser og andre friluftsanlæg	5	0	5
Lystbådehavne	3	0	3

Kilde: Fredensborg Kommunes indberetning til LOA.

Blandt de centrale idrætsfaciliteter er idrætshaller, idrætslokaler, gymnastiksale og boldbaner, som ifølge denne opgørelse alle er kommunale. Disse faciliteter huser typisk traditionelle idrætsaktiviteter, som f.eks. fodbold, håndbold, badminton og gymnastik.

*[1] Badmintonbaner er ikke opgjort af kommunen selv, men er udregnet ud fra antallet af haller, som kommunen angiver, der spilles badminton i. Ifølge kommunen spiller man badminton i otte haller, og normalt kan der være fem badmintonbaner pr. hal. Samlet set findes der potentielt 40 badmintonbaner i kommunen.

Det er som nævnt ikke alle idrætsfaciliteter inden for kommunen, som er kommunale. Specielt inden for kategorien 'øvrige idrætsfaciliteter' findes en del privatejede faciliteter. En del borgere i Fredensborg Kommune angiver at dyrke ridning eller golf og i de tilfælde, borgerne er aktive inden for kommunegrænsen, sker det i privatejede faciliteter. Hverken inden for golf eller ridning findes der kommunale faciliteter i kommunen.

2.3. Idrætsfaciliteter i Fredensborg Kommune sammenlignet med Region Hovedstaden og hele landet

Oplistingen af idrætsfaciliteter i Fredensborg Kommune i tabel 2.2 beskriver facilitetsdækningen i kommunen, men ud fra tabellerne alene er det svært at sige, om facilitetsdækningen er enten god eller dårlig.

For at blive klogere på hvor god eller dårlig facilitetsdækningen i Fredensborg Kommune er, sammenlignes facilitetsdækningen i Fredensborg med dækningen i Region Hovedstaden og Danmark samlet set. Denne sammenligning er foretaget med udgangspunkt i antal borgere pr. facilitet (både kommunale og private) - på kommune-, region- og landsniveau.

Dette tal (antal borgere per facilitet) angives som et 'forholdstal'. Et eksempel med fodboldbaner (naturgræs) viser, at belægningen af græs-fodboldbaner i Fredensborg Kommune er bedre end i Region Hovedstaden, men dårligere end på landsplan. Det vil sige, at der er flere græs-fodboldbaner pr. borger i Fredensborg Kommune sammenlignet med Region Hovedstaden, men færre sammenlignet med Danmark samlet set.

I Fredensborg Kommune er der samlet set 1.772 personer om en græs-fodboldbane. Til sammenligning er der 2.109 indbyggere pr. græs-fodboldbane i Region Hovedstaden, mens der i Danmark samlet set er 1.089 personer pr. græs-fodboldbane.

Forbehold

Facilitetsdatabasen og de ovennævnte forholdstal administreres af Lokale- og Anlægsfonden i samarbejde med KL og bygger på indberetninger fra landets kommuner. Databasen er et vigtigt redskab til at skabe overblik over idrætsfaciliteter i og mellem landets kommuner og er i sidste ende afhængig af de kommunale indberetninger. I foråret 2012 viste det sig, at databasen på visse områder er problematisk og delvist unøjagtig. Derfor valgte LOA midlertidigt at lukke databasen. Databasen genåbnes, når mere valide data er indhentet.

Når det i det følgende er muligt at sammenligne faciliteterne i Fredensborg Kommune med Region Hovedstaden og landsgennemsnittet, skyldes det, at sammenligningerne er baseret på ældre data. Data fra Fredensborg Kommune er, som nævnt indledningsvist i dette afsnit, indsamlet af kommunen selv i løbet af 2012, mens data fra Region Hovedstaden og landsgennemsnittet stammer fra 2008.

Tidsforskellen mellem 2008 og 2012 – og ikke mindst de usikkerheder, der eksisterer i LOA's database og eventuelt Fredensborg Kommunes egen opgørelse – gør, at de følgende sammenligninger skal behandles med forbehold. Fokus er derfor alene på de primære og væsentligste idrætsfaciliteter, som det trods alt må forventes, at de fleste kommuner har formået at indberette relativt korrekt. Dog bør læseren primært tage notits af større forskelle i læsningen af analysen.

Når forholdstal anvendes, skyldes det, at forholdstallene er den bedste måde at sammenligne facilitetsdækningen. Desuden taler det for sammenligningen, at data fra Fredensborg Kommune antages at være relativt retvisende, samt at forholdstal fra Region Hovedstaden og landsgennemsnittet er baseret på mange kommuner, som dermed gør sammenligningerne mere robuste og mindre sårbare over for mindre unøjagtigheder i enkelte kommuner.

Få borgere pr. ridebaneanlæg og badmintonbane

Tabel 2.3 sammenligner forholdstal inden for de mest udbredte og almindelige faciliteter som haller, gymnastiksale, svømmehaller, atletikanlæg, boldbaner samt øvrige idrætsfaciliteter mellem Fredensborg Kommune, Region Hovedstaden og Danmark samlet set.

Sammenligningen viser, at der i forhold til visse faciliteter er store forskelle på antal indbyggere per facilitet, mens der på andre typer af faciliteter er begrænsede forskelle.

Idrætshaller på 800 m² eller derover (håndboldbanestørrelse og derover) har en ret stor betydning for specielt børns idrætsaktiviteter. Her ses der begrænsede forskelle mellem Fredensborg Kommune, Region Hovedstaden og Danmark samlet set. Det samme gør sig gældende i forhold til mindre idrætslokaler og gymnastiksale under 300 m² (se tabel 2.3).

Samlet set er tilbuddet pr. indbygger i Fredensborg Kommune noget lavere end i Region Hovedstaden og hele Danmark i forhold til haller, idrætslokaler og gymnastiksale. Det skyldes, at der ifølge Fredensborg Kommunes egen optælling ikke findes mellemstore idrætslokaler og gymnastiksale mellem 300 og 799 m². Såfremt opgørelsen er korrekt, er der altså en del flere borgere pr. hal, idrætslokale og gymnastiksal i Fredensborg Kommune sammenlignet med Region Hovedstaden og Danmark samlet set (se tabel 2.3).

Et andet område, hvor facilitetsdækningen pr. indbygger er dårligere i Fredensborg Kommune sammenlignet med Region Hovedstaden og Danmark, er inden for svømmefaciliteter. Der findes i Fredensborg Kommune ikke et decideret 25 meter bassin, men derimod to mindre udendørs svømmefaciliteter, herunder et kommunalt havnebad. Ser man således også på udendørs svømmefaciliteter, er forskellen mindre og skinner ikke lige så klart igennem, som hvis man ser på 25 meter indendørs bassiner (svømmehal) alene.

Tabel 2.3. Forholdstal for Fredensborg Kommune, Region Hovedstaden og Danmark.

	Fredensborg Kommune	Region Hovedstaden	Danmark
Seneste opdatering	1.12-2012	31-03-2008	31-03-2008
Indbyggertal	38.981	1.645.729	5.475.695
	Forholdstal (antal indbyggere per facilitet)		
Haller, idrætslokaler og gymnastiksale	2.436	1.447	1.230
<i>Idrætshal 800 m2 eller derover</i>	4.873	4.742	3.371
<i>Idrætslokaler og gymnastiksale 300-799 m2</i>	-	7.619	5.239
<i>Idrætslokaler og gymnastiksale under 300 m2</i>	4.873	2.867	3.076
Svømmehaller, friluft-, havnebade o. lign.	19.491	10.827	9.344
<i>Svømmehaller min. 25 m bassin</i>	-	26.544	20.663
Atletikanlæg (stadion og mindre anlæg)	7.796	22.857	10.591
<i>Atletikstadion m. 400 m bane</i>	9.745	60.952	35.327
Boldbaner	1.054	1.276	734
<i>Fodboldbaner (11-mands), naturgræs</i>	1.772	2.109	1.089
<i>Fodboldbaner (11-mands), kunstgræs ¹⁾</i>	38.981	53.088	96.064
<i>Andre udendørs boldbaner</i>	2.784	4.166	2.624
Øvrige idrætsfaciliteter			
<i>Badmintonbaner</i>	975	1.358	1.211
<i>Beachvolleybaner</i>	38.981	51.429	21.557
<i>Golfanlæg</i>	9.745	44.479	26.841
<i>Motionscentre/Styrketræningscentre</i>	7.796	10.034	8.650
<i>Ridebaneanlæg</i>	4.873	18.285	8.719
<i>Skaterbaner/anlæg</i>	19.491	74.805	43.805
<i>Tennisbaner</i>	1.624	2.675	2.478
<i>Lejrpladser og andre friluftsanlæg</i>	7.796	22.239	11.750
<i>Klublokaler til idrætsforeninger</i>	1.344	2.720	1.522

¹⁾ Flere af kunstgræsbanerne i Fredensborg Kommune er etableret efter 2008, mens opgørelsen for Region Hovedstaden og hele landet ikke omfatter baner efter 2008

Et andet væsentligt område er udbuddet af boldbaner til f.eks. fodbold. På dette område er Fredensborg Kommune godt med. Som tidligere nævnt er der færre borgere pr. græs-fodboldbane i Fredensborg Kommune sammenlignet med Region Hovedstaden, men flere end på landsplan. Samme billede tegner sig i forhold til 11-mands fodboldbaner på kunstgræs samt andre udendørs boldbaner.

Som det tidligere er nævnt, gør kommunens borgere ikke kun brug af kommunale og selvejende faciliteter. Derfor giver det også mening at medtage private faciliteter i forbindelse med analysen. Netop inden for golfanlæg, motionscentre/styrketræningscentre og ridebaneanlæg er det private faciliteter, som sikrer, at kommunen er godt dækket ind. Samlet set er der færre borger pr. facilitet inden for disse tre områder i Fredensborg Kommune sammenlignet med såvel Region Hovedstaden som på landsplan.

Der tegner sig et overordnet billede af, at facilitetsdækningen i Fredensborg Kommune sammenlignet med Region Hovedstaden er kvantitativt god vurderet ud fra det tilgængelige materiale. Der findes lidt færre haller samlet set, men i forhold til boldbaner, tennis- og badmintonbaner er facilitetsdækningen relativt god. Skal man pege på områder, der kunne være interessante at overveje i fremtiden, er det ud over mellemstore idrætslokaler/gymnastiksale en indendørs svømmehal (25 meterbassin eller større). Pt. har kommunens borgere ikke mulighed for at komme i en svømmehal med et 25 meterbassin inden for kommunegrænsen. Senere påvises det, at dette især har betydning for, hvor mange børn i kommunen der går til svømning, mens det ikke umiddelbart har en negativ effekt i forhold til antallet af voksne, der svømmer.

Fitnesscentre (motionscentre/styrketræningscentre)

Som ovenstående gennemgang viser, findes der ingen kommunale fitnesscentre i kommunen. Når fitnesscentre fremhæves i nærværende overblik over idrætsfaciliteter, skyldes det, at fitnesscentre samlet set spiller en stor rolle for voksnes idrætsaktiviteter i dag. Ifølge den seneste undersøgelse af danskernes motions- og sportsvaner fra 2011 dyrker 24 pct. af alle voksne danskere over 16 år og 7 pct. af børnene mellem 7 og 15 år regelmæssigt idræt i et fitnesscenter (Laub 2013). I de fleste tilfælde er der tale om et kommercielt fitnesscenter, og 20 pct. af den voksne befolkning angiver da også, at de dyrker idræt i privat regi. Her er der typisk tale om fitnessrelaterede aktiviteter, men der kan også være tale om bowling, golf, ridning el. lign.

Foruden de kommunale faciliteter er det altså fra et kommunalt synspunkt væsentligt at være opmærksom på kommercielle fitnesscentres voksende rolle i forhold til unge og voksnes træning. Ifølge Idans fitnessdatabase (senest opdateret i januar 2012) og Fredensborg Kommunes egen opgørelse findes der fem kommercielle fitnesscentre i kommunen. Det er ikke muligt at angive, hvor mange borgere, der er medlem af disse centre, men med udgangspunkt i den gennemførte borgerundersøgelse tyder det på, at det er et ret betydeligt antal. Ifølge borgerundersøgelsen dyrker lidt flere end hver fjerde voksen (28 pct.) i Fredensborg Kommune idræt i et motionsrum¹/fitnesscenter (se yderligere i kapitel 4). Det vil altså sige, at en ret stor del af kommunens borgere benytter idrætsfaciliteter, der ikke stilles til rådighed af kommunen eller på anden måde understøttes af kommunens idrætspolitik.

Fredensborg Kommune skal ikke nødvendigvis 'åbne' et fitnesscenter i konkurrence med private aktører, men kommunen kan overveje, om man på anden måde kan styrke samspillet med den kommercielle fitnesssektor i en fremtidig facilitetspolitik eksempelvis

¹ Af kommunens egen opgørelse fremgår det, at der ikke findes deciderede fitnesscentre. Der findes inden for kommunen motionsrum, som visse borgere har adgang til f.eks. via medlemskab i en forening. En del af de 28 pct., som angiver at bruge motionsrum/fitnesscentre, kan således være aktive i kommunalt regi, men der er formentlig tale om et begrænset antal borgere. Endvidere findes et træningslokale ældrecentrene Egelunden, Mergeltoften, Lystholm, Benediktehemmet og Øresundshjemmet.

til glæde for nye grupper af borgere, ligesom man kan overveje, om ældrecentre, sundhedscentre m.v. råder over faciliteter, der kan bringes mere i spil i forhold til foreningslivet.

2.4. Kulturfaciliteter i Fredensborg Kommune

Udover idrætsfaciliteterne findes der i Fredensborg Kommune en række kulturfaciliteter. De væsentligste kulturfaciliteter er oplyst i tabel 2.4 nedenfor.

Tabel 2.4. Kulturfaciliteter i Fredensborg Kommune.

<i>Facilitetsstatistik</i>	<i>Offentlig</i>	<i>Privat</i>	<i>Total</i>
<i>Bibliotek</i>	4	0	4
<i>Foredragssal</i>	4	0	4
<i>Biograf</i>	1	0	1
<i>Museum</i>	3	0	3
<i>Udstillingslokale</i>	3	0	3
<i>Teaterscene</i>	14	0	14
<i>Friluftsscene</i>	1	0	1
<i>Billedkunstlokale</i>	12	0	12
<i>Skolekøkken</i>	11	0	11
<i>Håndarbejdslokale</i>	7	0	7
<i>Sløjdlokale</i>	7	0	7
<i>Computerlokale</i>	7	0	7
<i>Klublokaler til andre foreninger (ikke idræt)</i>	16	5	21

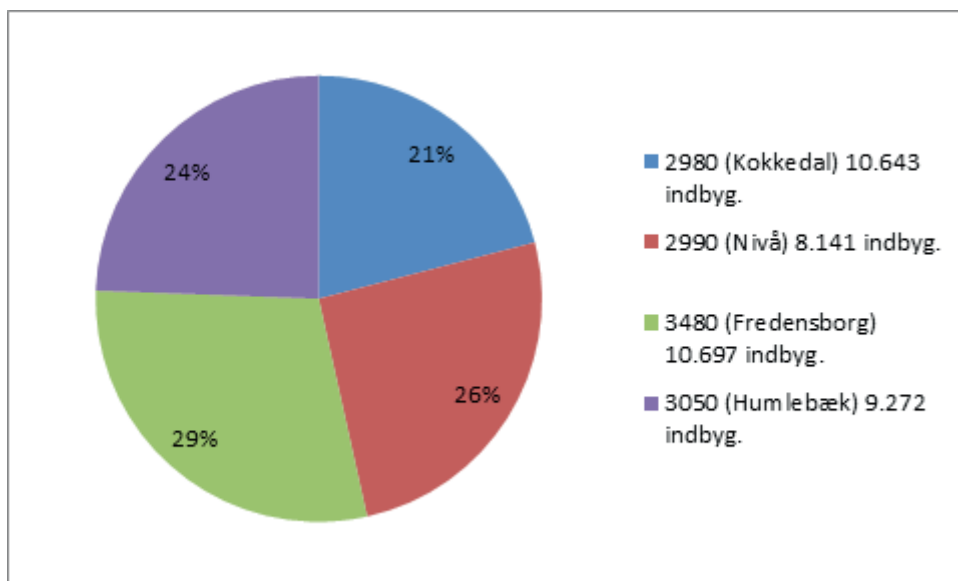
Som det fremgår af tabel 2.4, er der kun få private kulturfaciliteter. Det er således kun fem klublokaler til andre foreninger, som er private.

Det har - i modsætning til idrætsfaciliteterne - i forbindelse med denne undersøgelse ikke været muligt at tilvejebringe sammenlignelige data for kulturfaciliteterne, hverken på regionalt eller nationalt plan. Det betyder også, at det er svært at vurdere, hvorvidt facilitetsdækningen i de forskellige typer af kulturfaciliteter er bedre eller dårligere i forhold til andre steder i landet.

2.5. Fritidsfaciliteter i kommunens fire store lokalområder²

Overordnet set er de registrerede fritidsfaciliteter i facilitetsdatabasen (uanset type) nogenlunde ligeligt fordelt mellem de fire store lokalområder i kommunen. Flest fritidsfaciliteter er beliggende i Fredensborg (29 pct.), mens færrest findes i Kokkedal (21 pct.) (se figur 2.2).

Figur 2.2. Antal faciliteter i de fire lokalområder (postnumre) i kommunen

I forhold til ovenstående generelle overblik over de fire lokalområder er det vigtigt at bemærke, at opgørelsen omfatter alle anlægstyper, hvorved en idrætshal, et skolekøkken og en petanquebane vægtes ens. Desuden er opdelingen på lokalområder udarbejdet efter postnumre med ret stor arealmæssig forskel.

Som det fremgår af figur 2.2, er det desuden værd at bemærke, at der er en vis forskel på antallet af indbyggere i de fire områder. Der bor således 2.556 personer flere inden for postnummer Fredensborg sammenlignet med Nivå. Sammenhængen mellem antal

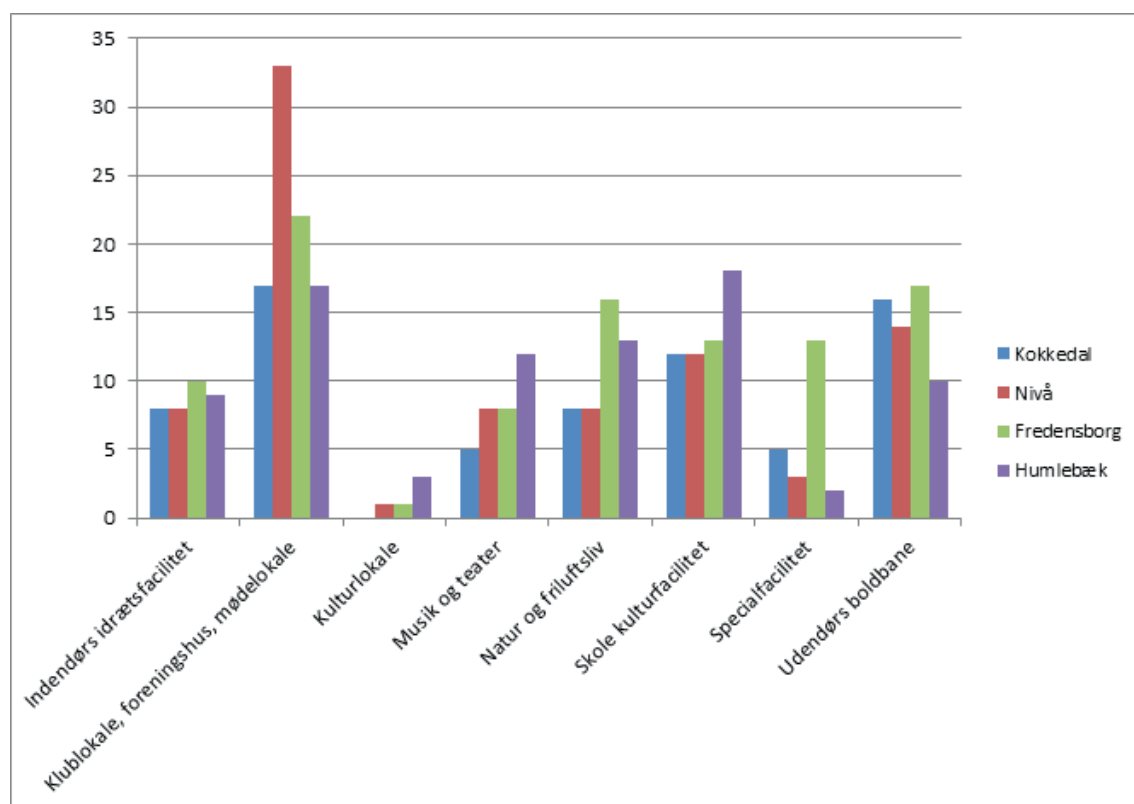
² Fredensborg Kommune blev skabt som følge af kommunalreformen i 2007. Her blev Fredensborg-Humblebæk Kommune og Karlebo Kommune sammenlagt til den nuværende Fredensborg Kommune. Kommunen dækker over et areal på 112,08 km² og består af fire større bysamfund (Nivå, Kokkedal, Humlebæk og Fredensborg) samt en gruppe mindre landsby samfund (heriblandt Sørup og Karlebo) og landområder. Der er ca. 12 km på tværs af kommunen, hvilket er en strækning, man kan tilbagelægges på godt 20 minutter i bil. De fire bysamfund er alle koblet op på tognettet, og der er derfor rimelig gode muligheder for at transportere sig på tværs af kommunen til byer i nabokommunerne og endvidere til København.

I forhold til denne undersøgelse vil vi, i det omfang det er muligt, foretage analyser i forhold til de fire største bysamfund (Nivå, Kokkedal, Humlebæk og Fredensborg). Det skyldes, at til trods for sammenlægningen, så knytter mange af borgernes identitet sig stadigvæk til deres lokalområder. Undersøgelsen 'Danskernes Motions- og Sportsvaner' fra 2011 viser, at otte ud af ti af alle idrætsaktive, dyrker deres idrætsaktivitet inden for et kvarters afstand af deres bopæl. Desuden viser tidligere undersøgelser, at især børn har en tendens til at dyrke deres fritidsinteresser i deres nærområde.

indbyggere og antal fritidsfaciliteter viser, at der er ret stor forskel områderne imellem i forhold til, hvor mange borgere, der bor inden for postnumret, pr. lokal fritidsfacilitet. I Nivå er der 93 borgere om en fritidsfacilitet, mens tallet til sammenligning er 107 i Fredensborg. Antallet af borgere per fritidsfacilitet er lidt højere i Humlebæk og en del højere i Kokkedal, som også har færrest fritidsfaciliteter samlet set. I Humlebæk er der 110 borgere pr. fritidsfacilitet, mens der i Kokkedal er 148. Disse tal skal dog tolkes med stor varsomhed, da de dækker over mange forskellige typer af faciliteter og områder af forskellig størrelse og geografi. For eksempel kan noget af forskellen mellem Fredensborg og Nivå formentlig forklares med, at 3480 Fredensborg dækker et meget større område end 2990 Nivå. Samtidig har Nivå markant større facilitetsmasse på skolerne end det er tilfældet for de andre bysamfund.

Et emne er den overordnede fordeling af fritidsfaciliteter mellem de forskellige lokale-områder og herunder pr. borger. Et andet er hvilke facilitetstyper, der findes i de enkelte områder. Figur 2.3 viser et overblik over de forskellige typer af fritidsfaciliteter i hvert af de fire lokalområder. Ikke overraskende viser figuren, at der eksisterer visse forskelle på tværs af de enkelte lokalområder (se figur 2.3).

Figur 2.3. Fordelingen af typer af faciliteter mellem de fire lokalområder i kommunen

Desuden viser opgørelsen, at Nivå skiller sig en anelse ud fra de andre områder i forhold til 'klublokaler, foreningshuse og mødelokaler', som der findes mere end 30 af i området.

Det skyldes primært, at der for Nivå er registreret 21 klasselokaler i databasen, hvor der for Fredensborg, Humlebæk og Kokkedal kun er registreret henholdsvis 6, 7 og 4.

Fredensborg har sammenlignet med specielt Nivå og Kokkedal god adgang til 'natur og friluftsliv'. Det hænger sammen med Fredensborgs beliggenhed og den direkte adgang til områder med vand/havn, skov, grønne områder og ruter/stier.

Også specialfaciliteter er i særlig grad beliggende i Fredensborg. Der findes i Fredensborg lige så mange specialfaciliteter (f.eks. atletikanlæg, ridebane eller skydebane) som i de tre andre lokalområder tilsammen. Dog er der en del specialfaciliteter, der ikke som sådan er beliggende i Fredensborg by, men mellem Fredensborg by og Humlebæk og Nivå (figur 2.11). Disse specialfaciliteter er registreret under postnummer 3480 og falder derfor ind under Fredensborg i figur 2.3.

Som ovenstående gennemgang har klarlagt, er der forskelle mellem de enkelte lokalområder, når tages udgangspunkt i postnumre. For at nuancere den geografiske fordeling af fritidsfaciliteterne yderligere – og i højere grad tage udgangspunkt i hvor folk bor – ses der i det følgende på en række oversigtskort med forskellige typer af fritidsfaciliteters geografiske placering.

I forbindelse med læsningen af disse kort bør læseren være opmærksom på følgende forhold. For det første gælder det, at på steder med flere ens fritidsfaciliteter på samme adresse svarer de enkelte markeringer ikke direkte til den geografiske placering. Markeringer er rykket ud for at illustrerer, at der ligger flere faciliteter på samme adresse. Tennisbanerne i Humlebæk optager for eksempel ikke al den plads, som de fylder på kortet i figur 2.4.

For det andet bygger de enkelte markeringer på en kvantitativ opgørelse. Der er således ikke taget højde for kvaliteten af de enkelte faciliteter.

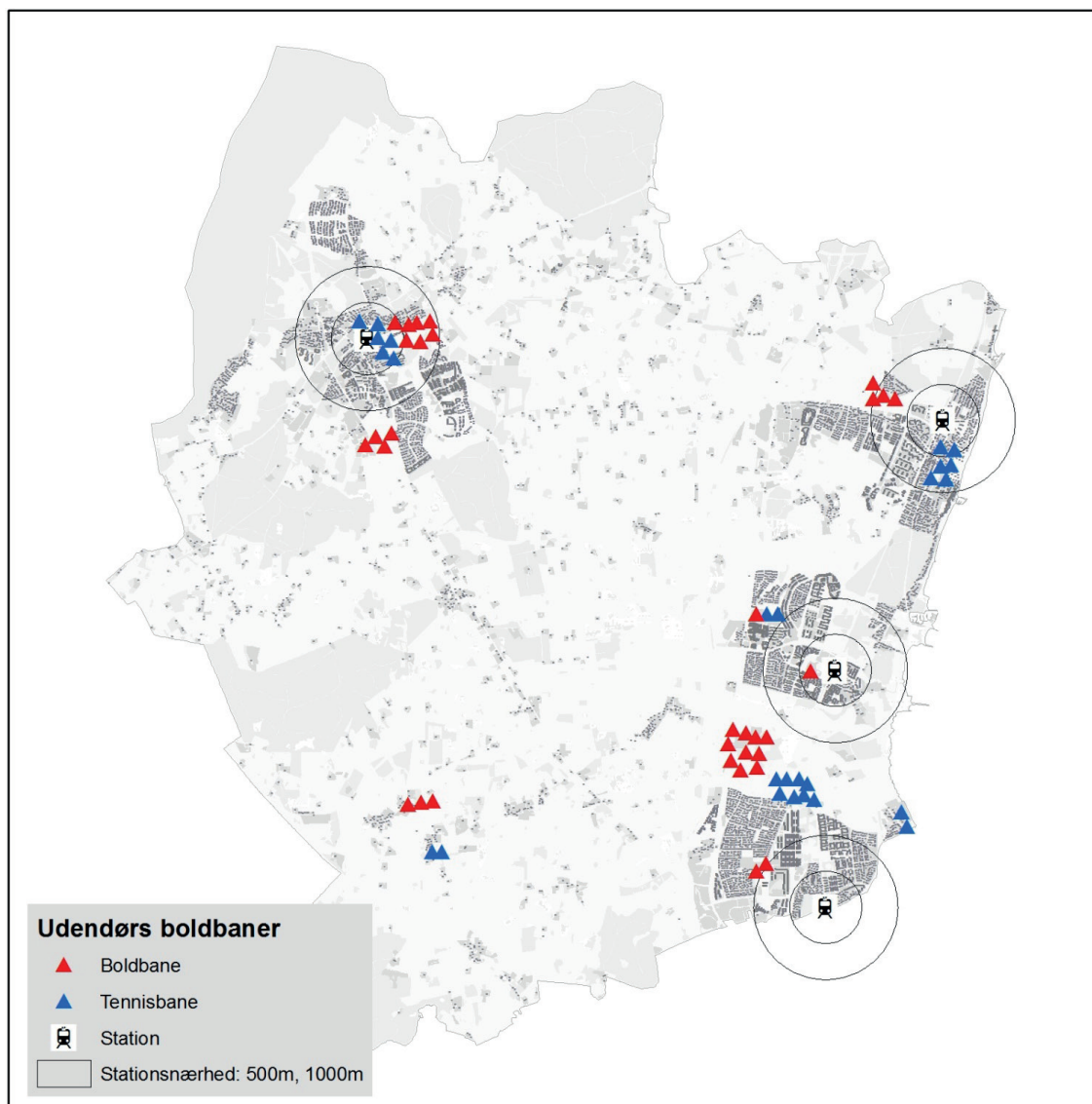
Endelig bemærkes det, at togstationer er medtaget på kortene. Stationerne er medtaget, fordi de for en del borgere er en væsentlig forudsætning for adgang til faciliteterne - alt efter den enkelte facilitets beliggenhed i forhold til stationen.

Der findes selvfølgelig alternative transportformer, som også kan benyttes. Når stationer medtages, skyldes det blandt andet, at det under interviewene med brugere blev nævnt, at offentlige transportformer til faciliteterne er vigtig for mange brugere.

Bold- og tennisbaner ligger primært i udkanten af bysamfundene

Det første oversigtskort (figur 2.4) tegner et billede af, hvordan fordelingen af bold- og tennisbaner er i kommunen og herunder de enkelte lokalsamfund. Specielt boldbaner er typisk samlet i klynger og er ofte placeret i udkanten af bysamfundene. Det skyldes formentlig, at f.eks. fodboldbaner kræver relativt meget plads. Også tennisbaner er placeret i klynger og ligeledes i nogen grad placeret i udkanten af bysamfundene. Dog gælder det, at tennisbaner både i Fredensborg og Humlebæk er placeret centralt i bysamfundene.

Figur 2.4. Fordelingen af boldbaner og tennisbaner i kommunen

Klub- og mødelokaler er placeret centralt i bysamfundene

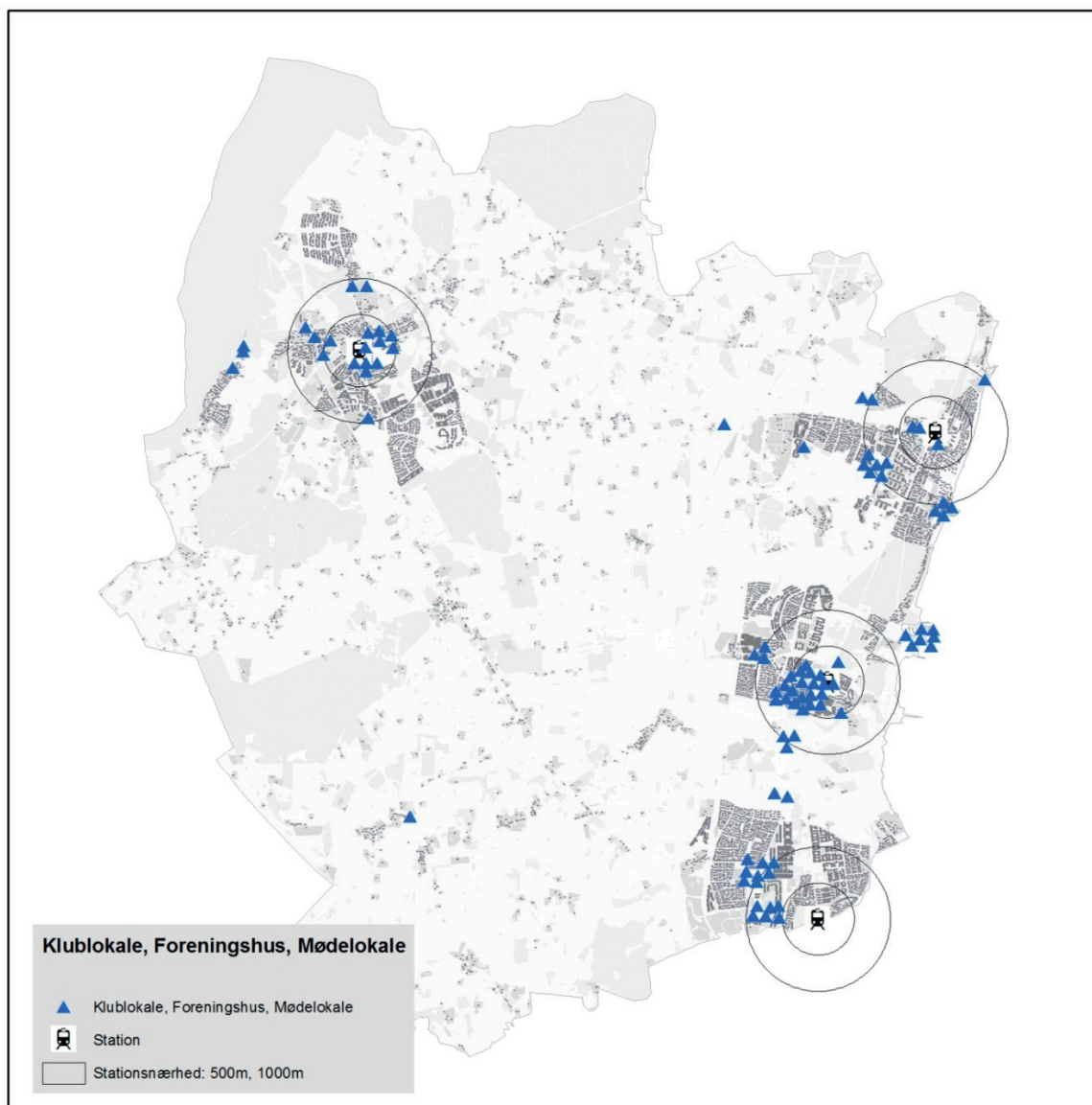
Mens bold- og tennisbaner primært findes i udkanten af bysamfundene, ligger mange af 'klub- og mødelokaler' centralt i bysamfundene. Som figur 2.3 ovenfor viste, så findes disse i relativt stort omfang i de fire lokalområder.

Klub- og mødelokaler er en bred betegnelse, der både dækker over mere eller mindre specialindrettede klubhuse, men også over generelt anvendte mødelokaler, der blandt andet findes på bibliotekerne og i stort omfang på skolerne (klasselokaler). Tilknytningen til biblioteker og skoler er en væsentlig forklaring på, at disse lokaler typisk er at finde centralt i bysamfundene.

En stor del af klub- og mødelokaler i Fredensborg og Nivå er placeret tæt på togstationerne. Omvendt er fordelingen af klub- og mødelokaler noget mere spredt i Humlebæk, og umiddelbart er der længere fra stationen til en stor del af lokalerne. Det er ikke nød-

vendigvis et problem og kan til dels også tilskrives stationens placering i byen, men det er værd at undersøge, om adgangen til disse lokaler er god. Omvendt kan der også være en værdi i, at visse lokaler findes decentralt.

Figur 2.5. Fordelingen af klublokaler og mødelokaler

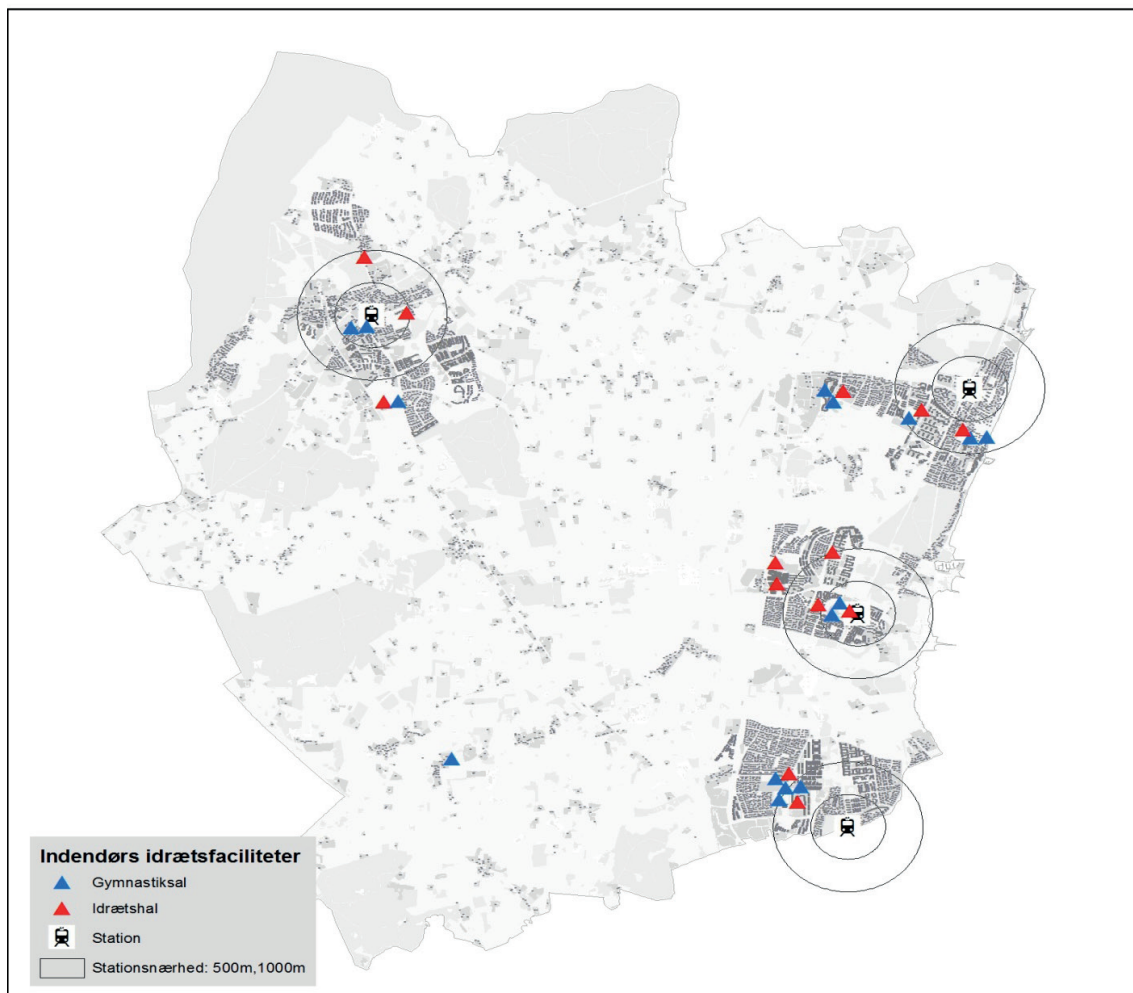

Idrætshaller og gymnastiksale

På samme måde som klub- og mødelokaler er idrætshaller og gymnastiksale beliggende centralt i de fire bysamfund. Det skyldes til dels – som tilfældet er det med klub- og mødelokaler – at en del af hallerne og salene omfattes af lokale skoler (se figur 2.6). Generelt er idrætshaller og gymnastiksale placeret i større afstand fra togstationerne i de enkelte byområder sammenlignet med klub- og mødelokaler. Det er derfor værd at overveje, hvorledes det er muligt at komme til de enkelte faciliteter for brugere, der anvender

offentlig transport. Alternativt om der er gode muligheder for at komme til faciliteterne til fods eller på cykel. Det gælder for alle bysamfund på nær Kokkedal, at disse faciliteter befinder sig i flere forskellige kvarterer. Det er positivt, da det giver større nærhed til disse faciliteter, der rummer mange af de traditionelle børneidrætsaktiviteter.

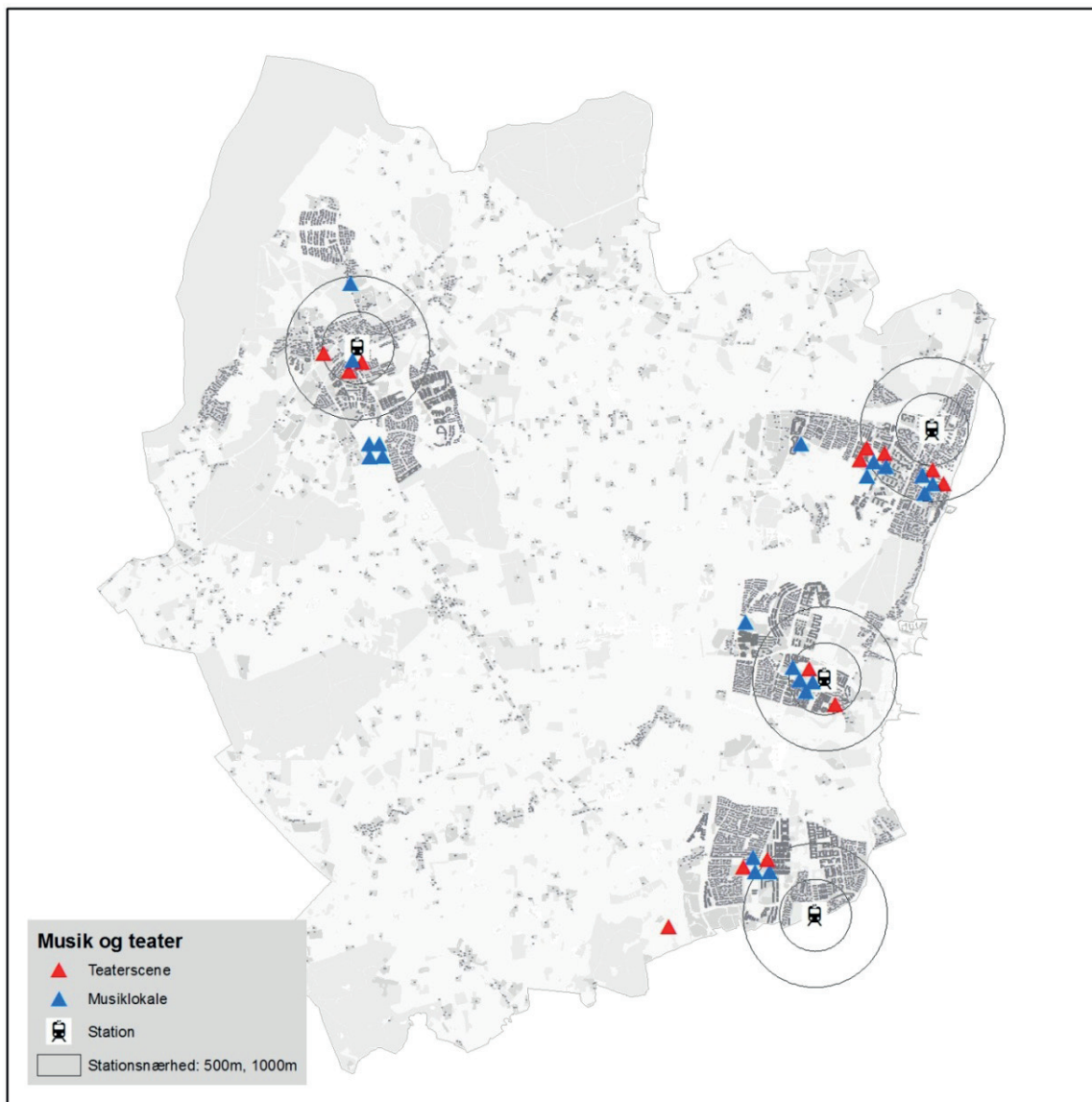
Figur 2.6. Fordelingen af gymnastiksale og idrætshaller

Teaterscene og musiklokale

Som tilfældet med idrætshaller og gymnastiksale er teaterscener og musiklokaler også placeret centralt i de enkelte bysamfund. Det skyldes – som allerede nævnt – at faciliteterne i overvejende grad er tilknyttet de lokale skoler. Det er som nævnt tidligere desværre ikke muligt at sammenligne facilitetsdækningen i Fredensborg Kommune med andre kommuner, men det er umiddelbart positivt, at disse facilitetstyper findes i alle de fire bysamfund.

Figur 2.7. Placeringen af teaterscener og musiklokaler

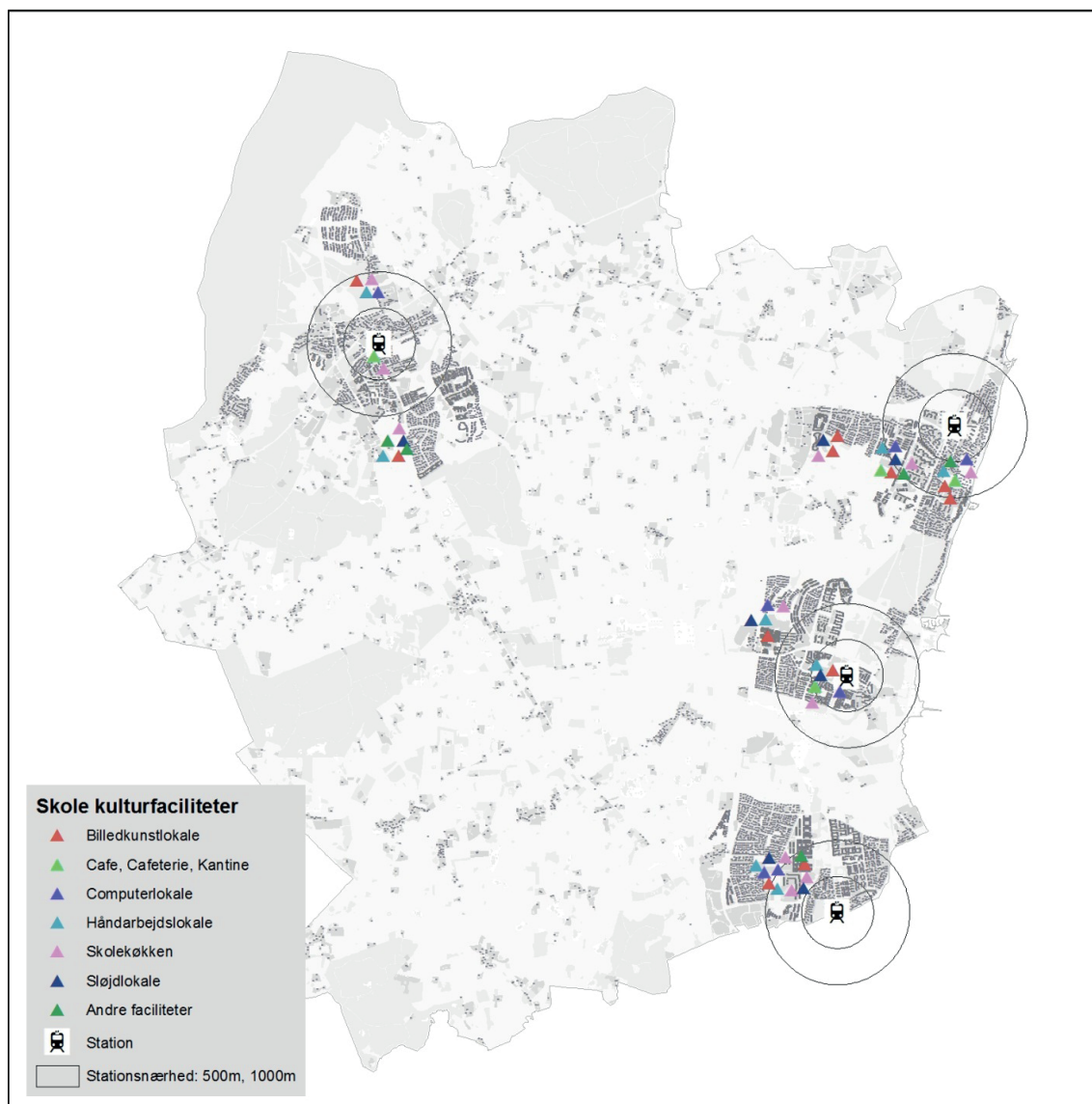

Særlige faciliteter til kultur- og fritidsaktiviteter i kommunen

Ud over idrætshaller, gymnastiksale, teaterscener og klub-, møde- og musiklokaler findes der på skolerne også en række andre speciallokaler, der benyttes til forskellige former for kultur- og fritidsaktiviteter ud over skolernes egne aktiviteter. Disse faciliteter benyttes i stort omfang af aftenskolerne, men også en lang række af de andre lokale foreninger (figur 2.8).

Også for disse faciliteter gælder det, at det kan være en udfordring, at skole og fritidsbrugere kan have forskellige – og til tider modstridende – opfattelse, ønsker og interesser i forhold til disse faciliteter. Der kan være stor forskel på, hvor godt disse forskellige interesser forvaltes lokalt.

Figur 2.8. Placering af særlige faciliteter til kultur- og fritidsaktiviteter i kommunen

Samlingssted på skoler

De fire foregående oversigtskort (figur 2.5-2.8) har vist, at skolerne spiller en stor rolle som fritidsfaciliteter for såvel idræts- som kulturaktiviteter. Netop denne høje koncentration af fritidsfaciliteter på de lokale skoler gør det oplagt at overveje, hvorledes man fra kommunal side kan gøre disse faciliteter attraktive for de enkelte brugere og foreninger – også i fritiden.

Det kan eksempelvis handle om, at man får skabt et spændende miljø på skolerne i forbindelse med udøvelsen af fritidsaktiviteter, så de enkelte faciliteter derfor bliver mere end bare en facilitet. Det kunne indebære tiltag for at skabe et mere levende miljø i aften-timerne, så det er attraktivt at opholde sig på faciliteten både før og efter afholdelsen af

de enkelte aktiviteter, lige som det kunne indebære overvejelser om omklædningsforhold, tilskuerforhold eller opholdslokaler til fritidsbrug på skolerne.

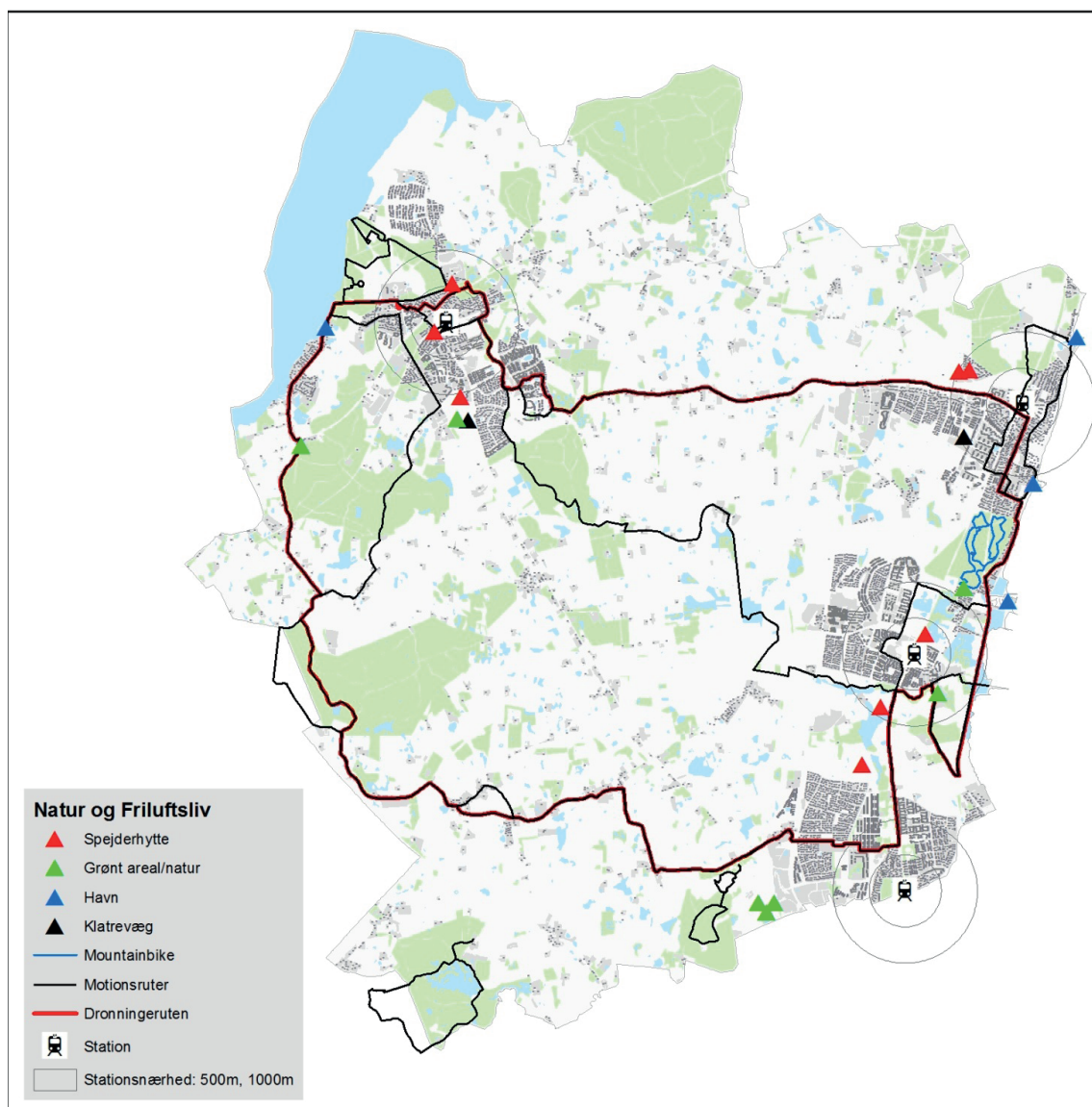
Naturområder

Borgerne i Fredensborg Kommune har overordnet set gode adgangsmuligheder for at bruge naturen til fritidsaktiviteter. De enkelte lokalområder er placeret i relativt åbne områder, og selv de borgere, der er bosat centralt i de forskellige bysamfund i kommunen, har kort distance til vand og grønne områder.

Der findes spejderhytter i alle fire lokalsamfund, mens klatrevægge kun findes i Fredensborg og Humlebæk. Grønt areal/natur findes især omkring bysamfundene i Fredensborg, Nivå og Kokkedal, men er naturligt placeret perifert i de fire bysamfund (figur 2.9). Der er generelt god adgang til skov og grønne områder, og ofte er områderne forsøgt yderligere aktiveret ved etablering af ruter og stier. De enkelte lokalområder i kommunen forbindes for eksempel af Dronningeruten, der blev indviet i 2012, og derudover findes en række andre stier og ruter i kommunen (figur 2.9).

Særligt bemærkelsesværdigt er det, at alle fire områder har god adgang til vand. Fredensborg i vest har adgang til Esrum sø, mens de tre bysamfund i øst har adgang til Øresund. Kokkedal har dog ikke en decideret havn i modsætning til de tre andre bysamfund.

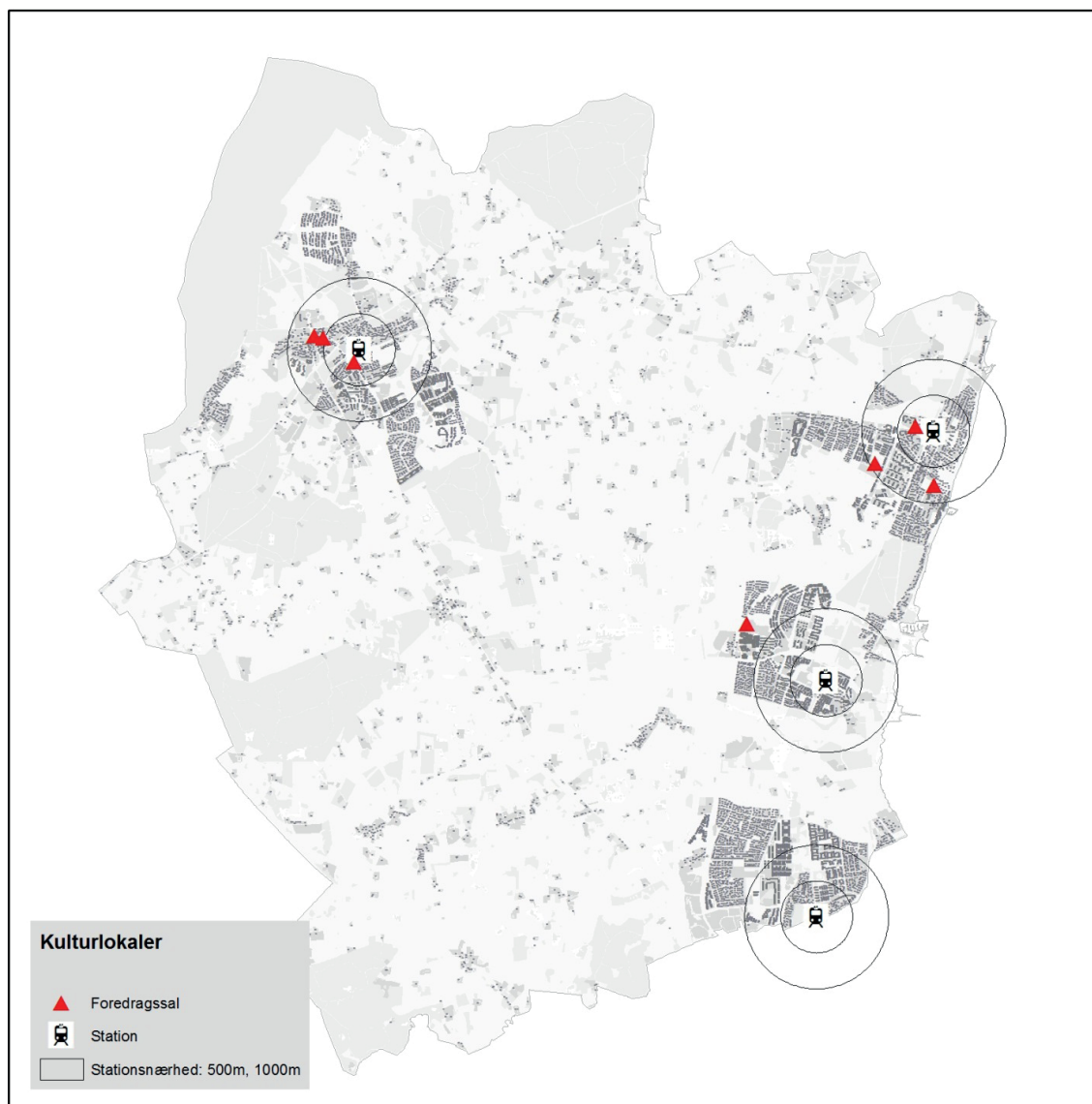
Figur 2.9. Placering af spejderhytter og andre udendørs-/naturfaciliteter

Foredragssale

Fredensborg Kommune råder over en række foredragssale. Hvis man ser på kortet nedenunder, tyder det på, at disse faciliteter ikke har helt den samme geografiske spredning, som de øvrige facilitetstyper har. Det kan dog være vanskeligt at afgøre, om dette reelt er tilfældet, uden et meget specifikt kendskab til lokalerne i de enkelte lokalområder (figur 2.10).

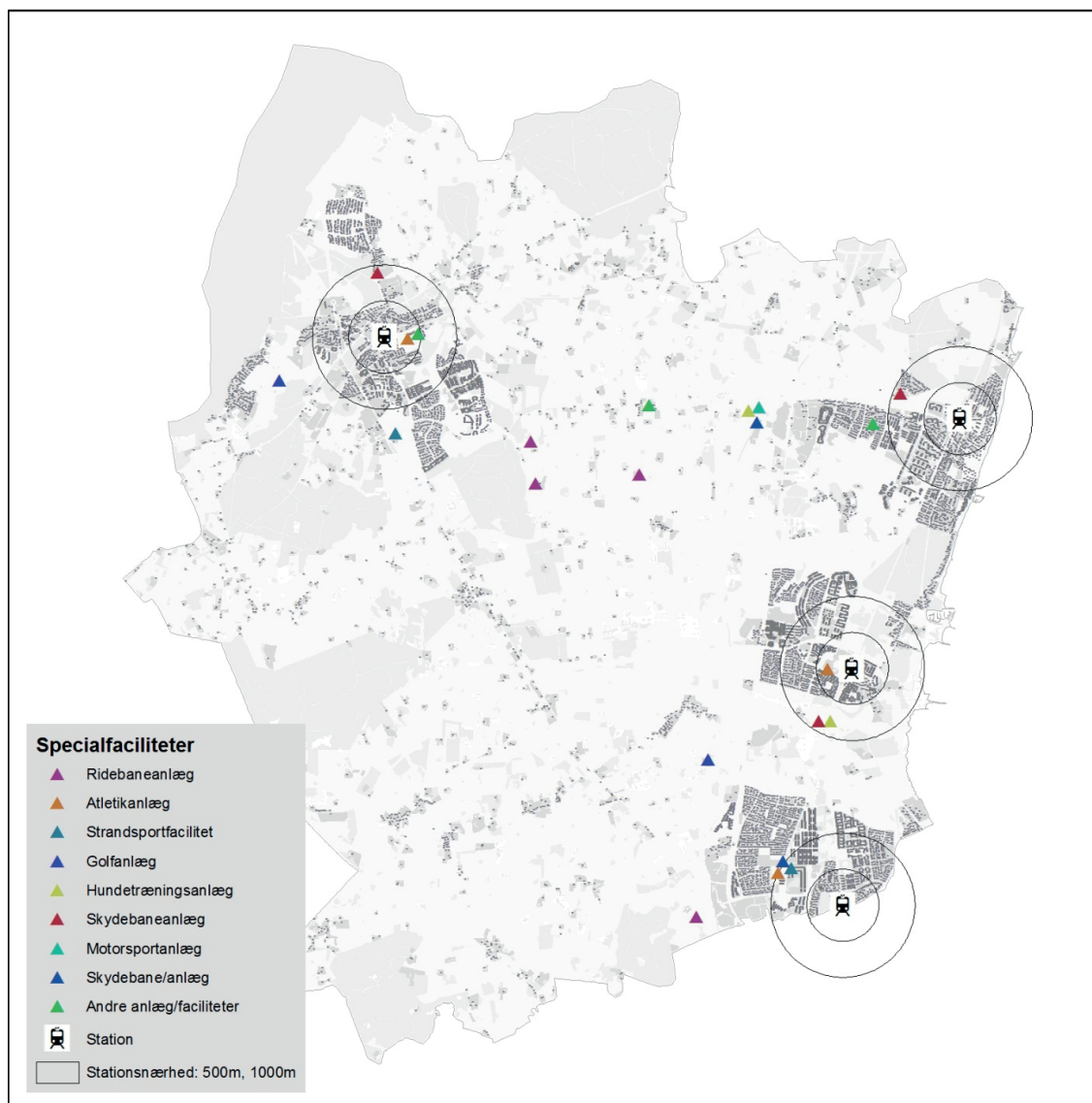
Figur 2.10. Fordelingen af foredragslokaler i kommunen

Specialfaciliteter

På nedenstående kort kan man se, hvordan de forskellige specialfaciliteter er placeret i kommunen. Som man kan se, findes mange af dem kun i ét eller to af lokalområderne, men man kan heller ikke forvente den samme geografiske dækning som for de mere generelle facilitetstyper, der bruges til flere forskellige aktivitetstyper. Som tidligere nævnt er en række af de specialfaciliteter, der er registreret i postnummer 3480 Fredensborg, ikke beliggende i Fredensborg by, men i landzonen mellem Fredensborg og Humlebæk og Nivå (figur 2.11).

Figur 2.11. Fordeling af special-faciliteter i kommunen

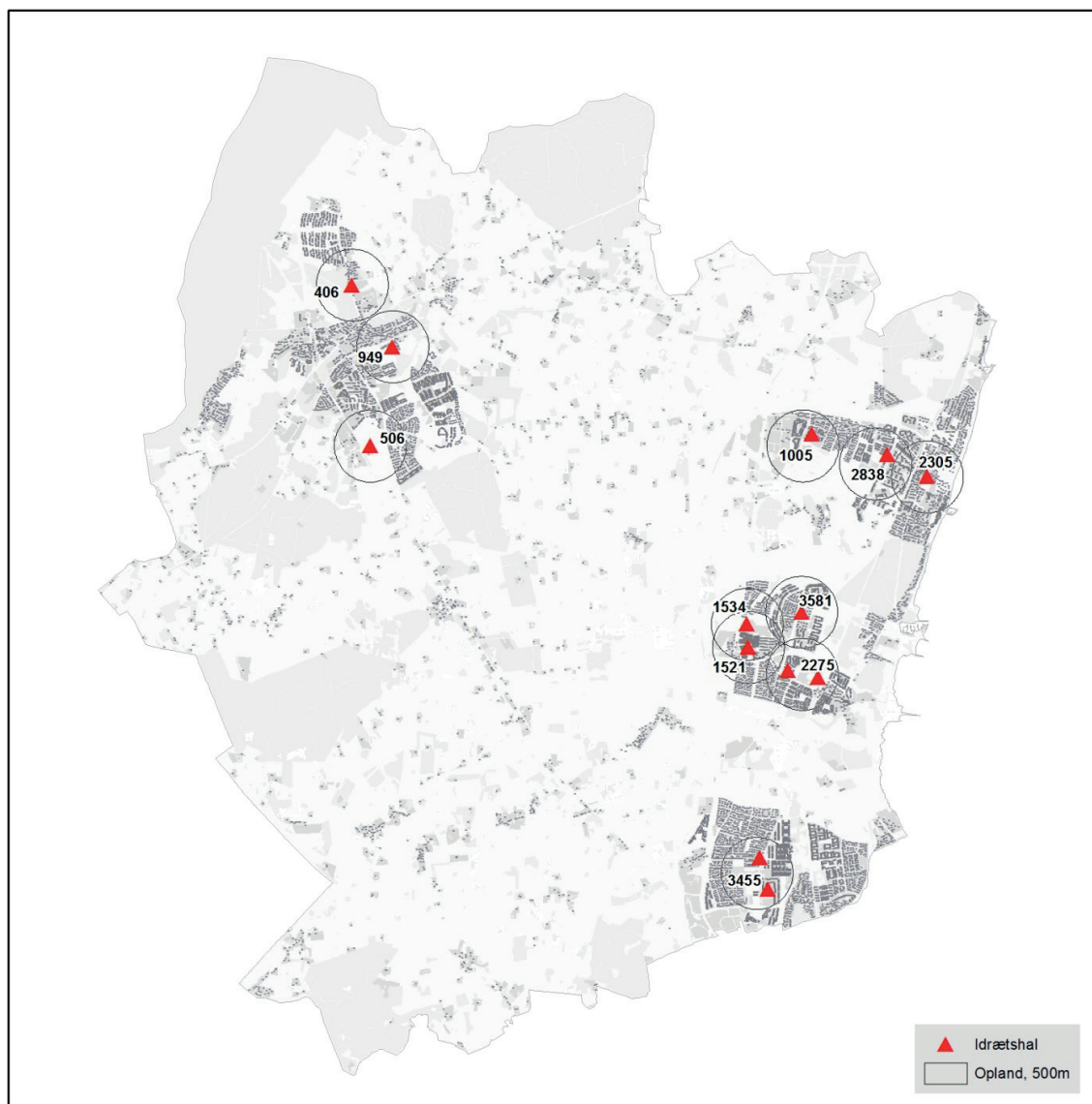
Nærhed til faciliteter

På de to følgende kort kan man se en oplandsmarkering i forhold til faciliteterne. Oplandet skal her forstås som det antal borgere, der bor i umiddelbar nærhed af en given facilitet. Oplandet er markeret med en cirkel, og inde i cirklen er det antal personer angivet, der bor inden for området. Centrum for cirklen er facilitetens fysiske adresse. Denne analyse er ikke udtømmende, men har til formål at anskueliggøre, at udover at kigge på, hvordan faciliteterne fordeler sig geografisk i kommunen, er der også behov for at forholde sig til, hvor stort det befolkningsmæssige opland er for hver facilitet (figur 2.12 og 2.13).

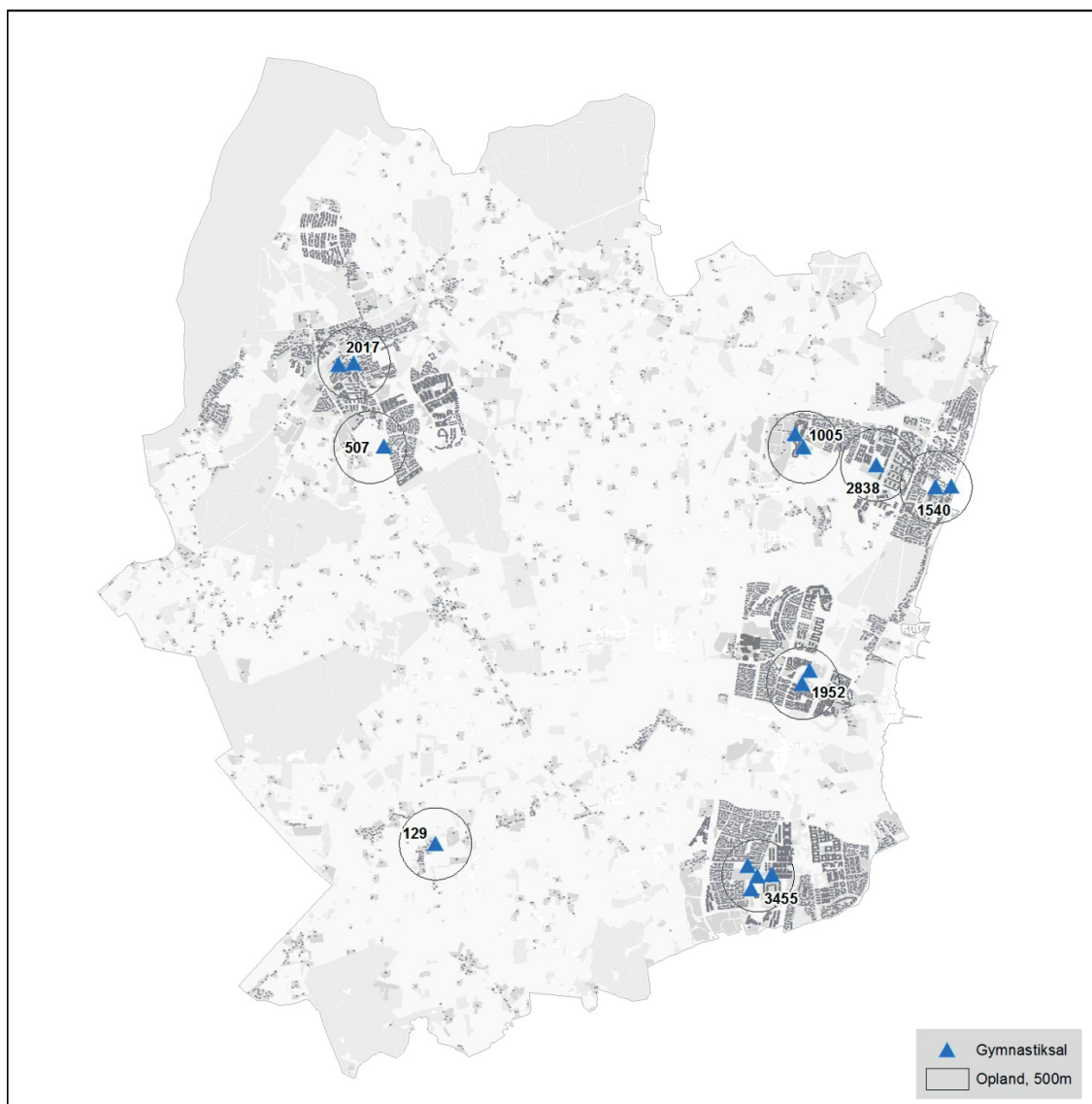
Oplandskortene er udarbejdet for to typer af faciliteter, hvor der ifølge borgerundersøgelsen er et ønske om flere faciliteter, nemlig idrætshaller og gymnastiksale.

Denne undersøgelse er ikke omfattende nok til, at man alene på baggrund af den kan drage entydige konklusioner, men man kan konstatere, at der er væsentlig forskel på idrætshallernes befolkningsmæssige opland i umiddelbar nærhed af faciliteten.

Figur 2.12. Antal borgere inden for idrætsfaciliteternes nærområde (radius på 500 meter)

Figur 2.13. Antal borgere inden for gymnastiksalenes nærområde (radius på 500 meter)

Sammenfatning

Ovenstående analyse viser, at de fleste typer af faciliteter findes i alle fire større lokalsamfund i kommunen med en mindre skævvridning i forhold til antallet af faciliteter mellem henholdsvis Fredensborg, som har flest, og Kokkedal der har færrest.

3. Hvor meget og hvordan anvendes faciliteterne?

Formålet med denne del af analysen er at få et samlet overblik over anvendelsen af forskellige typer af lokaler og anlæg:

- Hvornår anvendes lokaler og anlæg (og hvornår anvendes de ikke)?
- Hvilke aktiviteter anvendes hvert enkelt lokale og anlæg typisk til?
- Hvad er lokalerne indrettet til, og hvilke materialer og udstyr forefindes?
- Udlejes lokaler og anlæg, der er stillet til rådighed for foreningerne, til andre formål?
- Hvor tilfredse er foreninger og institutioner med fritidsfaciliteterne?
- Hvad er holdningen hos fritidsfaciliteterne og brugerne til fordelingen og driften af faciliteterne?

Grundlaget for analysen er dels den spørgeskemaundersøgelse, som er sendt ud til alle idræts- og fritidsfaciliteter i kommunen, dels spørgeskemaundersøgelsen blandt de organiserede brugere. Som supplement til disse undersøgelser anvendes udtræk fra kommunens bookingsystem Fredensbook.dk og informationer fra en stikprøvekontrol på udvalgte faciliteter foretaget af kommunen. Fremgangsmåden for de to spørgeskemaundersøgelser er beskrevet i bilag 1 til rapporten.

3.1. Hvor meget anvendes faciliteterne?

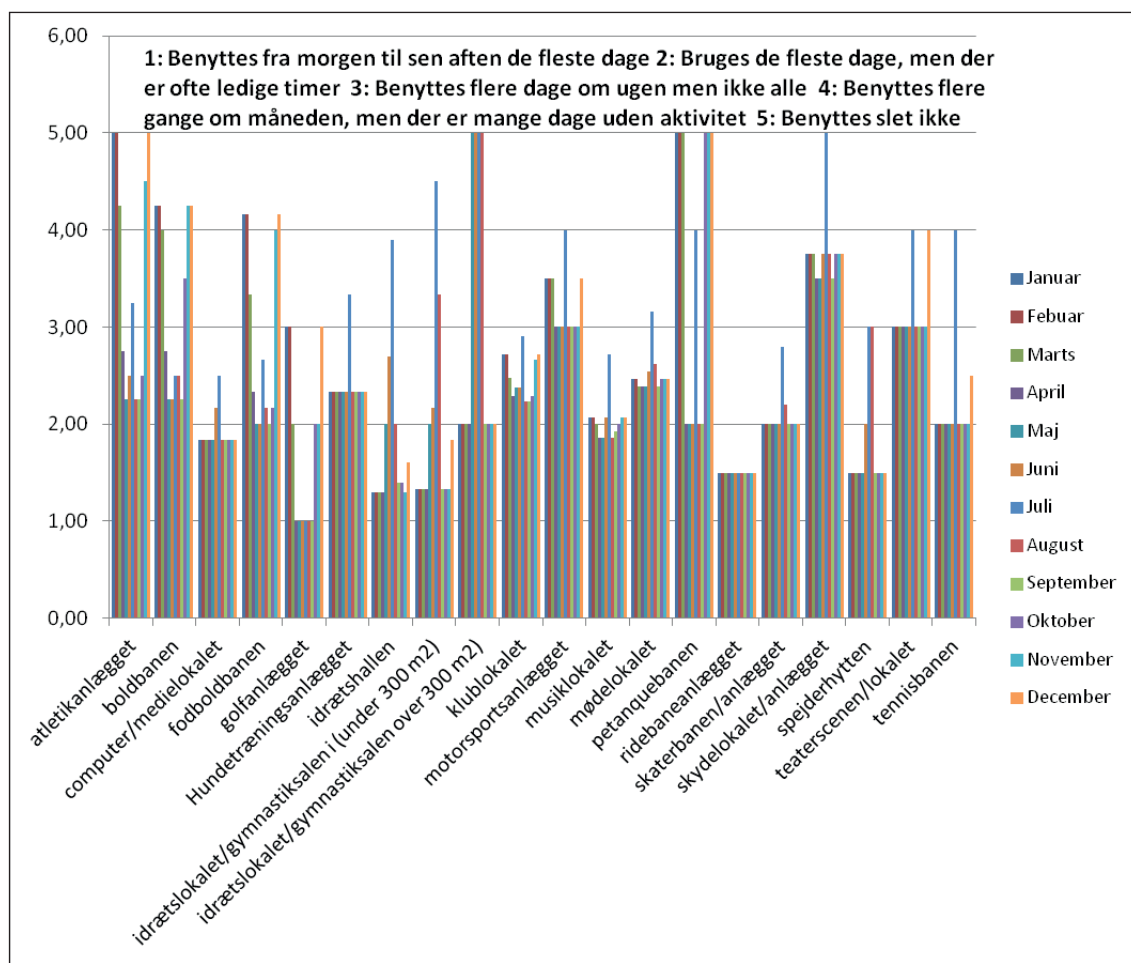
Nedenstående figur 3.1 er udarbejdet ud fra faciliteternes besvarelse af det tilsendte spørgeskema. Lederne af faciliteterne blev bedt om at svare på, hvor meget deres facilitet er i brug hver måned i løbet af året. Den lodrette akse i figuren viser, i hvor høj grad faciliteten udnyttes. 1 angiver, at faciliteten benyttes fra morgen til sen aften de fleste dage, mens 5 angiver, at faciliteten slet ikke benyttes. De respektive måneder illustreres med hver deres farvede søjle. Figuren viser, at der for de fleste faciliteter er væsentlige sæsonudsving i forhold til aktivitetsniveauet. De færreste faciliteter har den samme belægning hele året igennem. Det er et væsentligt forhold at være opmærksom på, når kommunen ønsker at udvikle og optimere sin facilitets- og driftspolitik.

- Eksempelvis er det karakteristisk, at idrætshaller og gymnastiksale har den højeste grad af benyttelse fra september til april, mens der er betydelig mindre aktivitet fra maj til august, hvor der ofte er ledige timer eller endda hele ledige dage.
- For fodboldbaner, boldbaner, atletikanlæg, petanquebaner og lignende udendørs faciliteter, er det ikke så overraskende det modsatte billede, der gør sig gældende. Her findes den højeste udnyttelse fra april til september, - dog har juli en lavere udnyttelsesgrad end de øvrige måneder.
- For klublokaler, mødelokaler, musiklokaler, teaterlokaler, ridebaneanlæg, hundetræningsanlæg, tennisbaner og spejderhytter er der en noget mere jævn fordeling hen over

årets måneder. For klub- og mødelokalernes vedkommende ligger gennemsnittet overordnet mellem 2 og 3. Dermed er der hen over hele året både ledige tider og i nogle tilfælde ledige dage i disse lokaler.

- Ridebaneanlæg og spejderhytter har overordnet en høj grad af udnyttelse hen over hele året med undtagelse af sommermånederne for spejderhytternes vedkommende. Gennemsnittet ligger mellem 1 og 2, hvilket indikerer, at faciliteterne i nogle tilfælde benyttes fra tidlig morgen til sen aften, men at der også er nogle ledige tider.
- For tennisbanernes vedkommende ligger gennemsnittet på 2, hvorved tennisbanerne gennemsnitligt bruges de fleste dage, men der er også ledige tider.
- Det samme gælder for computer- og musiklokaler, hvor der dog er en lidt lavere udnyttelse hen over sommeren.
- Samlet er der dermed store variationer i forhold til, hvornår på året de enkelte faciliteter benyttes mest. Tallene viser også, at der for langt de fleste faciliteters vedkommende er tidspunkter på året, hvor der er ledige tider, og hvor faciliteterne – eksempelvis gennem alternative aktiviteter, gennem en mere proaktiv booking/aktivering af faciliteterne eller gennem justeringer i sæsonplanlægningen - kunne udnyttes i højere grad end i dag.

Figur 3.1. Forskellige facilitetstypers benyttelse i løbet af året.

Note: Jo lavere søjlen er, jo større er benyttelsesgraden. 1 = maksimal benyttelse. 5 = Benyttes slet ikke.

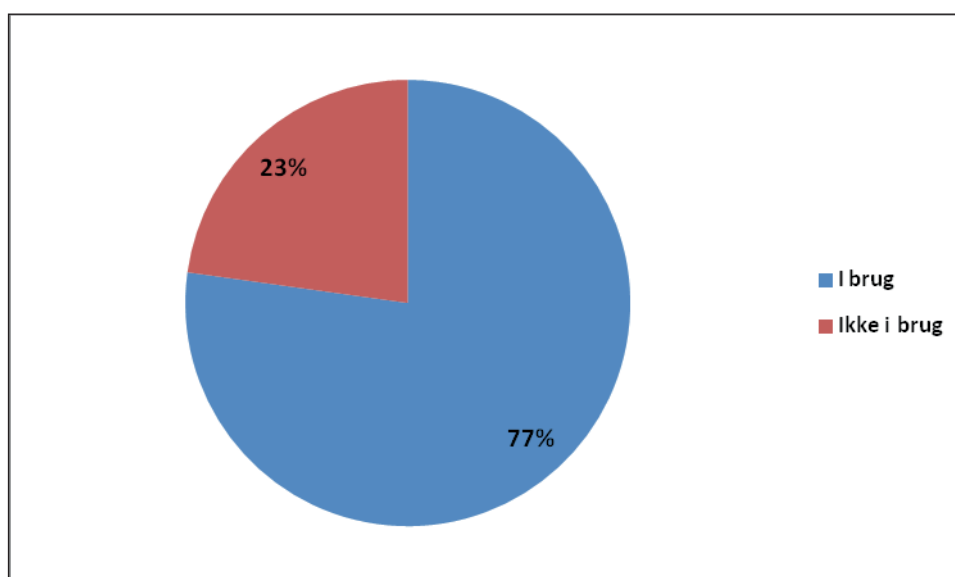
Udover sæsonvariation er der også variationer i aktivitetsniveauet i løbet af en uge. To medarbejdere fra Fredensborg Kommunes Center for kultur, idræt og sundhed foretog i foråret 2012 en stikprøvekontrol på 15 forskellige udendørs faciliteter (primært fodbold- og tennisbaner) og på 27 indendørs faciliteter (primært haller gymnastiksale og foreningshuse). Kontrollen blev foretaget i uge 26 for de udendørs faciliteter og i uge 13 for de indendørs faciliteter³. I begge uger blev registreringen foretaget tirsdag, onsdag og torsdag i tidsrummet kl. 17-20.

Stikprøven viser, at der total set var 23 pct. (indendørs: 21 pct. og udendørs: 27 pct.) af tiderne i 'prime time', som ikke blev benyttet. I forhold til stikprøverne for de indendørs

³ De valgte uger er en smule perifert i forhold til højsæsonen, men til gengæld er der tale om den tid på dagen, hvor man må forvente, at faciliteterne er mest benyttede

faciliteter var der i alle tilfælde tale om tider, der allerede var booket til bestemte aktiviteter. Hvorvidt dette gør sig gældende for de udendørs faciliteter vides ikke, da kommunen ikke havde adgang til klubbernes banebooking i forbindelse med stikprøven. Når man i den mest eftertragtede tid på ugen, for tider der var booket i de indendørs faciliteter, alligevel kan finde 21 pct. af tiderne ubenyttede i højsæsonen, indikerer det, at der et uudnyttet potentiale i forhold til at sikre bedre udnyttelse af den eksisterende facilitetskapacitet.

Figur 3.2. Anvendelsesgraden for udvalgte fritids- og idrætsfaciliteter i Fredensborg Kommune, som var booket i det pågældende tidsrum

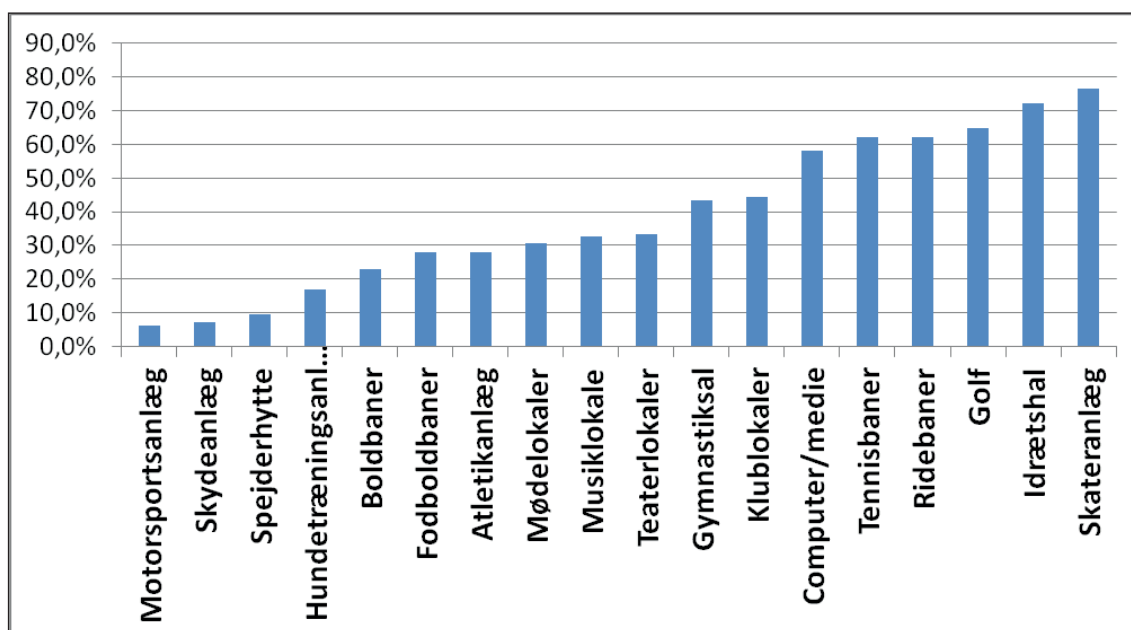
Note: Stikprøven er foretaget på 15 udendørs faciliteter (44 tider) og 27 indendørsfaciliteter (92 tider).

Det samme spørgsmål er belyst i denne undersøgelses spørgeskema til faciliteterne. Her blev lederne af disse bedt om at oplyse, hvornår faciliteten havde været i brug i ugen inden spørgeskemaet blev besvaret (fra kl. 6-23).

På baggrund af disse svar er det muligt at beregne den gennemsnitlige udnyttelsesprocent for en række facilitetstyper, hvilket er illustreret i den nedenstående figur 3.3. Som det ses, ligger idrætshallerne og skateranlæggene i top med en udnyttelsesgrad på over 70 pct. for den pågældende uge. For skateranlæggenes vedkommende er tallet dog nok forbundet med en vis usikkerhed, da der ikke foregår en egentlig booking af disse. Også ridebaneanlæg, golfbaner og tennisbaner har en udnyttelse på over 60 pct.. De gennemsnitlige tal dækker naturligvis også over, at der for de fleste faciliteters vedkommende er store forskelle på udnyttelsen i forhold til tidspunktet på dagen, - i særdeleshed i hverdage, hvor der er størst udnyttelse af faciliteterne i eftermiddags- og aftentimerne. Derudover skal både denne analyse og analysen af sæsonaktivitetsniveauet tages med det forbehold, at de er baseret på facilitetsledernes vurdering, og at ikke alle faciliteter har besvaret

spørgeskemaet. Alligevel bekræfter analysen, at der i forhold til mange faciliteter er et uudnyttet potentiale i forhold til ledig kapacitet i løbet af ugen.

Figur 3.3. Kapacitetsudnyttelsen på typer af fritids- og idrætsfaciliteter i Fredensborg Kommune

Note: Figuren viser den gennemsnitlige udnyttelsesgrad for tidsrummet 6-23 i ugen før spørgeskemaet blev besvaret. Det vil sige, at det er et samlet gennemsnit baseret på udnyttelsen for alle ugens dage.

3.2. Aktiviteter på faciliteterne

I facilitetsundersøgelsen er faciliteterne blevet bedt om at svare på, hvilke aktiviteter de forskellige lokaler, faciliteten omfatter, typisk anvendes til. Spørgsmålet er kun stillet til de lokaler, som må formodes at omfatte flere forskellige typer af aktiviteter. Således er der ikke spurgt ind til, hvilke aktiviteter der foregår på tennisbanerne, men i særdeleshed mødelokaler, klublokaler, haller og idrætslokaler kan have flere forskellige anvendelsesmuligheder og er derfor interessante at se nærmere på.

Den nedenstående tabel 3.1 viser, hvad disse udvalgte lokaletyper typisk anvendes til. Det var muligt at afgive flere svar, og derfor summerer tallet ikke til 100 for hver lokaletype.

Det øverste tal viser antallet af lokaler, som anvendes til den pågældende aktivitet. Det nederste tal henviser til procentdelen af de faciliteter, der har angivet, at den pågældende lokaletype findes på faciliteten, og som oplyser, at lokalet bruges til den pågældende aktivitet.

Som det ses i tabellen, anvendes mødelokalerne på de adspurgte faciliteter til en række forskellige aktiviteter. Ikke overraskende anvendes de alle sammen til møder, men der-

udover anvendes en stor del af dem også til undervisning og andre fritids- og kulturaktiviteter. Der foregår sundhedsaktiviteter i tre ud af 13 mødelokaler. Klublokaler anvendes ligeledes i høj grad til møder, men de anvendes også til undervisning, idræt og motion samt til fester. Sidstnævnte viser, at klublokalerne i høj grad spiller en rolle for det sociale liv i foreningerne. Både for hallernes og de øvrige gymnastiksale og idrætslokalers vedkommende, er idræt og motion samt undervisning de helt primære aktiviteter.

Tabel 3.1. Hvad anvendes lokalerne til? (pct. af facilitetstypen, der anvendes til forskellige aktiviteter og formål)

	Idræt og motion	Undervisning	Andre fritids- og kulturaktiviteter	Sundhedsaktiviteter	Møder	Fester	Koncerter	Messer og konferencer	Overnatning	Andre ting	N
Mødelokaler Antal %	2 15 %	8 62 %	6 46 %	3 23 %	13 100 %	4 100 %	1 7 %	1 7 %	1 7 %	2 15 %	13
Klublokale Antal %	10 45 %	13 59 %	6 27 %	4 18 %	19 86 %	10 45 %	0	0	2 9 %	6 27 %	22
Idrætshal Antal %	10 100 %	6 60 %	2 20 %	0	2 20 %	2 20 %	2 20 %	0	1 10 %	0	10
Idrætslokale Antal %	7 100 %	4 57 %	0	0	1 14 %	0	0	0	1 14 %	0	7

Kilde: Facilitetsundersøgelsen

3.3. Materialer og udstyr på faciliteterne

I facilitetsundersøgelsen har respondenterne haft mulighed for at angive

- hvorvidt de enkelte lokaler/anlæg, faciliteten omfatter, adskiller sig fra andre lignende faciliteter i forhold til særligt udstyr,
- og hvorvidt der er noget udstyr, lokalet eller anlægget mangler for at kunne give de bedst mulige rammer, for de aktiviteter, der foregår.

Tabel 3.2 opsummerer svarene for hver af de enkelte typer af lokaler og anlæg. I bilag 3, tabel 1 ses en oversigt over antallet af faciliteter, som oplyser mangler ved materialer og udstyr fordelt på lokale- og anlægstyper.

Tabel 3.2. Mangler på materiale og udstyr ved facilitetstyperne samt særligt udstyr som findes på faciliteterne

<i>Lokaler/anlæg</i>	Mangler	Særligt udstyr
<i>Mødelokaler</i>	<i>Beklædning til forbedring af akustik, bedre AV og IT-udstyr; Computer, storskærm og projektor; Projektor og internetforbindelse; Projektor og skærm; Smartboard; Teleslynge; Mikrofonanlæg, klaver, nye borde og stole, spot til udstillinger; Teleslynge, mikrofonanlæg, nye stole og borde, projektor og lærred; Whiteboard</i>	
<i>Klublokaler</i>	<i>Bedre badefaciliteter og plads til motion; Beklædning til imødegåelse af dårlig akustik, AV- og IT-udstyr; Indendørs bordtennisbord; IT-udstyr og internet; Adgangsforhold til handicappede; Projektor, mere plads; Projektor og skærm</i>	<i>Fitnessudstyr Projektor og lærred Ro- og kajakmaskiner</i>
<i>Haller</i>	<i>Depotplads, tilskuerpladser Fast boksering, spejle, klublokale Faldmætter, små boldmål Springgrav</i>	
<i>Idrætslokaler/ gymnastiksale</i>		<i>Spejlvæg</i>
<i>Skydelokaler/anlæg</i>	<i>Elektronisk markering</i>	<i>Skivetræk mv.</i>
<i>Golfanlæg</i>		<i>Petanquebane på anlægget</i>
<i>Ridebane/anlæg</i>	<i>Ny bund i ridehus Lette springstøtter, som er håndterbare for børn</i>	<i>Permanent dommertårn, sekretariat ved stævner</i>
<i>Petanquebaner</i>	<i>Tromle, rive, pointtavle, stole og bænke uden dørs Lys, bænke</i>	
<i>Motorsportsanlæg</i>	<i>Forbedret værksted</i>	<i>Store maskiner til grusbanen</i>
<i>Tennisbane</i>	<i>Udstyr så banerne let kan omdannes til minibaner Dommerstole Net og en bane uden buler Tidslås</i>	
<i>Spejderhytte</i>	<i>Udendørs muligheder, bålhytte mm.</i>	
<i>Teaterscener</i>	<i>Projektor</i>	<i>Lysudstyr</i>
<i>Musiklokaler</i>	<i>Flere stikkontakter til permanent opstilling</i>	<i>Musikinstrumenter, god akustik Olietønder</i>
<i>Computer/ medielokale</i>	<i>Bedre trådløst internet</i>	<i>Udstyr til radioproduktion</i>
<i>Hundetræningsanlæg</i>	<i>Mere samlet plads til opbevaring af redskaber og græsslåmaskine, har ikke reelt træningsanlæg Lys på træningsbanen</i>	<i>Agilityredskaber, rallylydighed redskaber</i>

- En stor del af de faciliteter, der har *mødelokaler*, angiver, at disse lokaler mangler udstyr for at kunne give de bedst mulige rammer for de aktiviteter, der foregår. Som det fremgår af tabellen, er det i særdeleshed AV- og IT-udstyr, der savnes. Mere specifikt nævnes især projektorer samt anlæg til teleslynger. Derudover nævner enkelte faciliteter nye borde og stole samt whiteboards.
- Manglen på AV- og IT-udstyr opleves også i forhold til nogle af *klublokalerne*, hvor der derudover nævnes mere specifikt udstyr, så som bordtennisbord, plads til motion og adgangsforhold for handicappede. For hallernes vedkommende handler det primært om udstyr til specifikke aktiviteter i form af fx springgrav, faldmåtter og boksering.
- Ingen af faciliteterne nævner særlige mangler i forhold til *gymnastiksale og øvrige idrætslokaler*.
- Interessant er det også, at ingen faciliteter nævner specifikke mangler i forhold til materialer og udstyr på *boldbaner*.
- I forhold til *specialanlæggene* handler det overordnet om helt specifik udstyr til bestemte aktiviteter og i nogle tilfælde også forskellige former for IT og andet elektronisk udstyr.
- Enkelte faciliteter nævner eksempler på specifikke former for udstyr, som gør, at lokalet/anlægget adskiller sig fra andre lignende af slagsen. Eksempelvis har nogle af klublokalerne fitnessudstyr eller romaskiner, og derudover har flere af specialanlæggene særligt udstyr til specifikke faciliteter.

Ud over materialer og udstyr er faciliteterne blevet spurgt om, hvorvidt de har et cafeteria eller en café, og om de har et motionsrum/fitnesscenter. 11 ud af 43 faciliteter rapporterer, at der er et cafeteria eller en café på faciliteten. Dette gælder for to skoler, fire haller, et idrætsanlæg, et klubhus, et ridecenter og to øvrige specialanlæg. Knap halvdelen af disse cafeterier drives af foreninger, mens resten enten er forpagtet ud, drives af lederen af idrætsanlægget eller har en anden driftsform. Tre faciliteter angiver, at de har et motionsrum – alle disse er drevet af foreninger.

3.4. Hvilke faciliteter benytter 'brugerne'?

Fra faciliteternes egne angivelser af, hvordan faciliteterne benyttes, og hvilke aktiviteter der foregår på dem, vendes blikket nu mod de organiserede brugeres benyttelse af faciliteter. Det første spørgsmål, der skal belyses er, hvilke faciliteter brugerne benytter:

- Benytter brugeren sig af faciliteter uden for kommunen?
- Hvilke typer af faciliteter benytter brugerne?
- Hvilke faciliteter har størst betydning for brugerne?

Benytter brugerne faciliteter udenfor kommunen?

To ud af tre af brugerne benytter ofte eller undertiden faciliteter uden for kommunen. 17 pct. gør det flere gange om ugen, 14 pct. gør det en gang om ugen, 12 pct. enkelte gange om måneden, og 18 pct. benytter faciliteter uden for kommunen sjældnere end én gang om måneden (tabel 3.3).

Det er især idrætsforeninger, som bruger faciliteter uden for kommunen flere gange om ugen, mens både kommunale institutioner⁴ og kultur- og fritidsforeninger⁵ i højere grad har svaret, at de benytter faciliteter uden for kommunen en gang om ugen eller enkelte gange om måneden (tabel 3.4). Brugere i Fredensborg benytter i mindre grad faciliteter uden for kommunen end brugere i de andre lokalområder (tabel 3.5).

Tabel 3.3. Hvor ofte benytter foreningen/institutionen lokaler eller anlæg uden for kommunen?

	N =	Pct.
Flere gange om ugen	20	16.9
En gang om ugen	16	13.6
Enkelte gange om måneden	14	11.9
Sjældnere end én gang om måneden	21	17.8
Aldrig	36	30.5
Ved ikke/ikke relevant	11	9.3
Total	118	100.0

Tabel 3.4. Hvor ofte benytter foreningen/institutionen lokaler eller anlæg uden for kommunen?

	Idræts-forening	Fritids- og kulturforening	Kommunal institution	Alle
Flere gange om ugen	12	4	4	20
	29.3%	8.3%	13.8%	16.9%
En gang om ugen	2	8	6	16
	4.9%	16.7%	20.7%	13.6%
Enkelte gange om måneden	4	7	3	14
	9.8%	14.6%	10.3%	11.9%
Sjældnere end én gang om måneden	5	8	8	21
	12.2%	16.7%	27.6%	17.8%
Aldrig	17	15	4	36
	41.5%	31.3%	13.8%	30.5%
Ved ikke/ikke relevant	1	6	4	11
	2.4%	12.5%	13.8%	9.3%
N =	41	48	29	118
	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

4 De kommunale institutioner omfatter fritidshjem eller fritidsklubber, ungdomsklubber, daginstitutioner, boligsociale indsatser og andre kommunale indsatser.

5 Kultur- og fritidsforeninger omfatter børne- og ungdomskorps, aftenskoler, kulturforeninger og hobbyforeninger.

Tabel 3.5. Hvor ofte benytter foreningen/institutionen lokaler eller anlæg uden for kommunen?

	Flere lokal-områder	Fre-dens-borg	Humle-bæk	Karlebo	Kokke-dal	Nivå	Alle
Flere gange om ugen	4	3	2	3	1	7	20
	36.4%	7.5%	10.5%	37.5%	7.7%	25.9%	16.9%
En gang om ugen	1	7	3	0	1	4	16
	9.1%	17.5%	15.8%	.0%	7.7%	14.8%	13.6%
Enkelte gange om måneden	0	5	2	0	3	4	14
	.0%	12.5%	10.5%	.0%	23.1%	14.8%	11.9%
Sjældnere end én gang om måneden	2	6	4	3	2	4	21
	18.2%	15.0%	21.1%	37.5%	15.4%	14.8%	17.8%
Aldrig	4	16	5	2	2	7	36
	36.4%	40.0%	26.3%	25.0%	15.4%	25.9%	30.5%
Ved ikke/ikke relevant	0	3	3	0	4	1	11
	.0%	7.5%	15.8%	.0%	30.8%	3.7%	9.3%
N =	11	40	19	8	13	27	118
	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Hvilke typer af faciliteter benytter brugerne?

Det næste spørgsmål handler om, hvilke typer af faciliteter de organiserede brugere benytter. Tabel 3.6 viser, hvor mange af brugerne, der benytter de forskellige faciliteter inden for hver facilitetstype, og de væsentligste hovedtræk er de følgende:

- Den mest benyttede type facilitet er 'klubhus, foreningshus, mødelokale'. Dvs. et lokale, der kan benyttes til møder og sociale aktiviteter. 43 pct. af brugerne svarer, at de benytter en sådan facilitet.
- Næstmest benyttede facilitet er 'gymnastiksal' og lignende lokale til fysisk aktivitet. 30 pct. af brugerne bruger denne type facilitet.
- Den tredje mest benyttede facilitet er 'idrætshallen', som 26 pct. af brugerne benytter.
- Den fjerde mest benyttede facilitet er 'naturen', som 21 pct. benytter.
- Femte mest benyttede facilitet er 'boldbaner', som 20 pct. benytter.
- Øvrige mere specialiserede anlæg benyttes af forholdsvis få organiserede brugere. Man skal dog være opmærksom på, at det ikke er alle organiserede brugere, som har besvaret spørgeskemaet, og derfor er antallet af brugere større, end tabel 3.6 viser.

Tabel 3.6. Hvilke facilitetstyper benytter foreningerne / institutionerne?

	N =	Pct.
Klublokale, foreningshus, mødelokale	52	43.3
Gymnastiksal / andet idrættslokale	36	30.0
Idrætshal	31	25.8
Naturen (Afmærkede ruter, skoven, vandet mm.)	25	20,8
Boldbane	24	20,0
Foredragssal	14	11.7
Svømmefacilitet	11	9,2
Spejderhytte	10	8,3
Teaterscene	9	7,5

Musiklokale	8	6,7
Udstillingslokale	7	5,8
Atletikanlæg	6	5,0
Ridebaneanlæg	6	5,0
Skateranlæg / bane	6	5,0
Lystbåde- og havneanlæg	5	4,2
Motionsrum / fitnesslokale	5	4,2
Strandsportfacilitet	4	3,3
Skydelokaler / anlæg	4	3,3
Hundetræningsanlæg	3	2,5
Klatrevæg	3	2,5
Tennisbane	2	1,7
Golfanlæg	1	0,8
Motorsportsanlæg	1	0,8
Andre anlæg / faciliteter	24	20,0

Hvilke andre anlæg eller faciliteter:

"Alle kommunens faciliteter afhængig af udbudt aktivitet"

"Bibliotek"

"Biografen, opbevaringslokaler"

"Espergærde gymnasium"

"Esrum Sø"

"Fælleshus, Ravnsbjerggårdsvej 155"

"Formningslokale på en skole"

"Frisbee golfbanen på Fredtoften"

"Humle Bio"

"Ingen, men håber på et sted til os."

"Kantine på Frb skole"

"Klasselokaler på skolen"

"Klatrevæg"

"Landevej"

"Låner lokale på ungdomsskole. Møllevej i Nivå"

"Legepladser, parker i området, Snoezelhuset i Helsingør, naturlegepladsen Egehjorten"

"Legepladser"

"Min have om sommeren og formningslokale på skole om vinteren"

"Mødelokale på fredensborg bibliotek"

"Nive Å og Gammel hus"

"Parken ved Egedal"

"Parkeringsareal med store huller"

"Private lokaler hvis egnede kommunale lokaler ikke kan anvises til holdaktiviteten"

"Private"

"Selskabslokale da Fredensborg Kommune ikke kan stille lokale til rådighed"

"Sheltere i lokalområdet"

"Skolekøkken"

"Tidligere boldbaner omkring vores spejderhus"

Ovenstående viser, at forholdsvis mange foreninger, aftenskoler og kommunale institutioner benytter ovennævnte faciliteter, men at der også er rigtig mange, som benytter meget specialiserede faciliteter, der har få brugere, og som vanskeligt kan anvendes af andre.

Mellem lokalområderne er der store forskelle på, hvor mange af de organiserede brugere, der har besvaret spørgeskemaet, som benytter de forskellige typer af fritids- og idrætsfaciliteter. Her afgrænses sammenligningen til de fire store lokalområder

Fredensborg, Humlebæk, Kokkedal og Nivå, fordi antallet af organiserede brugere i Karlebo er så lille, at ét svar mere eller mindre gør en stor forskel i procentfordelingen (bilag 3, tabel 9).

- Brugere i Fredensborg bruger i højere grad 'klublokale, foreningshus eller mødelokale' (57 pct.) end i Humlebæk (26 pct.).
- Gymnastiksal bruges mest af brugerne i Kokkedal (54 pct.) og mindst af brugerne i Humlebæk (16 pct.).
- Idrætshal bruges især af brugerne i Kokkedal (46 pct.) og mindst i Humlebæk (16 pct.).
- Naturen bruges især af brugerne i Nivå (32 pct.) og Kokkedal (31 pct.) og mindst i Humlebæk (11 pct.).
- Boldbane bruges i meget højere grad af brugerne i Kokkedal (46 pct.) end af brugerne i Fredensborg (12 pct.).

I forhold til brugertyper, er der som forventet store forskelle på, hvor meget hhv. idrætsforeningerne, fritids- og kulturforeningerne og de kommunale institutioner bruger de forskellige facilitetstyper (bilag 3, tabel 10).

- Klubhus, foreningshus og mødelokale bruges i lige høj grad af idrætsforeninger og fritids- og kulturforeninger (ca. halvdelen), men af forholdsvis få af de kommunale institutioner (20 pct.).
- Gymnastiksal og lignende idrætslokaler bruges især af de kommunale institutioner (60 pct.), mens 29 pct. af idrætsforeningerne og kun 13 pct. af fritids- og kulturforeningerne bruger denne facilitetstype.
- Idrætshal bruger næsten lige meget af de kommunale institutioner og idrætsforeningerne (ca. to ud af fem), mens meget få fritids- og kulturinstitutioner bruger denne facilitetstype.
- Naturen bruges først og fremmest af de kommunale institutioner (60 pct.), mens færre end hver tiende af idrætsforeningerne og fritids- og kulturforeningerne bruger naturen.
- Boldbaner bruges også først og fremmest af de kommunale institutioner (63 pct.), mens det kun er 10 pct. af idrætsforeningerne og 2 pct. af fritids- og kulturforeningerne, der gør det.

Hvilke faciliteter bruges mest?

Brugerne blev i spørgeskemaet bedt om at angive de faciliteter, som betød mest for foreningen eller institutionen (der kunne maksimalt angives tre faciliteter). Den mest nævnte facilitetstype er 'foreningshus og mødelokale'. Dernæst kommer idrætshal, natur, udenørs specialfacilitet, skole, gymnastiksal og klubhus eller klublokale (tabel 3.7).

Tabel 3.7. Antal af brugerne, som har valgt de forskellige typer af faciliteter som de vigtigste, brugeren benytter (N)

	1. nævnte	2. nævnte	3. nævnte	I alt
Foreningshus / mødelokale	18	11	10	39
Idrætshal	22	10	4	36
Natur / vand / havn	8	7	8	23
Specialfacilitet - udendørs	12	3	4	19
Lokaler / faciliteter på skole	11	3	3	17
Gymnastiksal	10	7	0	17
Klubhus / lokale	7	6	1	14
Stadion / fodboldbane	5	5	2	12
Spejderhytte	7	1	0	8
Faciliteter på Institution	3	0	2	5
Teaterlokale	5	1	1	7

Tabel 3.8. Hvor vigtig er de faciliteter, som foreningen / institutionen har angivet som en af de tre vigtigste

	Meget vigtig - vi har intet alternativ	Vigtig - men vi har alternativ	Mindre vigtig	Slet ikke vigtig	Total
Foreningshus / mødelokale	19	8	3	0	30
	63%	27%	10%	0%	100%
Gymnastiksal	14	0	0		14
	100%	0%	0%	0%	100%
Skole	13	0	0		13
	100%	0%	0%	0%	100%
Idrætshal	31	1	0		32
	97%	3%	0%	0%	100%
Spejderhytte	6	1	0		7
	86%	14%	0%	0%	100%
Teaterlokale / musiklokale	5	0	1		6
	83%	0%	17%	0%	100%
Klubhus / lokale	9	1	0	1	11
	82%	9%	0%	9%	100%
Specialfacilitet	12	2	1		15
	80%	13%	7%	0%	100%
Natur / vand / havn	11	7	1		19
	58%	37%	5%	0%	100%
Stadion / fodboldbane	5	2	2		9
	56%	22%	22%	0%	100%
Institution	0	3	1		4
	0%	75%	25%	0%	100%

Facilitetstyperne 'Gymnastiksal', 'Skole-faciliteter', 'Idrætshal', 'Spejderhytte', 'Teaterlokale eller musiklokale', 'Klubhus' og 'Specialfacilitet' opfattes af alle eller næsten alle de organiserede brugere, som har anvist denne facilitetstype, som en af de vigtigste, som

'Meget vigtig – vi har intet alternativ'. I sammenligning dermed er det kun halvdelen af brugerne af 'Naturen' og 'Stadion / boldbane', som svarer det samme. Det er især de kommunale institutioner, som ikke mener, at disse facilitetstyper er 'Meget vigtige' (tabel 3.8).

3.5. Opfylder faciliteterne brugernes behov?

Opfylder de eksisterende faciliteter brugernes behov? Godt halvdelen af brugerne synes, at de eksisterende faciliteter dækker foreningens eller institutionens behov. Det er især fritids- og kulturforeningerne, som synes, at de eksisterende faciliteter dækker foreningens behov (67 pct.), mens kun halvt så stor en andel (37 pct.) af idrætsforeningerne synes det samme (tabel 3.9).

Som vi senere skal se, er det modsatte tilfældet, hvad angår borgernes holdning til, om de eksisterende faciliteter dækker deres behov. Borgerne synes i højere grad, at idrætsfaciliteterne dækker deres behov, end kulturfaciliteterne gør.

- På tværs af lokalsamfundene er der ikke statistisk signifikante forskelle på andelen af brugerne, der synes, at faciliteterne dækker deres behov.
- Det, som mangler mest ifølge brugerne, er special-faciliteter: Musiklokale, spejderhytte, hundetræningsanlæg, lystbådeanlæg, tennisbane, bokselokale, spillested til teaterforestillinger, gymnastikhal, motionsrum, kunstgræsbane, multibane, tennishal, klatrevæg, skateranlæg, udstillingslokale osv.
- Men der er også mange, som ønsker flere af de mere generelt anvendelige faciliteter: 15 mangler en idrætshal; 14 efterspørger en gymnastiksal eller lignende idrætslokale, 11 mangler et klublokale, 10 ønsker en svømmefacilitet, 5 ønsker en boldbane, og 5 ønsker en teaterscene.
- Ønsket om forskellige typer af faciliteter, der skal til for at opfylde brugernes behov, fordeler sig forholdsvis jævnt mellem lokalområderne.
- Det er først og fremmest de kommunale institutioner, der gerne vil have en svømmehal, og det er også disse organiserede brugere, der gerne vil have en klatrevæg.
- Især idrætsforeninger ønsker en idrætshal.
- Både idrætsforeninger og kultur- og fritidsforeninger ønsker klublokaler, foreningshus eller mødelokale.
- Det er primært kultur- og fritidsforeninger, som ønsker en teaterscene og et udstillingslokale.

(se bilag 3, tabel 15 – 17)

Tabel 3.9. Kan de eksisterende faciliteter i kommunen, dække foreningens/institutionens behov, opdelt på forenings- og institutionstyper

	Ildrætsforening	Fritids- og kulturforening	Kommunal institution	Alle
Ja	15	32	16	63
	36.6%	66.7%	55.2%	53.4%
Nej	24	14	11	49
	58.5%	29.2%	37.9%	41.5%
Ved ikke	2	2	2	6
	4.9%	4.2%	6.9%	5.1%
N =	41	48	29	118
	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

3.6. Faciliteternes og brugernes opfattelser af udfordringer og fremtiden

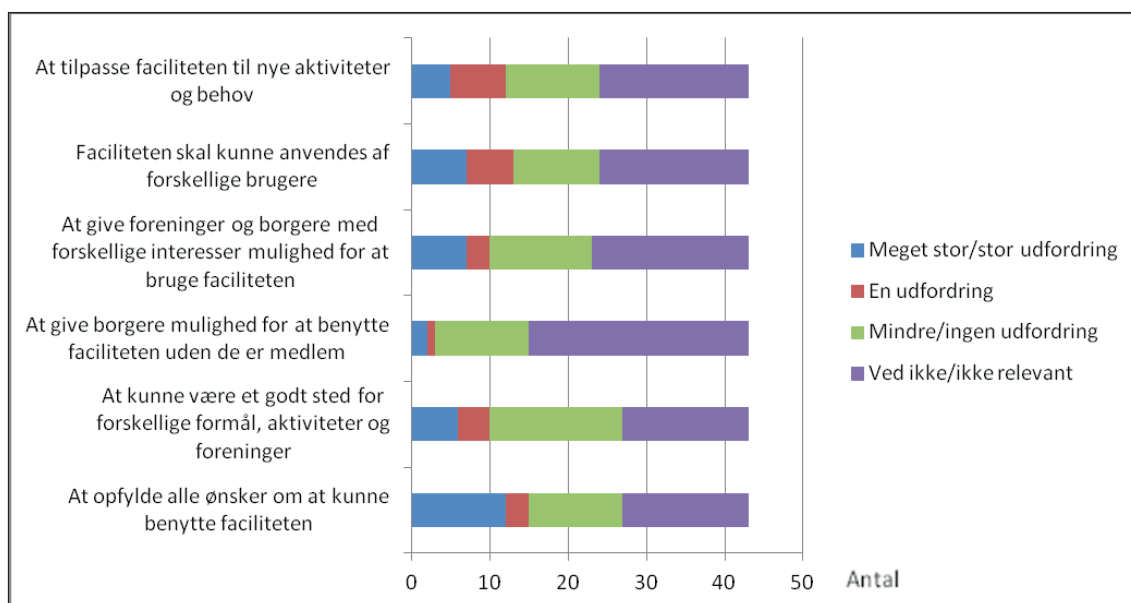
I forhold til den fremtidige udvikling af facilitetsområdet er det relevant at have faciliteternes og brugernes egne opfattelser og vurderinger af udfordringer med. Her skal vi først se på faciliteternes holdninger og opfattelser. I det efterfølgende afsnit belyses brugernes opfattelser og holdninger.

I spørgeskemaet er faciliteternes ledelser blevet spurgt om, hvad der opleves som de største udfordringer. De er blevet bedt om at forholde sig til en række udsagn – dels omkring udfordringer med at opfylde brugernes interesser og behov, og dels omkring udfordringer i forbindelse med facilitetens vedligeholdelse, drift og økonomi. De nedenstående figurer giver et overblik over faciliteternes svar for de to overordnede temaer.

Som det ses i figur 3.4, oplever mange af faciliteterne generelt, at de potentielle udfordringer omkring opfyldelse af interesser og behov ikke er relevante for dem. Samtidig opleves mange af de nævnte temaer kun som en mindre udfordring/ingen udfordring. Samlet er det dermed en meget lille del af faciliteterne, som oplever disse forhold som store udfordringer.

- Det punkt, hvor der opleves de største udfordringer, er i forhold til at kunne opfylde alle ønsker om at kunne benytte faciliteten.
- Derudover ser lidt over ¼ af faciliteterne det som en udfordring eller en stor udfordring at tilpasse faciliteten til nye aktiviteter og behov, og at faciliteten skal kunne anvendes af forskellige organiserede brugere.
- Derimod er der kun meget få faciliteter, som ser det som en udfordring at give borgerne mulighed for at bruge faciliteten, uden at de er medlem. Dette kan enten indikere, at det ikke opleves som problematisk, eller det kan være et udtryk for, at mange af faciliteterne ser foreningerne som deres primære målgruppe.

Figur 3.4. Faciliteternes vurdering af udfordringer – opfyldelse af interesser og behov

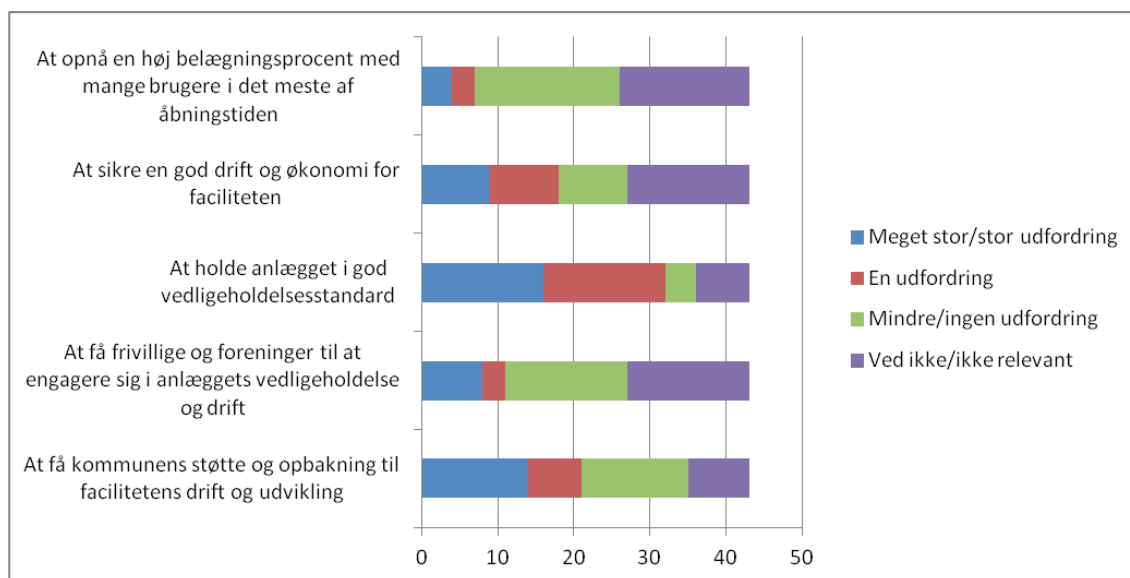

Kilde: Facilitetsundersøgelsen

Den nedenstående figur 3.5 viser faciliteternes oplevelser af udfordringer i forhold til vedligeholdelse, drift og økonomi. Som det ses, er der betydeligt flere faciliteter, der oplever udfordringer på dette område sammenlignet med udfordringerne ved opfyldelse af interesser og behov.

- Over 30 faciliteter ser det som en udfordring eller en stor udfordring at holde anlægget i god vedligeholdelsesstandard.
- Den næstmest udbredte udfordring opleves i forhold til at få kommunens opbakning til facilitetens drift og udvikling, hvor halvdelen af faciliteterne oplever udfordringer.
- Den tredje mest udbredte udfordring handler om at sikre en god drift og økonomi for faciliteten, hvor lidt under halvdelen af foreningerne oplever udfordringer.
- Derimod er der ikke mange faciliteter, der er bekymrede i forhold til opnåelse af en høj belægningsprocent og i forhold til at få frivillige foreninger til at engagere sig i vedligeholdelse og drift.

Figur 3.5. Faciliteternes vurdering af udfordringer - vedligeholdelse, drift og økonomi

Kilde: Facilitetsundersøgelsen

Samlet er det altså særligt i forhold til vedligeholdelse, drift og kommunens opbakning, at faciliteterne oplever udfordringer. For yderligere nuancering af, hvilke udfordringer de forskellige typer af faciliteter oplever henvises til tabel 9, 10 og 11 i bilag 2, som viser de tre mest oplevede udfordringer fordelt på facilitetstyper.

- I forhold til sikringen af en god vedligeholdelsesstandard oplever mange faciliteter på tværs af de enkelte typer dette som en stor eller en meget stor udfordring. Vedligeholdelse er jo også en af de ansattes væsentligste opgaver på faciliteterne. Oplevelsen er dog mere udbredt blandt tennisbaner, idrætsanlæg, ridebaneanlæg og øvrige specialanlæg end blandt haller og skoler.
- Udfordringen, der handler om at sikre en god drift og økonomi for faciliteten, opleves i mest udtalt grad hos hallerne og blandt ridebaneanlæggene, men også enkelte faciliteter inden for både skoler, klubhuse, idrætsanlæg og øvrige speciallokaler ser det som en stor udfordring.
- Endelig er det i særlig grad tennisbanerne, idrætsanlæggene samt de øvrige specialanlæg, der ser det som en stor eller en meget stor udfordring at sikre den kommunale opbakning til faciliteten.

Samlet synes der dermed at være en vis variation på tværs af facilitetstyper. Analysen viser dog også, at det ikke altid er facilitetstypen som helhed, men at det også kan være enkeltfaciliteter, som oplever særlige udfordringer.

I forhold til fordelingen på lokalområder er der også visse variationer i forhold til de udfordringer, der opleves. Med hensyn til udfordringen om at sikre en god vedligeholdelsesstandard, er der en betydelig mindre andel i Humlebæk, end i de øvrige områder, som

ser dette som en stor eller en meget stor udfordring. I forhold til sikringen af facilitetens drift og økonomi er der en lidt større andel af faciliteterne i Fredensborg end i de øvrige områder, som oplever dette som en stor eller meget stor udfordring. Endelig er det i særdeleshed faciliteterne i Fredensborg og Kokkedal, som oplever store eller meget store udfordringer ved at få kommunens støtte og opbakning til facilitetens drift og udvikling. Der er dog som bekendt tale om et lavt antal af respondenter, og derfor skal forskellene på tværs af både facilitetstyper og lokalområder tolkes med forsigtighed (se tabel 12 - 14 i bilag 2).

Faciliteternes fremtidsplaner

I forhold til de mere konkrete fremtidsplaner er faciliteterne blevet spurgt om, hvorvidt de har ideer til eller planer om ændringer af faciliteten. Som det ses i den nedenstående tabel, angiver 33 pct. af faciliteterne, at der er planer om at udbygge, renovere eller nedlægge faciliteten. Af de uddybende bemærkninger fremgår det, at der primært er tale om renoveringer og udbygninger. I forhold til en del af kommentarerne er der dog tale om planer, der endnu ikke er afklaret i forhold til finansieringen. Ikke desto mindre kan tallene ses som et udtryk for, at der både er ønsker og konkrete planer for den fremtidige udvikling af faciliteten (tabel 3.10).

Tabel 3.10. Ideer til eller planer om ændringer af faciliteten?

	Procent	Antal
Ja	33 %	14
Nej	44 %	19
Ved ikke	23 %	10
I alt	100 %	43 %

3.7. Brugernes tilfredshed med faciliteterne

Foreningerne og de kommunale institutioner fik også mulighed for at vurdere, hvor tilfredse de er med de faciliteter, de benytter mest, i forhold til en række forskellige parametre (se tabellerne i bilag 3, tabel 33 til 47).

Vedligeholdelsen af faciliteten

De seneste år har der været meget kritik af, at de kommunale faciliteter ikke bliver holdt ved lige. Det er derfor interessant at se på, hvordan de organiserede brugere af fritids- og idrætsfaciliteter i Fredensborg Kommune opfatter dette. På tværs af de forskellige facilitetstyper svarer et stort flertal, at de er enten meget tilfredse eller tilfredse med vedligeholdelsen. Størst utilfredshed finder vi hos brugerne af 'Teaterlokale / musiklokale', hvor

fire ud af seks organiserede brugere svarer, at de er utilfredse med vedligeholdelsen af faciliteten. Størst tilfredshed er der hos brugerne af 'Foreningshus / mødelokale'.

Omklædnings- og badeforholdene

Hvad angår omklædnings- og badeforholdene, er det enten en side ved faciliteterne, som ikke opfattes som relevant eller af betydning (hos brugerne af 'Foreningshus / mødelokale', 'Institution', 'Natur, vand og havn', 'Skole', 'Specialfacilitet', 'Spejderhytte', 'Stadion / boldbane' og 'Teaterlokale / musiklokale'). 59 pct. af alle brugerne svarer, at dette ikke er relevant, eller at de ikke kan forholde sig til det for den facilitetstype, som de benytter mest. For de organiserede brugere, som dette er relevant for, er lidt flere tilfredse end utilfredse, men meget få er 'meget tilfredse'.

Opholdsrum og klublokaler

Svarene vedr. denne del af faciliteterne er næsten identisk med svarene vedr. omklædnings- og badeforhold. For mere end halvdelen er dette ikke relevant, og lidt flere er tilfredse end utilfredse med opholdsrum og klublokaler på de faciliteter, de benytter.

Kiosk, cafeteria ol.

85 pct. af brugerne kan ikke forholde sig til, om de er tilfredse med kiosk, cafeteria ol. på den facilitet, de benytter mest. Givetvis fordi der ikke findes en kiosk eller lignende på den pågældende facilitet. Hos de resterende er de fleste tilfredse eller meget tilfredse med forholdene.

Rengøringen

På tværs af de forskellige facilitetstyper svarer ca. hver tredje bruger, at de er meget tilfredse eller tilfredse med rengøringen på den facilitet, de benytter mest, mens det kun er 14 pct., der er utilfredse. Tilfredsheden er størst hos organiserede brugere, der benytter 'Foreningshus / klublokale', 'Klubhus / klublokale', 'Specialfacilitet' og til dels 'Idrætshal', mens der er størst utilfredshed hos brugere af 'Institution', 'Skole' og 'Teaterlokale / musiklokale'.

Kommunikationen med personalet

Der er generelt meget stor tilfredshed med forholdet til og kommunikationen med personalet på den pågældende facilitet. 39 pct. har dog ikke kunne forholde sig dertil, hvilket givetvis hænger sammen med, at der slet ikke er personale på den facilitet, som de benytter mest.

Facilitetens egnethed

Hver tredje af brugerne svarer, at de er meget tilfredse med facilitetens egnethed til de aktiviteter, som brugeren benytter faciliteten til, og næsten lige så mange svarer, at de er tilfredse dermed. Meget få – kun 7 pct. – svarer, at de er utilfredse. Tilfredsheden er især stor hos brugerne af 'Specialfacilitet', 'Foreningshus / mødelokale' og 'Institution'.

Tidspunkterne hvor den de organiserede brugere kan anvende faciliteten

Der er generelt også stor tilfredshed med de tidspunkter, hvorpå brugerne kan anvende den facilitet, som de benytter mest. 37 pct. er meget tilfredse og 24 pct. er tilfredse. Kun hver tiende er utilfredse, og dem finder vi især blandt brugerne af 'Idrætshal' og 'Gymnastiksal'. Givetvis fordi disse faciliteter bruges af mange forskellige organiserede brugere, så det er svært at tilgodese alle ønsker.

Ledelsen af faciliteten

Omkring halvdelen af brugerne er meget tilfredse eller tilfredse med ledelsen af de faciliteter, de bruger mest, og de fleste af resten har svaret, at det ikke er relevant – givetvis fordi de pågældende faciliteter ikke har en synlig daglig ledelse, eller at brugeren ikke kender lederen.

Serviceniveauet

Halvdelen af brugerne kan ikke forholde sig til 'serviceniveauet' på den facilitet, de benytter mest, men blandt dem, som kan dette, er der forholdsvis få, som svaret, at de er 'meget tilfredse'. De fleste - hver tredje – svarer, at de er tilfredse.

Indflydelse på lokale- og anlægsfordelingen

Mere end halvdelen har ikke svaret på dette, dvs. de har svaret 'Ved ikke / ikke relevant'. Givetvis fordi der ikke er en lokale- og anlægsfordeling for den facilitet, som brugeren anvender mest. Hvad angår de store faciliteter, hvor der typisk er en lokale- og anlægsfordeling, er der en vis utilfredshed blandt brugerne af 'Idrætshal', hvor hver tredje er utilfreds eller meget utilfreds.

Facilitetens beliggenhed

Halvdelen af brugerne svarer, at de er tilfredse eller meget tilfredse med beliggenheden af den facilitet, som de bruger mest, og kun hver tiende er utilfreds. Størst tilfredshed er der med beliggenheden af 'Gymnastiksal', 'Foreningshus / mødelokale', 'Klubhus / lokale' samt 'Skole'. Dvs. faciliteter som typisk er lokale, og som der er forholdsvis mange af – og derfor kort afstand til.

Indflydelse på driften

For de fleste er det slet ikke relevant at svare på, om de er tilfredse med indflydelsen på driften. Meget få er utilfredse med indflydelsen derpå.

Indretningen og udsmykningen

Næsten halvdelen forholder sig ikke til, om de er tilfredse med indretningen og udsmykningen, og resten er overvejende tilfredse dermed. Størst tilfredshed er der med indretningen og udsmykningen af 'Foreningshus / mødelokale', 'Klubhus / lokale' og 'Specialfacilitet'. Den eneste facilitet, hvor der er lidt utilfredshed, er hos brugerne af 'Idrætshal'.

Stemningen og atmosfæren på faciliteten

Mere end halvdelen af brugerne svarer, at de er tilfredse eller meget tilfredse med stemningen og atmosfæren på faciliteten, og meget få (5 pct.) er utilfredse. Hver tredje formår dog ikke at forholde sig dertil. Det er også her brugerne af 'Foreningshus / mødelokale', 'Klublokale / klubhus', 'Spejderhytte' og 'Specialfacilitet', som er mest tilfredse.

Faciliteten som helhed

31 pct. af brugerne af de forskellige typer af faciliteter svarer, at de er meget tilfredse med faciliteten, de bruger mest, som helhed, og 37 pct. er tilfredse. Kun 5 pct. er utilfredse eller meget utilfredse, mens hver tiende ikke har forholdt sig dertil. Størst er tilfredsheden hos brugerne af 'Foreningshus / mødelokale', 'Institution' og 'Specialfacilitet'. Noget mindre tilfredshed er der hos brugerne af 'Gymnastiksal', 'Idrætshal', 'Skole', 'Stadion / boldbaner' og 'Teaterlokale / musiklokale' (tabel 3.11).

Tabel 3.11. Hvor tilfredse er foreningen / institutionen med FACILITETEN SOM HELHED?

	Meget tilfreds	Tilfreds	Både og	Utilfreds	Meget utilfreds	Ved ikke / ikke relevant	Total
Foreningshus / mødelokale	15	13	2	0	0	1	31
	48%	42%	6%	0%	0%	3%	100%
Gymnastiksal	2	6	4	0	1	1	14
	14%	43%	29%	0%	7%	7%	100%
Idrætshal	5	15	6	3	2	2	33
	15%	45%	18%	9%	6%	6%	100%
Institution	2	1	0	0	1	0	4
	50%	25%	0%	0%	25%	0%	100%
Klubhus / lokale	4	4	3	0	0	1	12
	33%	33%	25%	0%	0%	8%	100%
Natur / vand / havn	6	4	2	0	1	6	19
	32%	21%	11%	0%	5%	32%	100%
Skole	3	7	3	0	0	1	14
	21%	50%	21%	0%	0%	7%	100%
Specialfacilitet	8	4	0	0	1	4	17
	47%	24%	0%	0%	6%	24%	100%
Spejderhytte	1	5	1	0	0	0	7
	14%	71%	14%	0%	0%	0%	100%
Stadion / fodboldbane	2	4	3	0	0	0	9
	22%	44%	33%	0%	0%	0%	100%
Teaterlokale / musiklokale	1	2	2	0	0	1	6
	17%	33%	33%	0%	0%	17%	100%
Alle	61	73	29	3	6	24	196
	31%	37%	15%	2%	3%	12%	100%

Brugerne blev også bedt om at forholde sig til, om der mangler redskaber eller udstyr i den facilitet, som foreningen eller institutionen bruger mest. Det synes hver fjerde bruger, at der gør, mens hver femte ikke kan forholde sig til det. Godt halvdelen mener derimod ikke, at der mangler noget. Der især i disse facilitetstyper, at forholdsvis mange synes, at der mangler redskaber, udstyr mv.: 'Teaterlokale / musiklokale', 'Spejderhytte', 'Skole' og 'Idrætshal'.

3.8. Brugernes holdninger fritids- og idrætsfaciliteterne i Fredensborg Kommune

Den sidste del af spørgeskemaet til brugerne handlede om foreningernes og institutionernes holdning til samt vurdering af fritids- og idrætsfaciliteterne i kommunen. Analysen er opdelt i forskellige emner (tabel 3.12).

Fordelingen lokaler og anlæg

- Størst tilslutning er der til synspunktet, at *'Det er først og fremmest foreninger/institutioner fra lokalområdet, der skal tilgodeses ved fordelingen af lokaler og anlæg'*. Otte ud af ti organiserede brugere er enig i udsagnet. Dette er der bred enighed om på tværs af idrætsforeninger, fritids- og kulturforeninger og kommunale institutioner.
- Knap halvdelen er enig i – meget eller delvis – at *'Børn og unge skal tilgodeses før voksne ved lokale- og anlægsfordelingen'*, mens kun hver tiende bruger er uenig. Der er dog en stor gruppe, som svarer både / og. De kommunale institutioner tilslutter sig i lidt højere grad dette synspunkt end især fritids- og kulturforeningerne.
- Der er også stor tilslutning til, at *'Det er vigtigt at tilgodese nye foreninger, institutioner, aktiviteter og hold, når lokaler og anlæg skal fordeles'*. 8 pct. svarer 'meget enig' og hele 38 pct. svarer 'enig'. Kun hver tiende bruger er uenig.
- Lidt færre, fire ud af ti organiserede brugere, støtter synspunktet, at *'Foreninger / institutioner, der har vundet hævd på en facilitet, skal tilgodeses først i tildelingen af tider'*, mens tre ud af ti, er uenig i synspunktet. Det er dog et synspunkt, som foreningerne i meget højere grad end de kommunale institutter støtter.
- Tre ud af fire støtter synspunktet, at *'Foreninger / institutioner, som kan fylde faciliteterne ud, bør tilgodeses før foreninger / institutioner, hvor forholdsvis få deltager'*, som det kun er to ud af ti, som støtter.
- Betydeligt færre støtter synspunktet, at *'Brugergrupperne bør i højere grad selv stå for fordelingen af lokaler og anlæg frem for kommunen'*, end antallet der støtter synspunktet. Men mange kan ikke forholde sig til synspunktet.
- Dobbelt så mange er uenig i synspunktet, at *'De foreninger, der kan markere sig på landsplan, skal tilgodeses med de øve- og træningstider, de har brug for'*, end antallet der støtter synspunktet.

- Der er meget lille tilslutning til, at *'Faciliteterne i højere grad skal give plads til dem, der ikke dyrker deres fritidsaktivitet i en forening'*. Kun hver fjerde bruger støtter dette, mens knap halvdelen er imod. Næsten hver fjerde svarer dog 'ved ikke'. Det er især foreningerne, som er imod dette, mens næsten hver tredje kommunale institution er enig i udsagnet.

Vurdering af faciliteternes anvendelse og drift

Overordnet vurderer det store flertal af brugerne faciliteterne meget positivt.

- Mere end halvdelen af brugerne svarer, at *'Stemningen og atmosfæren på faciliteterne i Fredensborg er meget positiv og god'*, og kun 17 pct. svarer, at de er uenige i udsagnet. Næsten hver tredje bruger har dog ikke kunnet forholde sig til udsagnet.
- Det er da også meget få organiserede brugere, som synes, at *'Der er et dårligt forhold til de øvrige brugere af faciliteterne'*. Det støtter mindre end hver tiende bruger, mens knap halvdelen er uenig eller meget uenig i udsagnet. Mere end hver tredje bruger har dog svaret 'ved ikke'
- Det er også forholdsvis få, som synes, at *'Mange af faciliteterne passer ikke til vores aktiviteters krav og behov'*. Det får kun støtte fra lidt flere end hver tiende bruger, mens fire ud af ti er uenige. Der er dog stor forskel på vurderingen af dette mellem foreningerne og de kommunale institutioner. Omkring hver fjerde forening er enig i udsagnet, mens ingen af de kommunale institutioner er.
- Hver fjerde bruger er enig i udsagnet, at *'Vores fritidsaktiviteter bliver hæmmet af, at der også foregår andre ting i faciliteterne'*, men lidt flere er dog uenige i udsagnet.
- Næsten halvdelen af brugerne er enig eller meget enig i, at *'Det ikke er afgørende, at der er personale i faciliteter eller anlæg'*, og kun omkring 15 pct. er enig i udsagnet.
- Brugere har også forholdt sig til udsagnet: *'Cafeterier og kiosker kan erstattes af automater'*. Næsten halvdelen svarer, at det ved de ikke, mens knap hver fjerde bruger støtter udsagnet. Lidt flere end antallet der er uenig.

Udvikling af fritids- og idrætsfaciliteterne i Fredensborg Kommune

De fleste af brugerne af fritids- og idrætsfaciliteterne i Fredensborg Kommune synes, at de eksisterende faciliteter i kommunen opfylder pågældende brugers behov for at kunne udføre aktiviteterne på tilfredsstillende vis. 12 pct. svarer 'I meget høj grad' og 35 pct. svarer 'I høj grad'. Kun godt hver tiende bruger svarer 'I begrænset grad' eller 'Slet ikke'. Trods dette svarer forholdsvis mange af brugerne, at der er behov for flere faciliteter og bedre faciliteter:

- Godt hver tredje bruger svarer, at der er et 'Meget stort' eller et 'Stort' behov for flere faciliteter', mens omkring halvt så mange svarer, at det er et 'Mindre behov' eller 'Slet ingen behov' for dette. Mange har dog ikke svaret på spørgsmålet.
- Lidt færre, omkring hver fjerde bruger, svarer, at der et 'Meget stort' eller et 'Stort' behov for forbedringer af faciliteterne stand. Halvt så mange svarer, at det er et 'Lille behov'.

- Forholdsvis mange, tre ud af ti, synes, at det er et 'Stort behov' at få forbedret tilgængeligheden til faciliteterne.
- Kun omkring hver femte bruger synes, at det er et 'Meget stort' eller et 'Stort behov' for mere eller bedre udstyr på faciliteterne. Endnu flere synes, at det er et 'Lille behov'. Mere specifikt svarer fire ud af ti af brugerne, at de er enige i udsagnet, at *'Der skal skabes flere udendørs faciliteter (fx mountainbike- og løberuter, bådbroer mv.) til udendørs motion og friluftsliv'*. Kun hver tiende bruger er uenig. Hver tredje har dog ikke forholdt sig til udsagnet. Dette bekræfter, som vi senere skal se, at borgerne i Fredensborg Kommune gerne udøver deres fritidsaktiviteter udendørs, men at der ligger et potentiale i at udvikle de udendørs aktivitetsmuligheder.
- Endnu større tilslutning er der til udsagnet, at *'Der er behov for flere specialiserede anlæg og faciliteter, som opfylder moderne krav i den pågældende aktivitet'*. Det mener godt 40 procent, mens kun hver tyvende er uenig. Det er dog især de kommunale institutioner (næsten alle) og idrætsforeningerne (syv ud af ti), som synes dette, mens kun fire ud af ti støtter synspunktet blandt fritids- og kulturforeningerne.
- Der er ligeledes stor tilslutning til udsagnet, at *'Der er behov for flere mindre og lokale faciliteter, der kan bruges til forskellige aktiviteter og formål'*. Det mener fire ud af ti af brugerne, mens det også kun er omkring fem procent, der er uenig i dette. Det er især de kommunale institutioner og fritids- og kulturforeningerne, som synes dette, men synspunktet får også opbakning af mere end halvdelen af idrætsforeningerne.

Tabel 3.12. Andel af foreninger og institutioner, som er enige eller meget enige i rækkeudsagn om idræts- og fritidsfaciliteterne i Fredensborg Kommune.

	Idræts-forening	Fritids- og kultur-forening	Kom-munal institution	N =	P <
LOKALE- OG ANLÆGSFORDELINGEN					
Børn og unge skal tilgodeses før voksne ved lokale- og anlægsfordelingen	50.0%	41.7%	68.0%	97	.2
Det er først og fremmest foreninger/institutioner fra lokalområdet, der skal tilgodeses ved fordelingen af lokaler og anlæg	89.7%	85.4%	72.0%	105	.5
Brugergrupperne bør i højere grad selv stå for fordelingen af lokaler og anlæg frem for kommunen	29.0%	36.4%	15.0%	84	.3
De foreninger, der kan markere sig på landsplan, skal tilgodeses med de øve- og træningstider, de har brug for	37.8%	28.6%	13.6%	94	.3
Foreninger/institutioner, der har vundet hævd på en facilitet, skal tilgodeses først i tildelingen af tider	41.7%	55.0%	21.7%	99	.05
Foreninger/institutioner, som kan fylde faciliteterne ud, bør tilgodeses før foreninger/institutioner, hvor forholdsvis få deltager	52.8%	38.5%	33.3%	93	.6
Faciliteterne skal i højere grad give plads til dem, der ikke dyrker deres fritidsaktivitet i en forening	14.7%	5.9%	23.5%	85	.2
Det er vigtigt at tilgodese nye foreninger, institutioner, aktiviteter og hold, når lokaler og anlæg skal fordeles	48.6%	53.8%	63.2%	95	.5
FACILITETERNES ANVENDELSE OG DRIFT					
Vores fritidsaktiviteter bliver hæmmet af, at der også foregår andre ting i faciliteterne	28.1%	38.9%	26.7%	83	.5
Der er et dårligt forhold til de øvrige brugere af faciliteterne	19.4%	8.0%	8.3%	68	.3
Det er ikke afgørende, at der er personale i faciliteter eller på anlæg	58.1%	65.6%	52.6%	82	.9
Cafeterier og kiosker kan erstattes med automater	53.8%	43.5%	22.2%	58	.3
Stemningen og atmosfæren på faciliteterne i Fredensborg er meget positiv og god	76.7%	71.0%	78.6%	75	9
Mange af faciliteterne passer ikke til vores aktiviteter krav og behov	29.4%	21.4%	.0%	78	.05
UDVIKLING AF FACILITERNE I FREDENSBORG KOMMUNE					
Der skal skabes flere udendørsfaciliteter (fx mountainbike- og løberuter, bådbroer mv.) til udendørs motion og friluftsliv	53.6%	50.0%	85.0%	74	.1
Der er behov for flere specialiserede anlæg og faciliteter, som opfylder moderne krav i den pågældende aktivitet	69.0%	40.7%	88.9%	74	.05
Der er behov for flere mindre og lokale faciliteter, der kan bruges til forskellige aktiviteter og formål	54.5%	65.4%	85.0%	68	.2

Note: N er tallet for det antal foreninger og institutioner, som har besvaret spørgsmålet. P udtrykker den statistiske sandsynlighed for, at forskellen er en statistisk tilfældighed. Jo lavere tallet er, jo mindre er sandsynligheden for, at forskellene mellem foreningstyperne er en statistisk tilfældighed. I tabellen er det udelukkende den andel af den pågældende brugertype, som har svaret, at de er enige eller meget enige i udsagnet, som er medtaget.

4. Børn og voksnes fritidsaktiviteter og brug af fritidsfaciliteter

Denne del af undersøgelsen belyser børns og voksnes fritids-, kultur- og idrætsvaner samt deres benyttelse af fritidsfaciliteterne. Dette er undersøgt ved en spørgeskemaundersøgelse, der både omfattede skoleelever og voksne i kommunen. Fremgangsmåden for begge undersøgelser er beskrevet i bilag 1 i bilagssamlingen.

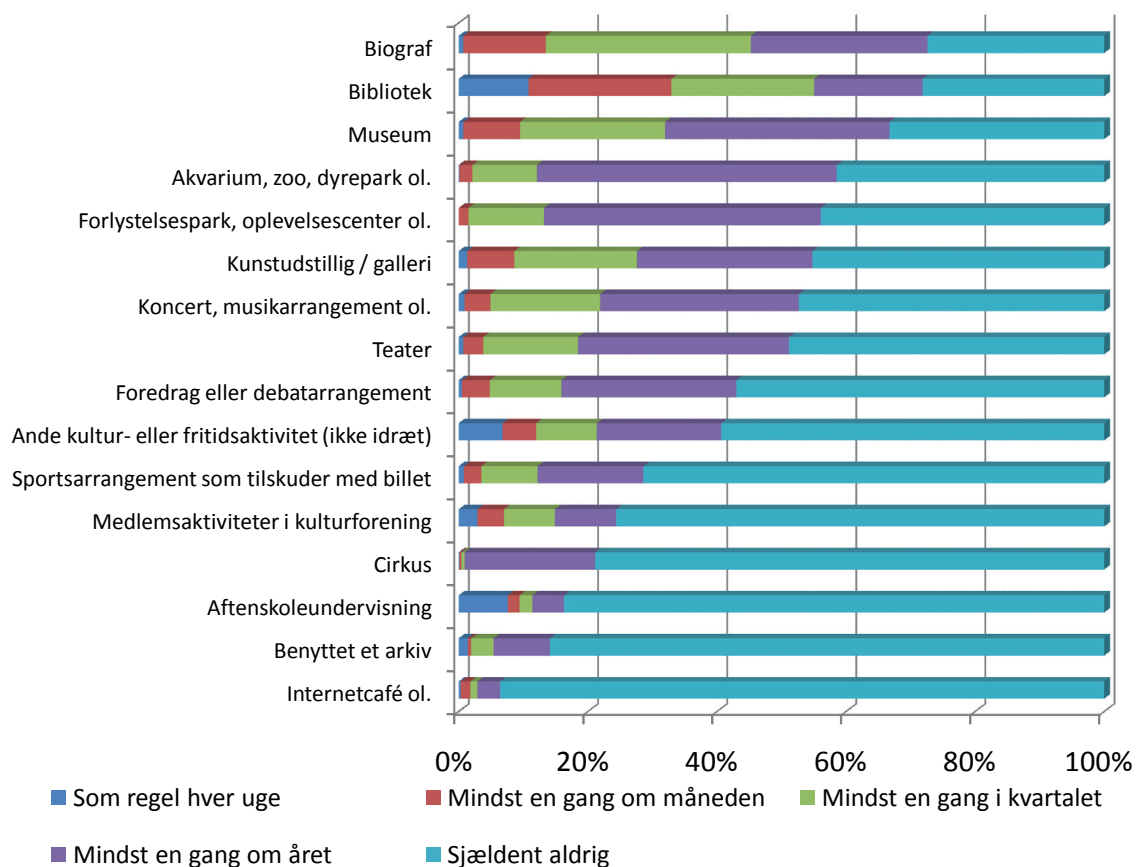
4.1. Deltagelse i kultur- og fritidsaktiviteter (ikke idræt)

I dette afsnit redegøres for hvor stor en andel af såvel de voksne i Fredensborg Kommune, der deltager i forskellige fritids- og kulturaktiviteter. I næste afsnit præsenteres resultaterne af den tilsvarende undersøgelse af skoleelevers deltagelse i fritids- og kulturaktiviteter. Analysen omfatter ikke idræt, som gennemgås senere.

Den kulturaktivitet, som flest går til i løbet af et år, er at gå i biografen. Næsten tre ud af fire gør dette i løbet af et år. Næsten lige så mange benytter et bibliotek, som er den kulturinstitution, som flest benytter hver uge. Tre ud fire går på museum i løbet af året, men færre end ti procent gør det mindst en gang om måneden. Ud over disse kulturaktiviteter benytter mere end halvdelen af de voksne borgere en række kulturaktiviteter, der typisk tilbydes af kommercielle eller private udbydere. Det gælder akvarium, dyrepark ol.; forlystelsespark og oplevelsescenter; kunstudstilling / galleri; samt teater.

Mellem halvdelen og en fjerdedel af borgerne benytter kulturtilbud, som ofte udbydes af kommunale institutioner eller frivillige organisationer, der får kommunal støtte og kan benytte kommunale lokaler gratis. Det gælder foredrag eller debatarrangementer; sportsarrangementer som tilskuer; og medlemsaktiviteter i en kulturforening. Omkring hver tiende borger deltager i aftenskoleundervisning mindst en gang om måneden (se figur 4.1).

Figur 4.1. Hvor ofte benytter borgere i Fredensborg Kommune forskellige kulturtilbud (pct.)

For de fleste af de kulturaktiviteter, der er spurgt om voksne borgeres deltagelse i, er der ikke statistisk signifikante forskelle på andelen, der benytter disse kulturtilbud, mellem kommunens store lokalområder, Fredensborg, Humlebæk, Kokkedal og Nivå. Det gælder dog ikke for benyttelse af kunstudstilling, museum og bibliotek. Især Nivå og til dels Humlebæk skiller sig ud ved at have en større andel end i Fredensborg og Kokkedal, som ofte går på kunstudstilling, på museum eller på bibliotek (bilag 5, tabel 1). Det kan måske tilskrives Nivågård samlingen og Louisiana.

Hvor går borgerne til kulturaktiviteter?

Figur 12 til 25 i bilag 5 viser, hvilke institutioner eller steder borgerne benytter, når de går til forskellige kulturaktiviteter. På tværs af de forskellige aktiviteter viser analysen følgende:

- For de fleste af kulturaktiviteterne er 'andre steder uden for kommunen' det mest benyttede sted for deltagelsen i kulturaktiviteten. Mellem 40 og 50 pct. går til eller benytter institutioner uden for kommunen i følgende kulturaktiviteter: 'Koncerter', 'bibliotek', 'biograf' og 'teater', mens noget færre, men dog flere end inden for kommunen, går til

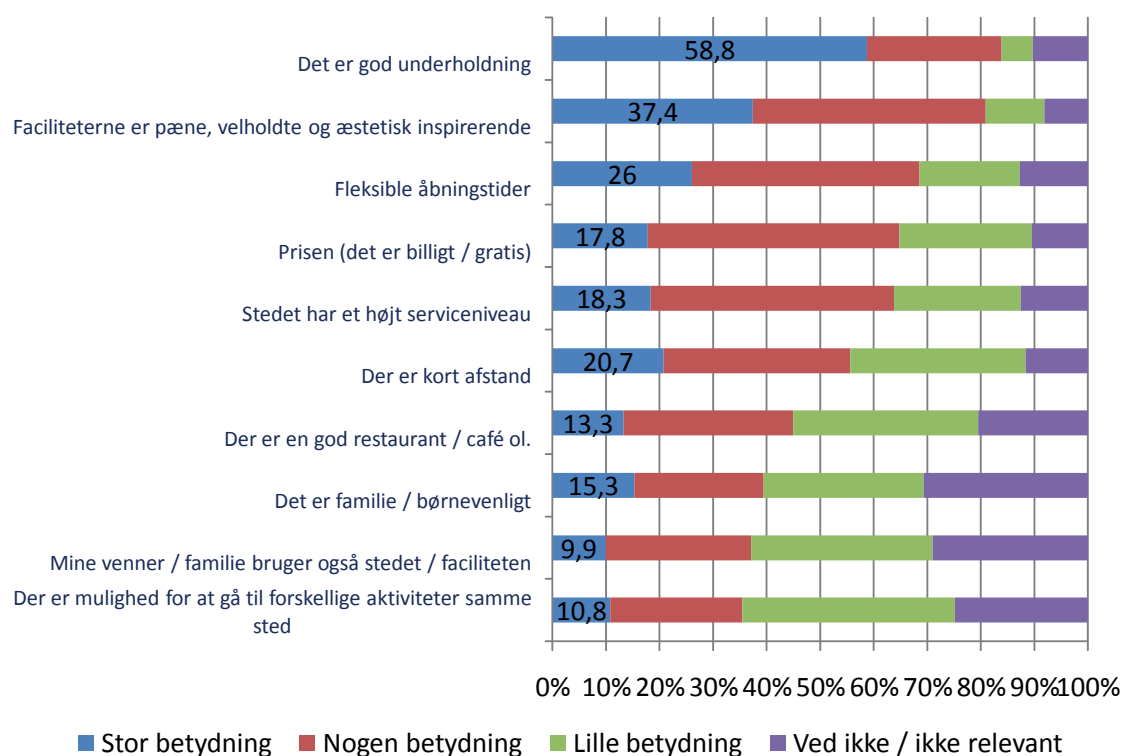
'aftenskoleundervisning', 'sportsarrangementer (som tilskuer)', 'foredrag og debatarrangementer', 'zoo, dyrehave og akvarium', 'cirkus' og 'forlystelsespark' uden for kommunen.

- Bibliotekerne i kommunen benyttes forholdsvis meget. Mellem 20 og 25 pct. benytter Nivå bibliotek, Humlebæk bibliotek og Fredensborg bibliotek, mens meget få har svaret, at de benytter Kokkedal bibliotek.
- Louisiana er som forventet et populært kultursted blandt borgerne i Fredensborg Kommune. Omkring halvdelen kommer der. Lidt færre benytter Humle Bio, og omkring hver fjerde benytter Nivågård.
- Aftenskoleundervisning samt foredrag og debatarrangementer spreder sig over det meste af kommunen på skoler, idrætsanlæg, biblioteker.
- En del borgere er medlem af en kulturforening. Otte pct. er medlem af en kunstforening, mens omkring fire procent er medlem af en teaterforening, en musikforening (eller kor) og en lokalhistorisk forening. Næsten hver fjerde af kommunens borgere går til aktiviteter i en kulturforening i løbet af året.

Hvad har betydning for, hvor borgerne går til kulturaktiviteter?

- Det som – måske meget naturligt – tillægges størst betydning for, hvor borgerne vælger at gå i teater, gå på bibliotek, gå i biografen, gå på museum mv. er, at stedet byder på god underholdning. Sådan er standpunktet formuleret, og svaret dækker nok over noget lidt bredere, nemlig at det først og fremmest er indholdet, som betyder noget. Seks ud af ti svarer, at det har stor betydning, og næsten resten tillægger det nogen betydning.
- Næststørst betydning har det, at faciliteten / stedet er pæn, velholdt og æstetisk inspirerende, men det er dog kun godt hver tredje, som svarer, at det har stor betydning.
- To ud af tre tillægger det også betydning, at man kan benytte kulturtilbuddet på tidspunkter, der passer den enkelte (dvs. har fleksible åbningstider), men det er forholdsvis få, hver fjerde, som tillægger det stor betydning.
- Prisen og serviceniveauet tillægges også betydning for næsten to ud af tre af borgerne, men det er forholdsvis få, som tillægger det stor betydning (færre end hver femte).
- At der er kort afstand til stedet tillægges betydning af ca. halvdelen af borgerne, men kun hver femte tillægger det stor betydning. En betydelig større andel tillægger det lille betydning.
- Mindst betydning – af de forhold ved stedet, som der er spurgt om – tillægges det, at stedet har en restaurant, café ol.; at stedet er børnevenligt; at det er et sted som familie og venner også benytter; og at stedet kan bruges til forskellige kultur- og fritidsfaciliteter (figur 4.2).

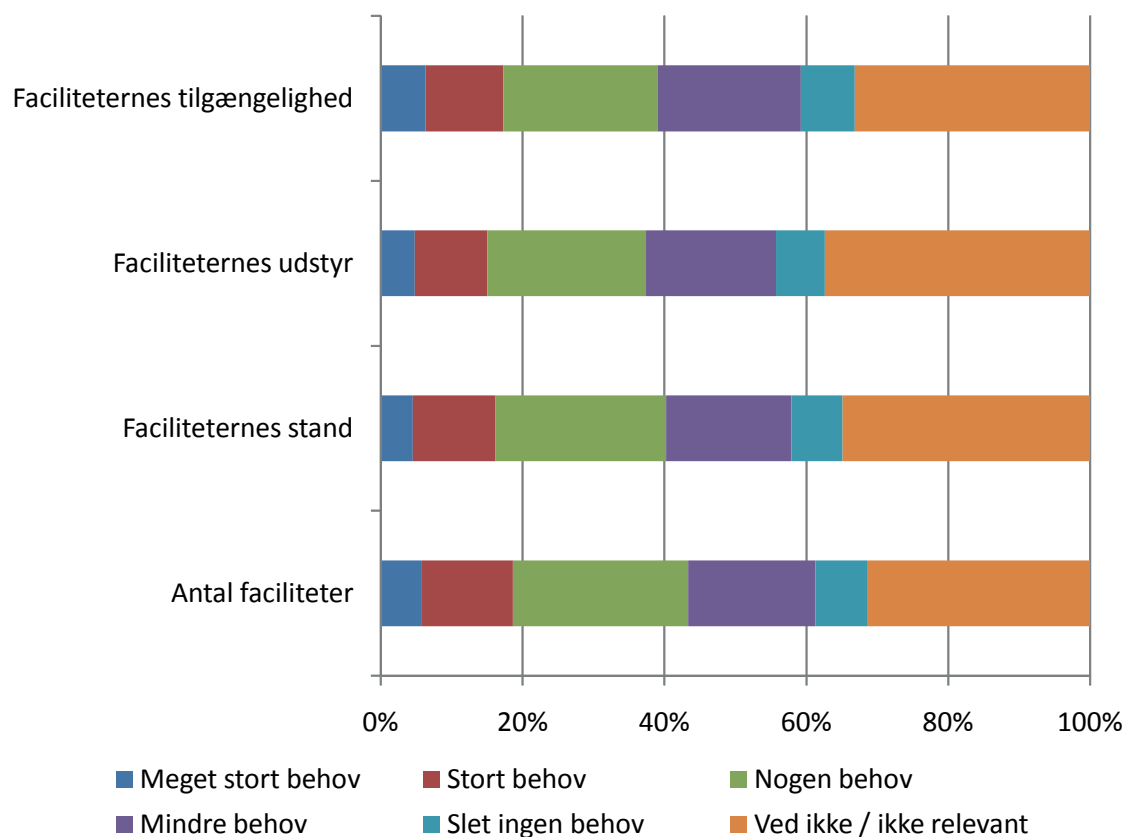
Figur 4.2. Hvor stor betydning har følgende forhold for, hvilke kultur- og fritidsfaciliteter, du benytter (pct.)

Selvom en stor andel af borgerne i Fredensborg Kommune benytter forskellige kulturtilbud, er det kun 15 pct. som svarer, at de eksisterende kultur- og fritidsfaciliteter (ikke idræt) i Fredensborg Kommune opfylder deres behov i meget høj grad eller høj grad (pct.), mens 35 pct. svarer, at det i meget begrænset grad eller begrænset grad opfylder deres behov.

Trods dette er det dog forholdsvis få, som synes, at der er et 'meget stort' eller 'stort' behov for flere kulturfaciliteter, og at faciliteterne er mere tilgængelige, har bedre udstyr og er i bedre stand. Færre end hver femte borger har sat kryds ved disse svarmuligheder, mens andelen, der har svaret, at der er 'mindre behov' eller 'slet ikke et behov' for flere faciliteter, mere tilgængelige faciliteter og faciliteter med bedre udstyr og i bedre stand, er noget større. Mere end en tredjedel af respondenterne svarer dog 'ved ikke', hvilket først og fremmest hænger sammen med, at de typisk ikke benytter kulturaktiviteter (se figur 4. 3).

Figur 4.3. Er der behov for forbedringer af kultur- og fritidsfaciliteterne i Fredensborg Kommune (pct.)

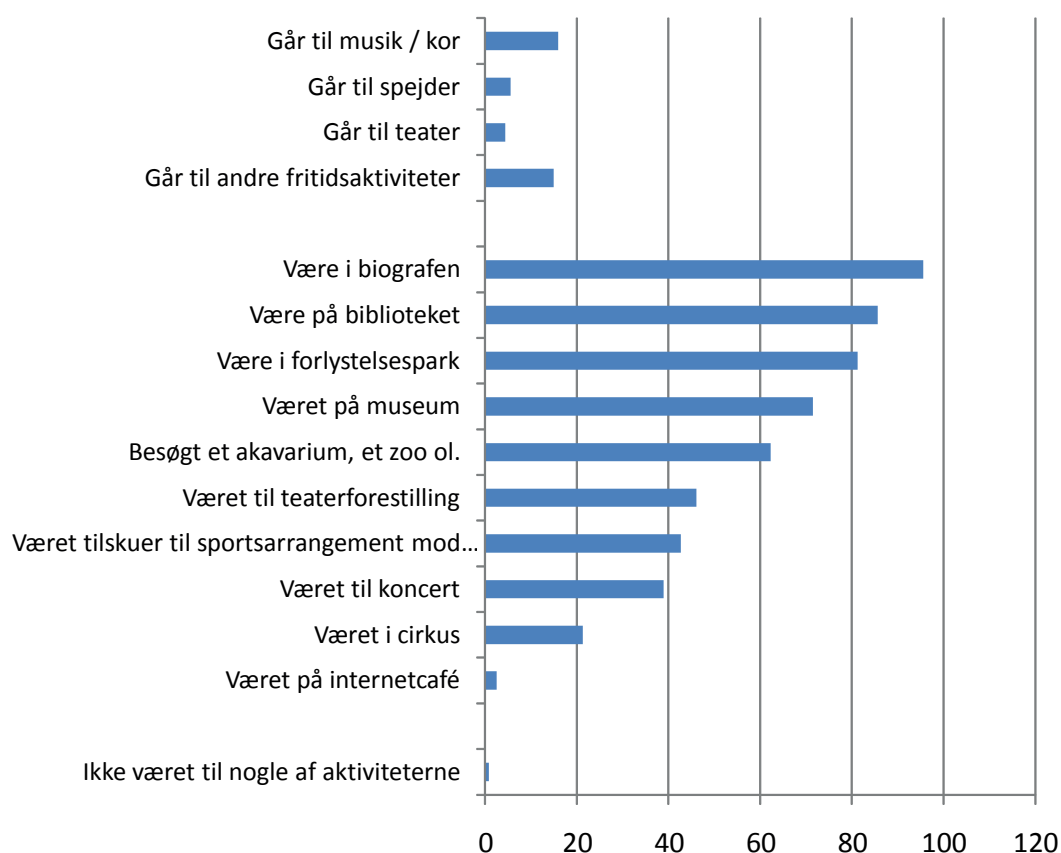

4.2. Skoleelevers fritids- og kulturvaner i Fredensborg Kommune

De ikke-idrætslige (faste) fritidsaktiviteter fylder ikke nær så meget i skoleelevernes fritid, som de organiserede idrætsaktiviteter gør. 16 pct. går dog til musik eller kor, 6 pct. går til spejder, 4 pct. til teater, og så nævner mange en anden aktivitet, som eksempelvis rollespil eller tegning.

Næsten alle skoleelever deltager i flere kulturaktiviteter i løbet af et år. 96 pct. har inden for det seneste år været i biografen, 86 pct. har været på biblioteket, 81 pct. i forlystelsespark, 72 pct. på museum, 62 pct. på besøg på et akvarium, et zoo eller i en dyrepark, 46 pct. til en teaterforestilling, 43 pct. til et sportsarrangement som betalende tilskuer, 39 pct. har været til koncert, 21 pct. har været i cirkus, og endelig har 9 pct. været på internetcafé (se figur 4.4 og bilag 5, tabel 13).

Figur 4.4. Andel af skoleeleverne som går til fritidsaktiviteter (ikke idræt), og som inden for det seneste år har været til forskellige kulturaktiviteter (pct.)

Eleverne blev også spurgt om, hvorvidt de synes, at der mangler noget i det område, hvor de bor. Mange nævner forskellige idrætsmuligheder, som de savner, hvilket også nævnes under den del af spørgeskemaet, der handler om idræt. Svømmehal nævnes af rigtig mange. Mange skriver dog, at de ikke savner noget, og at det er let at komme til forskellige aktiviteter i kommunen. Derudover nævnes mange forskellige ikke-idrætslige aktiviteter, men hver af dem nævnes af forholdsvis få (meget få nævnes af flere end ti elever).

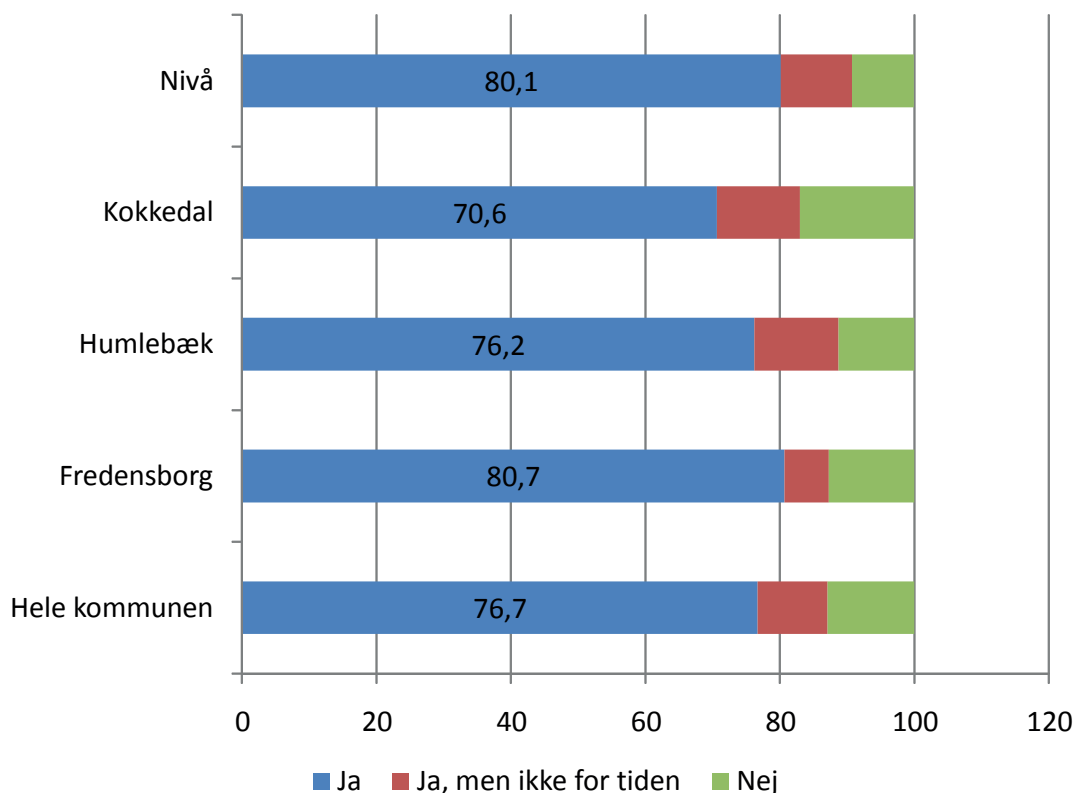
4.3. Voksne borgeres deltagelse i idræt, sport eller motion

I dette og det efterfølgende afsnit gennemgås resultaterne af undersøgelserne vedrørende deltagelsen i idræt og motion. Dette afsnit er afgrænset til de voksne borgeres idrætsdeltagelse. Det efterfølgende afsnit handler om skoleelevernes idrætsdeltagelse.

77 pct. af borgerne i Fredensborg Kommune 'dyrker normalt motion, idræt eller sport'. Det er 13 procentpoint højere, end den landsdækkende undersøgelse fra 2011 viste (figur 4.5). Forskellen kan dels skyldes, at borgerne i Fredensborg Kommune har et højere uddannelsesniveau end i landet som helhed, og vi ved, at deltagelsen stiger med uddannelsesniveau. Mere end 80 pct. af borgere med en mellemlang og lang videregående uddannelse har svaret, at de dyrker idræt eller motion, mens det kun er 72 pct. af dem, der har

en erhvervsfaglig uddannelse og 62 pct. af dem, der kun har gået i folkeskolen. Forskelle på uddannelsesniveaut mellem de fire lokalområder i kommunen er givetvis også forklaringen på, at idrætsdeltagelsen i Kokkedal er markant lavere end i de tre andre lokalområder. Men noget af forskellen kan også tilskrives, at det er de mest aktive borgere, der har besvaret spørgeskemaet.

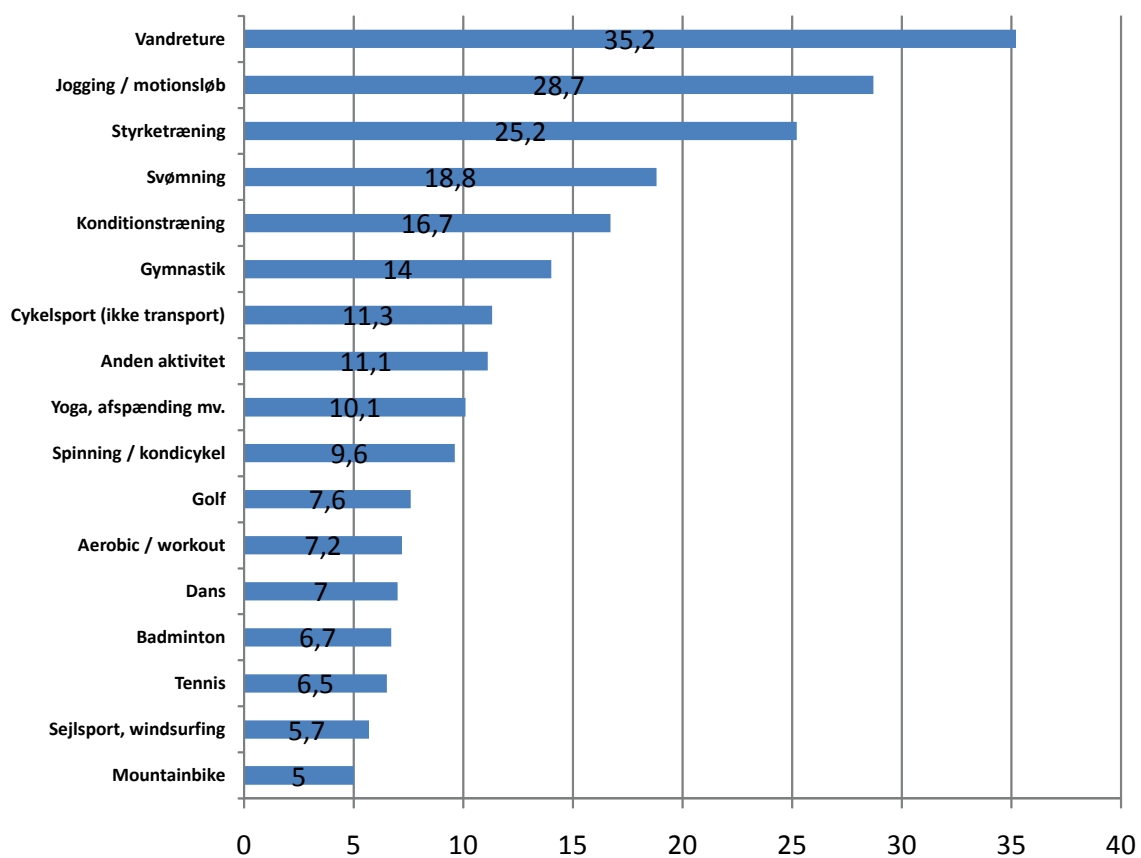
Figur 4.5. Andel af voksne i Fredensborg Kommune, som 'normalt dyrker motion, idræt eller sport', opdelt på lokalområder (pct.)

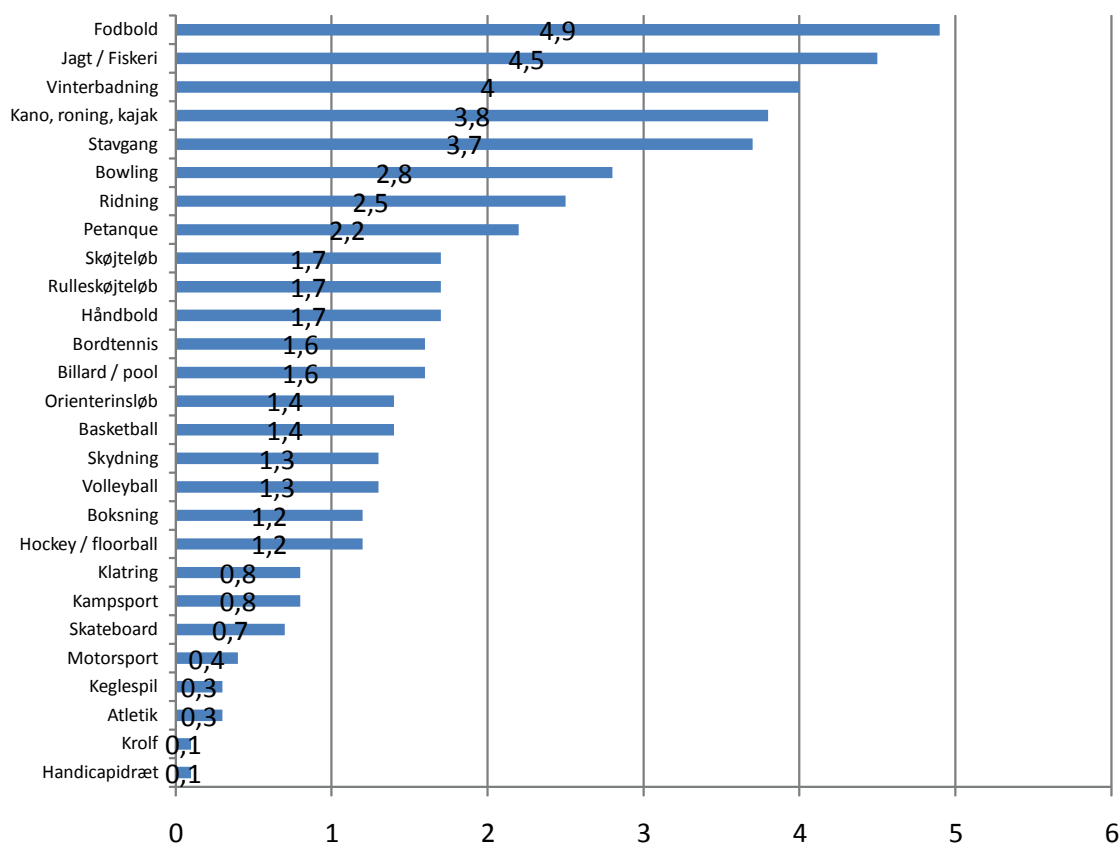
De mest dyrkede idræts- og motionsaktiviteter blandt voksne borgere i kommunen er i nævnte rækkefølge: Vandretur (35 pct.), jogging (29 pct.), styrketræning (25 pct.), svømning (19 pct.) og konditionstræning (17 pct.). Dvs. aktiviteter som i lille grad kan tilskrives idrætspolitikken, folkeoplysningspolitikken og facilitetspolitikken i Fredensborg Kommune, idet det er aktiviteter, som i lille grad udøves i foreninger og i faciliteter, der er støttet af kommunen. Det gælder i øvrigt også de fleste af de øvrige voksenaktiviteter, som dyrkes af mere end fem pct. af borgerne. Kun gymnastik (14 pct.), yoga, afspænding mv. (10 pct.), badminton (7 pct.) og tennis (7 pct.) foregår overvejende i foreninger eller aftenskoler og i kommunale faciliteter.

Mange af de store foreningsorganiserede idrætsgrene har en forholdsvis lille udbredelse blandt de voksne i kommunen med færre end fem pct. af borgerne. Det gælder fodbold (5 pct.), kano, kajak og roning (4 pct.), håndbold (2 pct.) og bordtennis (2 pct.), mens øvrige foreningsidrætsgrene dyrkes af én pct. eller færre (figur 4.6 og 4.7).

Figur 4.6. De mest dyrkede idræts- og motionsaktiviteter blandt voksne i Fredensborg Kommune. Andel af voksne (pct.)

Figur 4.7. De mindst dyrkede idræts- og motionsaktiviteter blandt voksne i Fredensborg Kommune (pct.)

61 pct. af alle respondenterne har svaret, at de dyrker idræt og motion på egen hånd, 31 pct. gør det i en idrætsklub eller forening, og næsten lige så mange, 28 pct., gør det i et fitnesscenter, danseinstitut ol. (bilag 4, figur 36).

Der er som forventet en stærk sammenhæng mellem alder og deltagelse i en række idræts- og motionsaktiviteter. De unge under 40 år dyrker i meget højere grad holdboldspil, aerobic ol. samt kampsport, end de ældre aldersgrupper gør. De midaldrende dyrker i højere grad cykling, jogging og svømning, end både de unge og de ældre. Og de ældre dyrker i højere grad end de yngre petanque, vandreture og gymnastik.

Umiddelbart skulle man forvente, at den forholdsvis høje andel af besvarelserne, der er kommet fra borgere i alderen 61 til 70 år, og de forholdsvis få besvarelser fra aldersgruppen 21 til 40 år (se fordelingen af besvarelserne på alder i bilag 1), har trukket andelen af borgerne i kommunen, der er idrætsaktiv, ned – ud fra en forventning om, at idrætsdeltagelsen er større i aldersgruppen 21 til 40 år end i aldersgruppen 61 til 70 år. Men det er ikke tilfældet. Tværtimod har 83 pct. i aldersgruppen 61 til 70 år svaret, at de normalt dyrker idræt eller motion, mod kun 71 pct. i aldersgruppen 21 til 40 år. Den forholdsvis lave deltagelse i idrætsforeninger kan heller ikke forklares med, at der er forholdsvis mange ældre, der har besvaret spørgeskemaet. Blandt de 61 – 70 årige, som er stærkt

overrepræsenteret i undersøgelsen, er der således 35 pct., som svarer, at de går til idræt eller motion i en idrætsforening, mens det for den underrepræsenterede gruppe i alderen 21 til 40 år kun er 21 pct. Idræt og motion på egen hånd dyrkes i noget højere grad af de unge og midaldrende mellem 21 og 40 år (71 pct.) til forskel fra de 61 til 70 årige, hvoraf det kun er 55 pct.

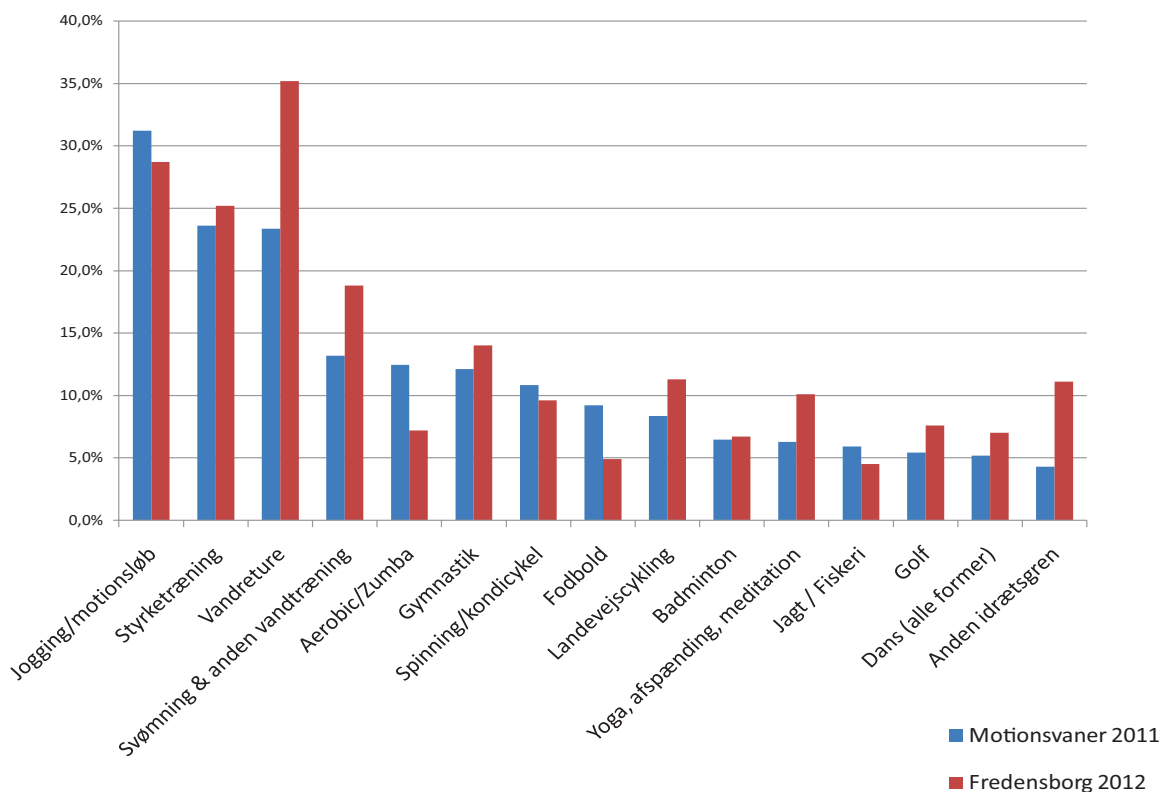
Sammenligner vi deltagelsen i de forskellige idræts- og motionsformer i de fire lokalområder, finder vi statistisk signifikante forskelle inden for en del idrætsformer. Borgerne i Kokkedal er mindre aktive end i de andre områder i vandreture, styrketræning, yoga og afspænding / meditation, bowling, vinterbadning, kano, kajak og roning, ridning, mountainbike samt petanque. I Fredensborg er borgerne betydeligt mindre aktive i gymnastik, men mere aktive i ridning og mountainbike end i kommunen som helhed. Nivåborgerne skiller sig ud fra de andre lokalområder ved at være mindre aktive i ridning og mere aktive i petanque (bilag 5 tabel 3). Borgerne i Nivå og især Kokkedal benytter i lidt mindre grad fitnesscenter eller danseinstitut end borgerne i Humlebæk og især Fredensborg.

Den største forskel i idrætsdeltagelsen finder vi mellem de borgere, som vurderer deres helbred som dårligt, og dem som vurderer helbredet som godt. Jo dårligere vurderingen er af helbredstilstanden, jo færre dyrker motion, idræt eller sport. Den samme sammenhæng finder vi mellem vurderingen af fysisk form og andelen, som dyrker motion og idræt.

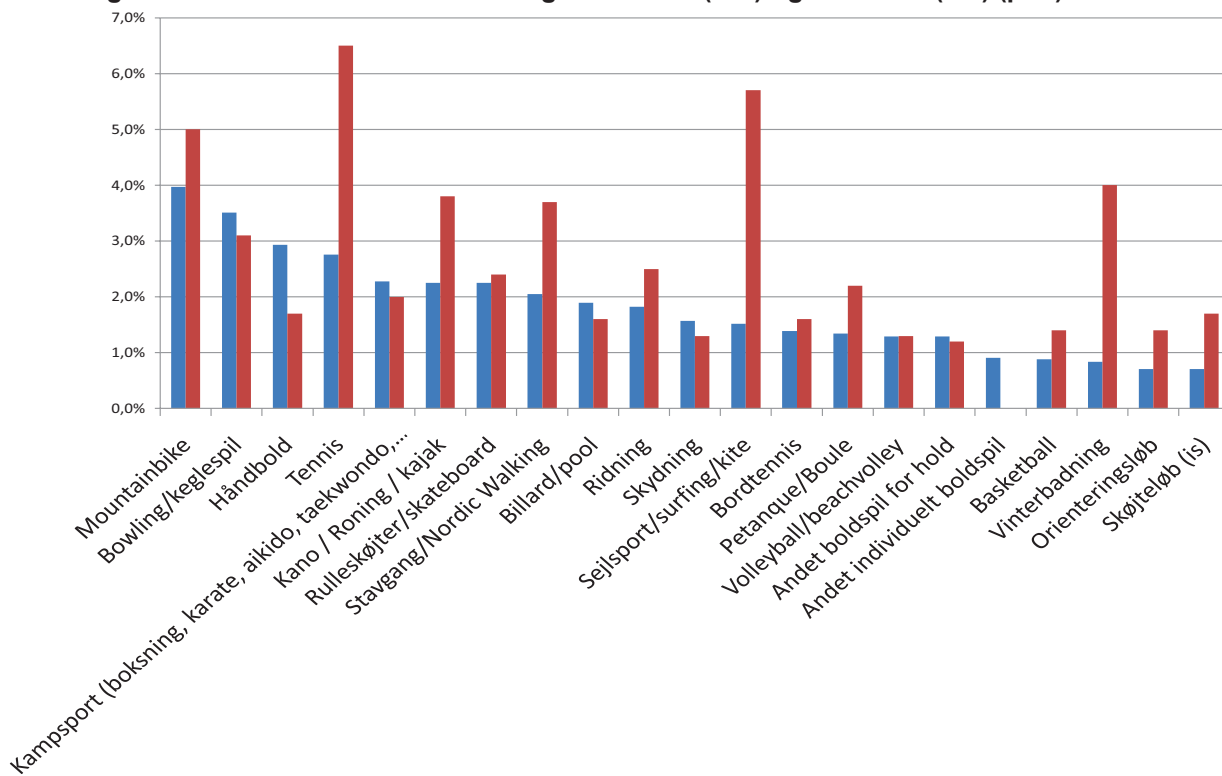
En sammenligning af andelen af borgerne i Fredensborg Kommune og andelen af voksne i hele landet, som inden for det seneste år har dyrket forskellige idrætsgrene, viser i store træk et ensartet mønster.

I følgende idræts- og motionsformer er andelen dog markant højere i Fredensborg Kommune end i hele landet: Vandreture, svømning og anden vandtræning, cykling, yoga og afspænding, golf, tennis, rosport, stavgang, sejlsport, petanque og vinterbadning. Dvs. en klart højere deltagelse i aktiviteter i naturen – både på land og på vand. Noget af denne forskel kan dog skyldes de ovennævnte årsager til, at idrætsdeltagelsen er klart højere i Fredensborg Kommune, samt det forhold, at en forholdsvis stor del af respondenterne i Fredensborg-undersøgelsen er ældre (figur 4.8 og figur 4.9).

Figur 4. 8. Motionsvaner Fredensborg Kommune (rød) og Danmark (blå) (pct.)

Figur 4.9. Motionsvaner Fredensborg Kommune (rød) og Danmark (blå) (pct.)

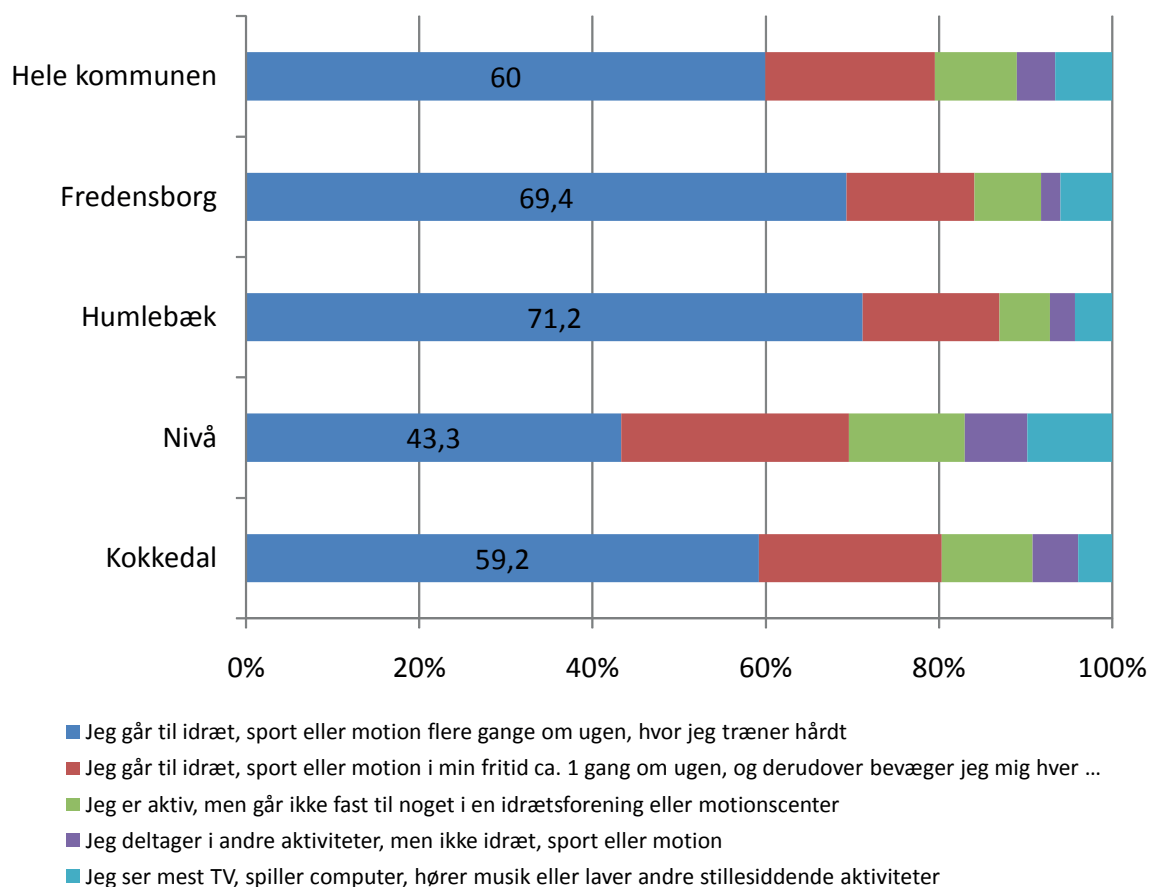
De forholdsvis få borgere, der har svaret, at de ikke dyrker idræt eller motion, fik mulighed for at svare på, hvorfor de ikke er idræts- og motionsaktive. De vigtigste begrundelser for, at de ikke er idræts- og motionsaktive er, at det ikke interesserer dem; bruger tiden på andre fritidsinteresser eller på arbejdet; eller at de pågældende har dårligt helbred eller 'for gamle'. Øvrige begrundelser spiller en forholdsvis lille rolle. Bl.a. er det kun 13 pct. af de inaktive, der svarer, at de ikke har råd til at gå til idræt (bilag 4, figur 45).

4.4. Skoleelevers idræts- og motionsdeltagelse

Skoleeleverne fik et spørgsmål, som bruges i mange undersøgelser af børns og unges sundhed. Eleverne blev bedt om at svare på, hvilken sætning, der bedst passede til pågældende elevs aktivitetsniveau.

60 pct. af eleverne satte 'kryds' ved den sætning, som svarer til det højeste fysiske aktivitetsniveau: 'Jeg går til idræt, sport eller motion flere gange om ugen, hvor jeg træner hårdt'. Yderligere 20 pct. satte kryds ved det næsthøjeste fysiske aktivitetsniveau: 'Jeg går til idræt, sport eller motion i min fritid ca. én gang om ugen, og derudover bevæger jeg mig hver dag, hvor jeg cykler, går eller leger'. Ti procent svarer, 'Jeg er aktiv (løbe, gå, cykle, spille bold eller danse), men går ikke fast til noget i en idrætsforening eller – klub eller motionscenter'. Kun 11 procent svarer altså, at de ikke er idræts- og motionsaktive. Mellem de fire lokalområder er der visse forskelle på aktivitetsniveauet. Andelen, som angiver det højeste aktivitetsniveau, er betydeligt lavere i Nivå end i Fredensborg og Humlebæk, og andelen, som er fysisk inaktiv, er også dobbelt så høj i dette område i sammenligning med de øvrige områder (se figur 4.10). Godt halvdelen af de idrætsaktive elever svarer, at de er idrætsaktive tre eller flere gange om ugen, og yderligere en fjerdedel er aktiv to gange om ugen.

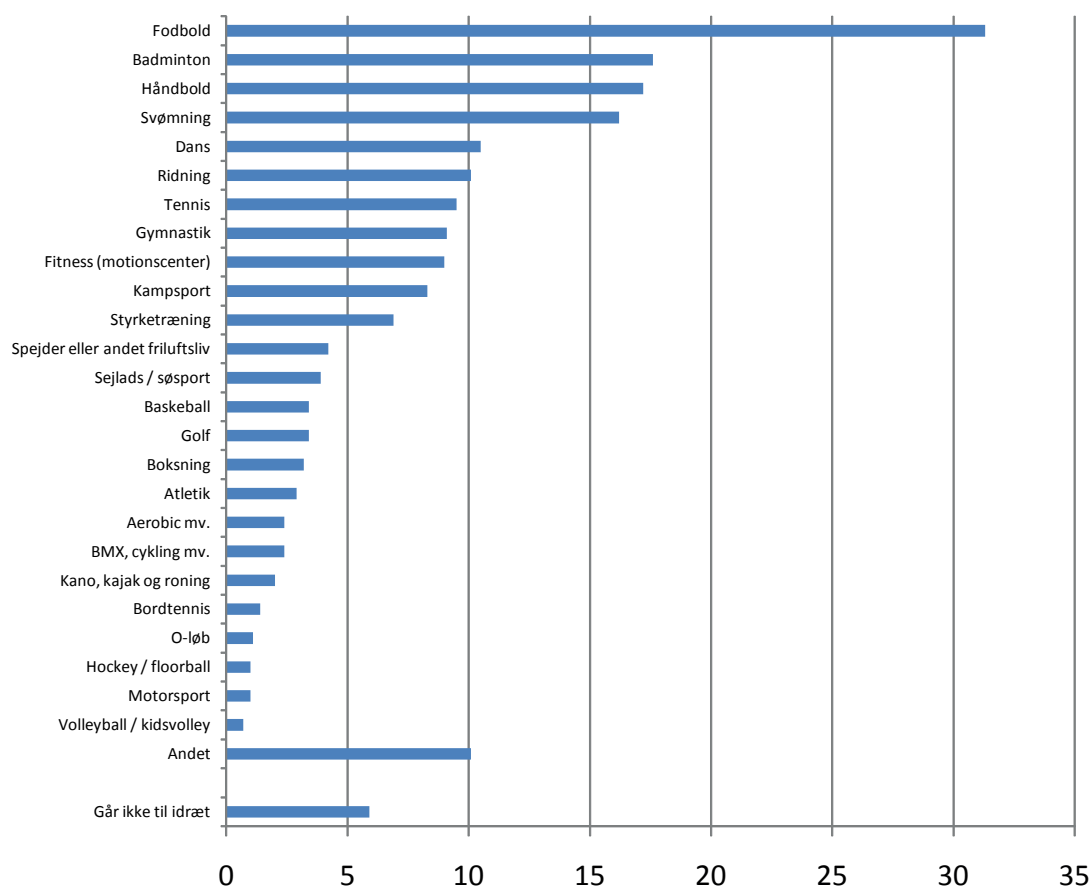
Figur 4.10. Andel af skoleelever i Fredensborg kommune, der er fysisk aktive på forskellige niveauer, opdelt på lokaleområder (pct.)

De mest dyrkede idrætsgrene, som skoleeleverne i Fredensborg Kommune går til, er i nævnte rækkefølge:

- Fodbold (31 pct.)
- Badminton (18 pct.)
- Håndbold (17 pct.)
- Svømning (16 pct.)
- Dans (11 pct.)
- Ridning (10 pct.)
- Tennis (10 pct.)
- Gymnastik (9 pct.)
- Fitness (i motionscenter) (9 pct.)
- Kampsport (8 pct.)

(se figur 4.11)

Figur 4.11. Andel af skoleelever i Fredensborg Kommune, som går til forskellige idrætsaktiviteter (pct.)

Selvom det store flertal af skoleeleverne er meget idrætsaktive, svarer fire ud af ti, at de ville dyrke mere idræt, sport eller motion, hvis der var andre muligheder i det område, hvor de bor. Det kan tages som udtryk for, at mange af børnene har en stor 'appetit' på idræt, og at der er aktiviteter, som de gerne ville gå til. Den aktivitet, som flest elever savner, er muligheden for at gå i svømmehal. Hele 29 pct. af eleverne nævner dette i den åbne svarrubrik, hvor de frit kunne skrive, hvad de savner i det område, hvor de bor. Næstmest nævnte aktivitet, som eleverne gerne ville have mulighed for at dyrke, er skating under forskellige former. En tilsvarende andel ville også gerne have bedre mulighed for at spille fodbold. Resten af aktivitetmulighederne, som skoleeleverne kunne tænke sig, der hvor de bor, nævnes af ganske få og maksimalt tre procent. De mest nævnte af disse er gymnastik, ridning og tennis.

Overordnet set er skoleelevernes fritids- og idrætsaktiviteter samt deres ønsker i højere grad knyttet til og afhængige af fysiske faciliteter, som den kommunale politik giver mulighed for at benytte, end de voksnes fritids- og idrætsinteresser er.

Lige som de voksne er skoleeleverne også meget fysisk aktive under ikke-organiserede former. De mest almindelige fysiske aktiviteter, som mere end ti procent af eleverne er aktive i mindst en gang om ugen, er følgende:

- Cykler på veje, stier mv. (46 pct.).
- Er i naturen (43 pct.).
- Spiller fodbold (34 pct.).
- Springer i havetrampolin (23 pct.).
- Går tur med familien (20 pct.).
- Leger fangeleg, sjipper ol. (18 pct.).
- Løber på løbehjul (18 pct.).
- Cykler med min familie (14 pct.).
- Spiller tennis, badminton ol. (12 pct.).
- Spiller bordtennis (11 pct.).

Kun syv procent svarer, at de mindst en gang om ugen er i svømmehal, badeland ol. Det er langt mindre end i andre kommuner, hvilket givetvis hænger sammen med, at der ikke findes en svømmehal i kommunen (bilag 5, tabel 20).

Børn dyrker først og fremmest idræt sammen med andre. Det er især deres bedste ven eller veninde eller andre venner eller veninder, som de dyrker idræt sammen med, mens en noget mindre andel dyrker idræt sammen med forældre og søskende (bilag 5, tabel 21).

4.5. Voksnes og skoleelevers benyttelse af faciliteter og steder til motion og idræt

Det centrale spørgsmål i dette afsnit er, hvilke steder eller faciliteter, som de voksne og skoleeleverne benytter til idræt eller motion. Også her belyses først, hvilke faciliteter de voksne benytter, og derpå hvilke steder og faciliteter skoleeleverne benytter.

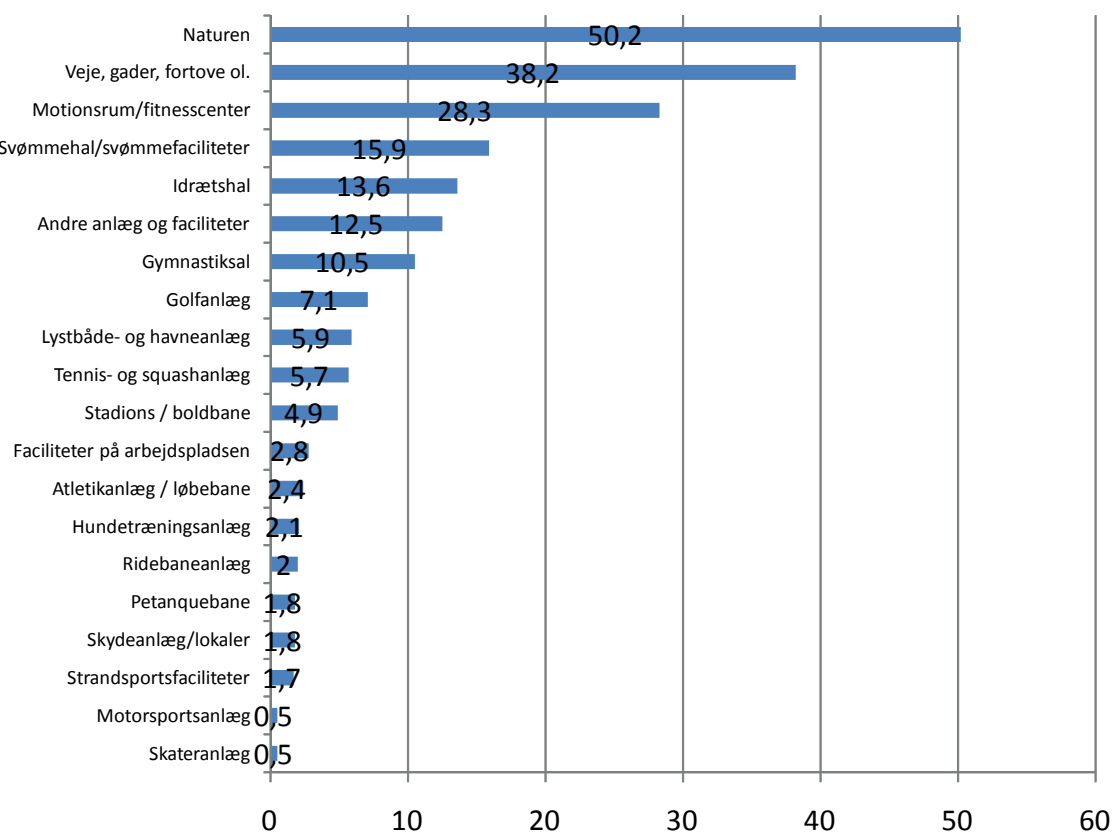
De voksnes borgeres fire mest benyttede steder eller faciliteter til idræt og motion er i nævnte rækkefølge:

- Naturen (50 pct.).
- 'Veje, gader og fortove' (38 pct.).
- Motionsrum / fitnesscenter (28 pct.).
- Svømmehal eller -facilitet (16 pct.).

Det er altså faciliteter eller steder, som i lille grad er et resultat af kommunens idræts- og facilitetspolitik. Først på femtepladsen kommer en facilitet, som er helt overvejende er kommunal eller kommunalt støttet:

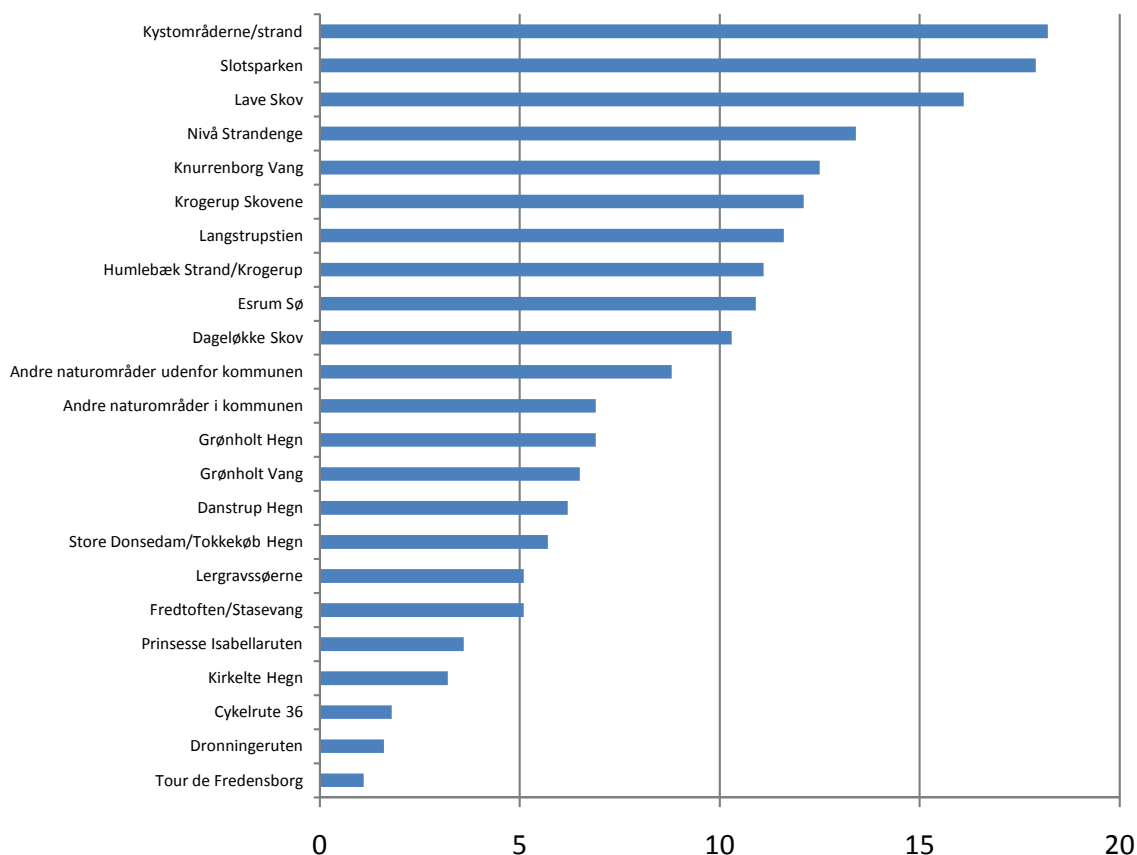
- 'Idrætshallen' (14 pct.).
- Gymnastiksal (11 pct.).
- Golfanlæg (7 pct.).
- Lystbåde- og havneanlæg (6 pct.).
- Stadions og boldbaner (5 pct.) (se figur 4.12).

Figur 4.12. Hvilke idrætsanlæg, idrætsfaciliteter, idrætslokaler eller steder benytter borgerne i Fredensborg Kommune, når de dyrker motion, idræt eller sport (pct.)

Naturområdernes betydning for borgernes motion og idræt viser sig ved, at hvert af de ti mest benyttede naturområder benyttes af mere end hver tiende borger. Til sammenligning er det kun svømmehallen (i en anden kommune) og idrætshal og gymnastiksal, der benyttes af mere end hver tiende borger. De mest benyttede naturområder er kystområder og strand, Slotsparken og Lave Skov, som mere end 15 pct. af borgerne benytter (figur 4.13). Dette svarmønster kan hænge sammen med, at forholdsvis mange ældre har besvaret spørgeskemaet.

Figur 4.13. Hvilke naturområder benytter borgerne i Fredensborg Kommune til motion, idræt eller sport (pct. andel af alle respondenterne)

Næst mest benyttede motionsfacilitet er fitnesscentre eller – rum. 15 pct. benytter et kommercielt fitnesscenter, 9 pct. svarer, at de benytter en anden fitnessfacilitet i kommunen, og 7 pct. benytter en ikke nærmere specificeret facilitet til fitness uden for kommunen.

Hvad angår svømmefaciliteter benytter 13 pct. en svømmefacilitet uden for kommunen, mens 3 pct. benytter anlægget ved Nivå Havn, og 3 pct. tilsvarende benytter anlægget ved Bjerre Strand.

I sammenligning med benyttelsen af de forskellige naturområder, fitnessfaciliteter og svømmefaciliteter benytter de voksne i Fredensborg Kommune de forskellige idrætsfaciliteter forholdsvis lidt:

- Ingen af idrætshallerne benyttes af mere end 2 pct. af borgerne
- Eneste stadion / fodboldbane, der benyttes af mere end 1 pct., er Fredensborg Stadion
- Ingen af gymnastiksalene benyttes af mere end 1 pct.

Og af øvrige faciliteter er det kun følgende, som benyttes af mere end én pct.:

- Tennisbanerne ved Fredensborg Stadion.
- Tennisbanerne ved Humlebæk Bjerre Strand

- Fredensborg Golfbane
- Nivå Golfbane
- Sletten Havn
- Nivå Havn

Det samme mønster viser sig i borgernes svar på spørgsmålet, hvor de voksne helst vil dyrke motion, idræt eller sport. Borgerne kunne max. angive tre svar. Mere end halvdelen nævner naturen blandt de tre svarmuligheder. Hver fjerde nævner fitnesscenter, mens lidt færre, hver femte, nævner svømmehal, 'parker og grønne områder' og 'veje, gader mv.' 15 pct. nævner hjemmet blandt en af de tre foretrukne idræts- og motionssteder. Først derefter kommer de egentlige kommunale idrætsanlæg: Idrætshal, gymnastiksal samt særlig udendørs bane eller anlæg.

Normalt betragtes afstand til en facilitet som væsentlig for, om børn og unge dyrker en idrætsaktivitet. Godt en tredjedel af de idræts- og motionsaktive i Fredensborg Kommune bruger under fem minutter på at komme til idræt eller motion, og yderligere godt en tredjedel bruger mellem fem og 14 minutter. Kun knap hver tiende bruger mere end 30 minutter på at komme til det sted, hvor de som regel dyrker idræt eller motion (bilag 5, tabel 24). Det ser altså ud til, at langt de fleste både kan og ønsker at motionere eller dyrke idræt tæt på boligen.

Halvdelen af de idræts- og motionsaktive er også fysisk aktive for at komme til og fra det sted, hvor de dyrker motion, idræt eller sport. Hver fjerde går eller løber, og lidt færre cykler. Den anden halvdel benytter først og fremmest bil, mens en lille andel benytter tog eller bus.

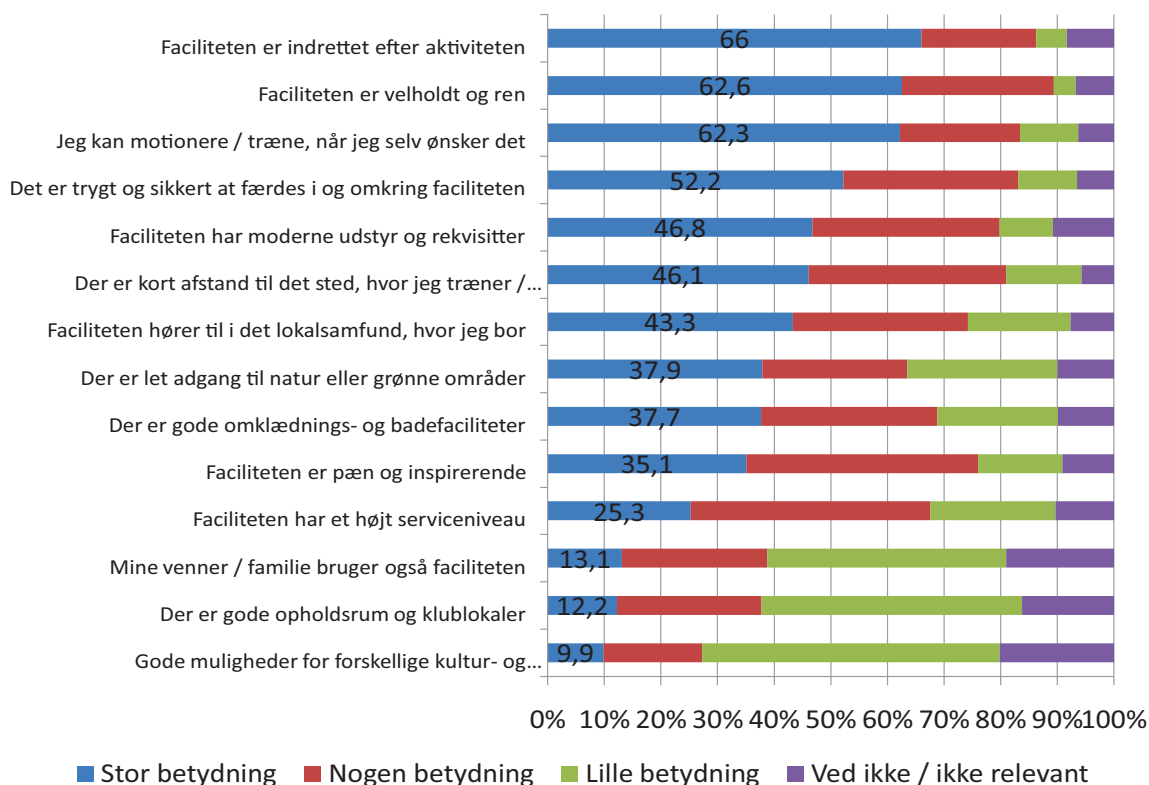
Hvad har betydning for, hvor de voksne borgere foretrækker at dyrke motion, idræt eller sport?

De voksne, der besvarede spørgeskemaet, blev også bedt om at forholde sig til, hvilke sider eller forhold ved idrætsfaciliteten, som de tillægger størst betydning:

- Størst betydning tillægges, at faciliteten er indrettet efter aktiviteten. Dvs. nogle funktionelle krav. Det tillægger 66 pct. stor betydning.
- Lidt færre (63 pct.) tillægger det stor betydning, at faciliteten er velholdt og ren.
- Næsten samme andel (62 pct.) tillægger det stor betydning, at de kan motionere eller træne, når de selv ønsker det.
- Endvidere svarer godt halvdelen (52 pct.), at det har stor betydning, at det er trygt og sikkert at færdes i og omkring faciliteten.
- Det har også forholdsvis stor betydning, at der er kort afstand til træningsstedet (46 pct.), og at faciliteten hører til i det lokalsamfund, hvor de bor (43 pct.)-
- 'Let adgang til naturen', 'gode omklædnings- og badefaciliteter' og 'at faciliteten er pæn og inspirerende' tillægges stor betydning af godt hver tredje borger.
- Kun hver fjerde tillægger det stor betydning, at faciliteten har et højt serviceniveau.
- Relativ lille betydning tillægges det, at venner eller familie også bruger faciliteten, at

der er gode opholdsrum og klublokaler, og at der er gode muligheder for forskellige kultur- og fritidsfaciliteter (se figur 4.14).

Figur 4.14. Hvor stor betydning har følgende forhold for, hvor du foretrækker at dyrke motion, idræt eller sport (pct.)?

Opfylder idrætsfaciliteterne i Fredensborg Kommune borgernes behov?

Sidst i spørgeskemaet blev de voksne respondenter bedt om at forholde sig til en række udsagn om behovet for nye og bedre faciliteter til idræt i Fredensborg Kommune. Alle har kunnet besvare disse spørgsmål, uanset om de benytter faciliteterne eller ej (bilag 4, figur 43).

- Kun godt hver fjerde borger synes, at de eksisterende idrætsfaciliteter opfylder deres behov for idræt og motion, mens næsten tilsvarende andel svarer, at de slet ikke, i meget begrænset grad eller i begrænset grad opfylder behovene.
- Hver fjerde borger synes da også, at der er et meget stort behov for flere idrætsfaciliteter, næsten hver tredje synes, at der er behov for forbedringer af faciliteternes stand, og hver fjerde synes, at der er behov for forbedringer af faciliteternes udstyr og af tilgængeligheden dertil. En meget stor del af borgerne – mellem hver fjerde og hver tredje – svarer dog 'ved ikke / ikke relevant' på de fire spørgsmål.
- Tre ud af fire af borgerne svarede, at de var 'enig' eller 'meget enig' i udsagnet, at 'Det er en kommunal opgave, at der er et varieret udbud af idrætsfaciliteter'.

- Mere end halvdelen er også 'enig' eller 'meget enig' i, at 'kommunen skal gøre endnu mere for at naturområderne er inspirerende og velegnede til motion og idræt'. Det er i god overensstemmelse med, at naturen er den vigtigste arena for idræt og motion i kommunen, og det sted hvor flest foretrækker at motionere.
- Omkring halvdelen af borgerne er også 'enig' i, at 'Det bør i højere grad være muligt for den enkelte borger selv at booke en tid (online) i en af kommunens idrætsfaciliteter, når man gerne vil dyrke idræt og motion'.
- Lige knap halvdelen er også 'enig' eller 'meget enig' i, at 'voksne bør selv betale for at benytte kommunens idrætsfaciliteter'. Hver femte er dog 'meget uenig' eller 'uenig' i dette synspunkt.
- Næsten hver tredje er 'uenig' eller 'meget uenig' i, at 'kommunen skal først og fremmest støtte børns og unges idrætsdeltagelse', mens knap halvdelen er 'enig' eller 'meget enig' i standpunktet.
- Der er også forholdsvis flere, der er enige end uenige i standpunktet, at der er 'større behov for at øge standarden og kvaliteten end at bygge nye anlæg', men mere end halvdelen af respondenterne svarer 'hverken enig eller uenig'.
- Det eneste standpunkt, hvor der er flere uenige end enige i standpunktet, er på standpunktet om, at 'kommunen bør overlade driften af faciliteterne til foreninger eller virksomheder', som kun har tilslutning fra godt en femtedel af borgerne. Også her svarer de fleste imidlertid, at de hverken er enige eller uenige.
- Endelig blev respondenterne bedt om at forholde sig til, hvor meget de er villige til at betale for at benytte kommunens indendørs idrætsfaciliteter (alene eller sammen med andre), hvis der blev indført brugerbetaling på benyttelsen af anlæggene. 20 pct. svarer, at de ikke er villige til at betale noget, mens hele 40 pct. svarer, at de ville være villige til at betale max. 25 kr. Yderligere 26 pct. ville være villige til at betale max 50 kr., og 14 pct. ville betale mere end dette. Det vil sige, at 80 pct. er villige til at betale 25 kr. eller mere for at benytte indendørs idrætsfaciliteter. Bortset fra de helt unge viser svarene, at jo ældre borgerne er, jo mindre er villigheden til at betale for at benytte kommunens faciliteter.

4.6. Skoleeleverne benyttelse af idrætsfaciliteter – uden for skoletiden

Til forskel fra de voksne benytter skoleeleverne i høj grad de traditionelle kommunale eller kommunalt støttede faciliteter. Det tre mest benyttede faciliteter til idræt er:

- Idrætshal (49 pct.).
- Stadion og boldbane (31 pct.)
- Gymnastiksal (31 pct.).

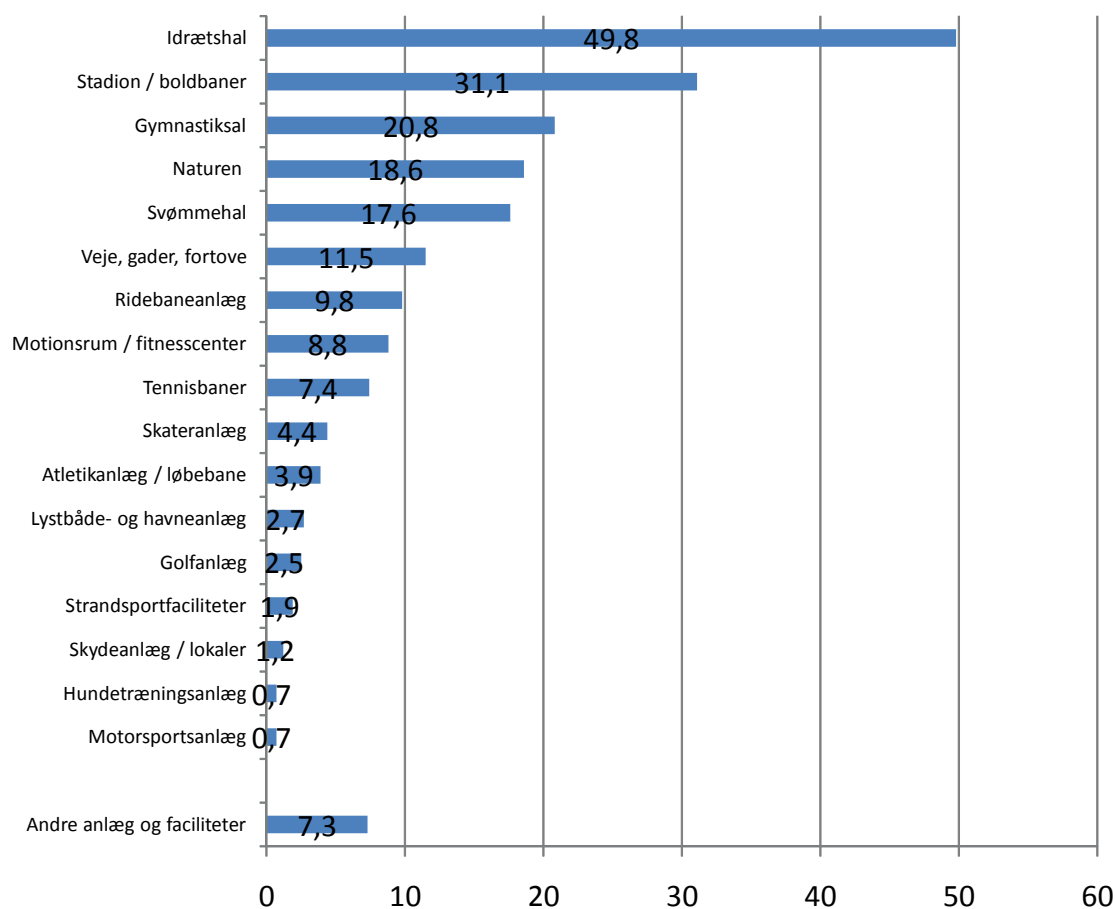
Men derefter kommer to 'faciliteter', som Fredensborg Kommunes fritids- og idrætspolitik i lille grad vedrører:

- Naturen (19 pct.).
- Svømmehal / facilitet (18 pct.).
- Veje, gader mv. (12 pct.).

Øvrige facilitetstyper benyttes af færre end ti procent af skoleeleverne. Bemærk herudover, at 9 pct. benytter motionsrum / fitnesscenter og kun 4 procent benytter skateranlæg (figur 4.15 og bilag 5, tabel 22).

Det er også de nævnte mest benyttede faciliteter, som skoleeleverne benytter oftest. Halvdelen af eleverne svarer, at de en eller flere gange om ugen dyrker idræt i en gymnastiksal eller idrætshal, og fire ud af ti gør det på en udendørs boldbane. Men samtidig skal man bemærke, at fire ud af ti også svarer, at de mindst en gang om ugen dyrker idræt eller leger på et åbent område med græs, grus eller asfalt, hver fjerde benytter lige så ofte skoven, og hver femte vand eller strand til idræt eller leg. Derefter kommer en række andre faciliteter, som kommunens idrætsfacilitetspolitik i mindre grad tager sigte på: Legeplads, motionssti, svømmehal og park (bilag 5, tabel 23).

Figur 4.15. Andel af skoleelever i Fredensborg Kommune, som går til idræt i forskellige facilitetstyper (pct.)

Nogle studier viser, at nærheden til grønne områder og faciliteter, hvor man kan dyrke idræt, har stor betydning for, hvor idrætsaktive børn og unge er. Andre studier tyder dog på, at det måske ikke har så stor betydning, som man oprindeligt har ment. Her skal vi se på, hvor stor en andel af skoleeleverne, der inden for kort afstand – 5 minutter på cykel eller 15 minutter til fods – kan komme til de mest benyttede faciliteter og steder til idræt og fysisk aktivitet. Det er vel at mærke elevernes egen vurdering deraf og ikke en objektiv måling af afstanden mellem bopæl og idrætsfacilitet.

Omkring tre ud af fire af eleverne har kort afstand – som her defineret – til:

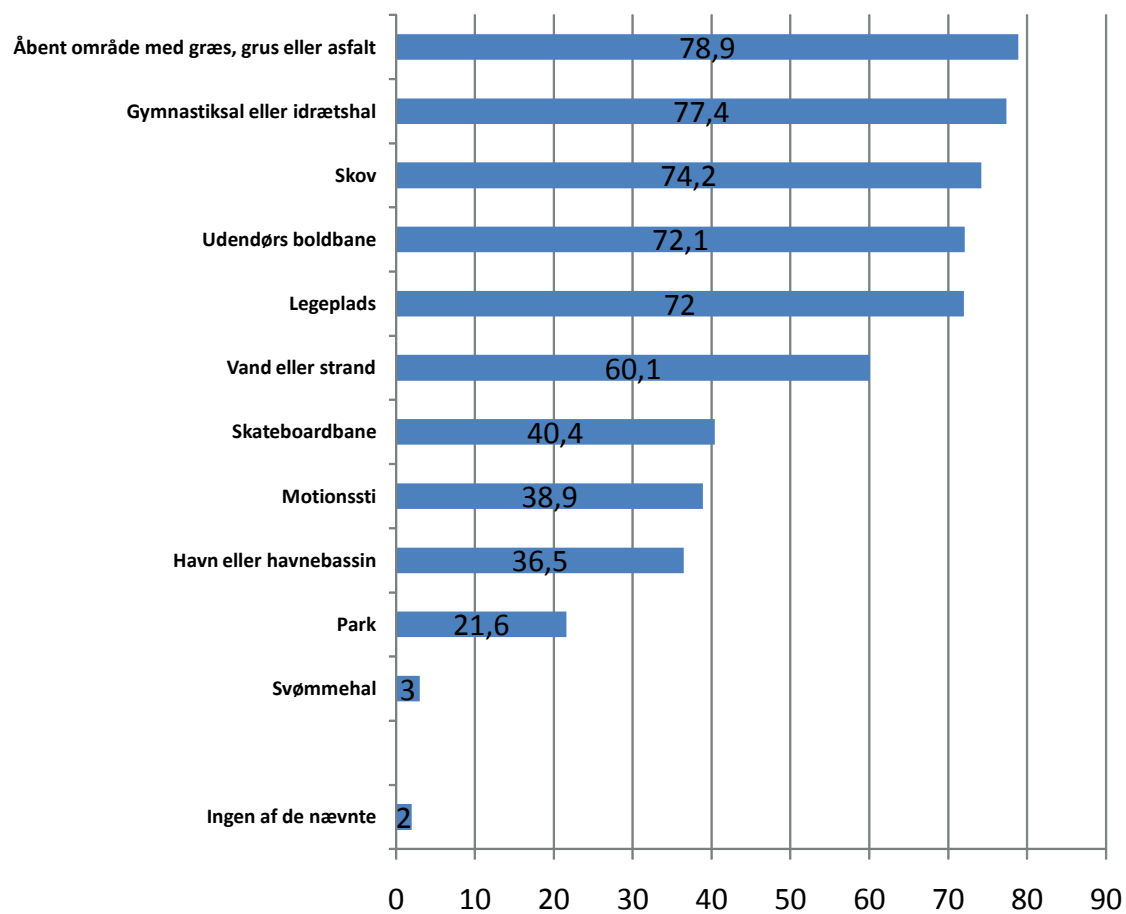
- Åbent område med græs, grus eller asfalt, som kan bruges til leg eller idræt (79 pct.).
- Gymnastiksal eller idrætshal (77 pct.).
- Skov (74 pct.).
- Udendørs boldbane (72 pct.).
- Legeplads (72 pct.).

Noget færre kan inden for denne afstand komme til:

- Vand eller strand (60 pct.).
- Skateboardbane (40 pct.).
- Motionssti (39 pct.).
- Havn eller havnebassin (37 pct.).
- Park (22 pct.).

Den eneste væsentlige idrætsfacilitet, som langt de fleste skoleelever har langt til, er svømmehallen, som kun 3 pct. har kort afstand til (figur 4.16).

Figur 4.16. Andel af skoleelever i Fredensborg Kommune, som har kort afstand (cykelafstand på 5 minutter og gåafstand på 15 minutter fra bopæl) til forskellige facilitetstyper (pct.)

5. Tendenser og udvikling i fritidslivet

Denne del af analysen belyser tendenser i fritidslivet, og hvilke udfordringer udviklingen stiller Fredensborg Kommune overfor. Analysen bygger primært på de landsdækkende undersøgelser af befolkningens idrætsvaner samt landsdækkende undersøgelser af befolkningens kulturvaner, som sammenholdes med de gennemførte undersøgelser af voksnes og skoleelevers deltagelse i kultur- og idrætsaktiviteter i Fredensborg Kommune.

Den seneste undersøgelse af danskernes kulturvaner er fra 2012 og blev offentliggjort i november 2012. Undersøgelsen er en opfølgning på seks tidligere kulturvaneundersøgelser, der er gennemført i Danmark med mellemrum siden 1964. Undersøgelsen omfatter også spørgsmål om deltagelse i idræt og motion (Bak, Madsen, Henrichsen og Troldborg 2012).

De seneste 30 år er der også gennemført en række undersøgelser af såvel børn som voksnes idrætsdeltagelse, hvoraf de to seneste landsdækkende undersøgelser fra 2007 og 2011 er gennemført af Idrættens Analyseinstitut (Pilgaard 2009). Det er dog kun en mindre del af resultaterne fra den seneste undersøgelse, der er til rådighed, da denne endnu ikke er offentliggjort.

En del af resultaterne fra disse undersøgelser kan sammenholdes med resultaterne fra undersøgelserne af voksnes og skoleelevers kultur-, fritids- og idrætsvaner i Fredensborg Kommune.

Det er primært disse undersøgelser, denne kortfattede analyse af tendenserne i fritidslivet bygger på. Analysen er opdelt i fire dele. Den første del vedrører udviklingen i befolkningens kultur-, fritids- og idrætsvaner med fokus på, hvilke aktiviteter børn såvel som voksne går til. Den anden del er en sammenligning af deltagelsesmønsteret på landsplan med deltagelsesmønsteret i Fredensborg Kommune. Den tredje del vedrører ændringer i, hvor og i hvilke sammenhænge borgerne dyrker forskellige fritidsinteresser. Bl.a. om det er i forening, i kommercielt regi eller mere selv-organiseret. I den sidste del samles der op på, hvad de beskrevne tendenser giver af udfordringer for faciliteterne.

5.1. Udviklingen i kultur-, fritids- og idrætsvaner i Danmark

På det overordnede plan er danskernes deltagelse i kultur-, fritids- og idrætsaktiviteter karakteriseret ved en støt stigende deltagelse gennem mange år, selvom der også er områder, som går imod denne overordnede tendens. Det viser sig på flere måder. For det første viser den seneste kulturvaneundersøgelse, at andelen af befolkningen, der deltager i forskellige kultur- og fritidsaktiviteter har været støt stigende på en række områder (Bak et al 2012). For det andet viser undersøgelser af foreningslivet, at det især er inden for kultur, fritid og idræt, at der er kommet nye foreninger til, og at antallet af foreninger efter alt at dømme er

voksende⁶. For det tredje tyder forskellige undersøgelser af frivilligt arbejde på, at andelen af befolkningen, der engagerer sig i frivilligt arbejde inden for kultur, fritidsaktiviteter og idræt, er stigende (Bak et al 2012; Koch-Nielsen et al 2005. Torpe 2011).

Dette ændrer dog ikke ved, at langt den største del af 'kultur-forbruget' finder sted i enten privat (lytte til musik, læse litteratur, se film mv.) eller kommercielt regi (biograf, teater mv.), og den stærkeste stigning i idrætsdeltagelsen har fundet sted i kommercielt regi og i mere selvorganiserede sammenhænge. Undersøgelsen i Fredensborg Kommune bekræfter dette. Store dele af denne vækst i kultur- og idrætsforbruget sker således i sammenhænge, som den kommunale støttepolitik typisk ikke tager sigte på.

Inden for kulturområdet (som vi her betegner de kultur- og fritidsaktiviteter, der ikke omfatter idræt og motion) har der på landsplan været en markant fremgang inden for

- brug af digitale medier: computerspil/digitale spil, brug af internettet mv.,
- deltagelse i eller forbrug af musik,
- deltagelse i eller forbrug af litteratur,
- besøg på museer,
- deltagelse i frivilligt arbejde.

Omvendt er der områder, som oplever stabilitet. Det gælder bl.a.

- biografbesøg,
- biblioteksbesøg,
- læsning af aviser og blade,
- radiolytning.

Disse kulturområder oplever øget konkurrence fra de mange muligheder, som internettet byder på. Generelt ligger biografbesøg og biblioteksbesøg dog forholdsvis stabilt, og det er nogle af de hyppigst besøgte steder på tværs af hele befolkningen målt på besøg mindst en gang om året. Samme mønster ser man i Fredensborg, hvor bibliotek og biograf også er de steder, flest borgere besøger på tværs af køn og alder inden for et år.

Den danske befolkning repræsenterer et omfattende og aktivt kultur- og fritidsliv, men nogle områder appellerer ikke lige meget til alle befolkningsgrupper:

- Kvinder er mere optaget end mænd af kunst- og kulturområdet, mens mænd er stærkt overrepræsenteret inden for medieforbruget.
- Aldersmæssigt er børn og unge de mest aktive inden for de fleste kultur- og fritidsområder som f.eks. lytning til musik, biografbesøg, internetforbrug og deltagelse i sport

⁶ Dette bygger på to registreringer af alle foreninger på Fyn, Langeland og Ærø, som blev gennemført i 2004 og igen i 2010. En sammenligning viser, at der har været en svag vækst i antallet af foreninger i denne periode. Resultaterne af sammenligningen er endnu ikke offentliggjort. Resultaterne af undersøgelsen fra 2004 findes i Ibsen 2006.

og motion (uddybes senere). Aktiviteten falder med stigende alder, men i forhold til samlet medieforbrug (tv, aviser, radio og internet) ser man de mest ivrige blandt midtaldersgruppen på 40-59-år.

- Kunst, kultur, fritidsliv og medieforbrug kan i særdeleshed skille befolkningen ad i forhold til sociale baggrundsvilkår. Jo længere uddannelse og indtjening desto større aktivitetsniveau på alle kulturelle områder.
- Samme tendens gør sig gældende i forhold til etnicitet, hvor gruppen af nydanskere i mindre omfang end etniske danskere benytter kunst- og kulturtilbud som teater, museer og koncerter. Omvendt kommer disse borgere oftere på biblioteker, og den seneste kulturvaneundersøgelse viser også, at de er mere involveret i frivilligt arbejde end borgere med en dansk baggrund. Sidstnævnte kan virke overraskende i forhold til tidligere undersøgelser af frivilligt arbejde generelt og i idrætsforeninger, som viser, at både medlemmer og frivillige i høj grad udgøres af etniske danskere (Christensen 2008; Pilgaard, 2009). Det hænger givetvis sammen med, at det frivillige arbejde blandt etniske minoriteter i mindre grad er knyttet til organiserede aktiviteter og mere har karakter af hjælp og støtte af mere uformel karakter inden for 'egen gruppe'. Noget af forklaringen kan også findes i det forhold, at det blandt de etniske minoriteter måske i endnu højere grad end blandt borgere med en dansk kulturel baggrund er de mest aktive, der har besvaret spørgeskemaet.
- Udviklingen på idræts- og motionsområdet er også præget af en støt stigende deltagelse. Over de seneste tyve år er andelen, som 'normalt dyrker sport eller motion' vokset fra 47 pct. i 1993 til 68 pct. ifølge kulturvaneundersøgelsen i 2012⁷ (Idrætsvaneundersøgelsen fra 2011 viser 64 pct.⁸).
- Der er i denne periode især sket en vækst i de midaldrende og ældre aldersgruppers deltagelse i idræt og motion, så der i dag er små forskelle på andelen, der dyrker idræt eller motion, blandt de 20 til 29-årige og de 60 til 69-årige. Mens der ikke var forskel på andelen af mænd og kvinder, der var idræts- og motionsaktive i 1993, er der i dag lidt flere kvinder end mænd, der er motionsaktive (Bak et al 2012).
- Børn er noget mere idrætsaktive end voksne, men andelen har været forholdsvis stabil gennem mange år med en tendens til et svagt fald det seneste årti.
- Borgere af anden etnisk herkomst end dansk er mindre idrætsaktive end borgere med dansk baggrund, men forskellen er ikke så stor, som man måske forventer. Det er især kvinderne og pigerne, der er mindre aktive, mens mænd og især drenge af anden etnisk herkomst end dansk er på næsten samme deltagelsesniveau som mænd og drenge af dansk herkomst (Bak et al 2012; Ibsen et al 2012).

Samtidig med at der sket en stærk stigning i de voksnes deltagelse i idræt og motion, er der sket store ændringer i, hvilke aktiviteter der dyrkes. Meget få aktiviteter er gået væ-

7 Baseret på følgende spørgsmål: 'Hvor ofte dyrker du sport / motion?'

8 Baseret på spørgsmålet: 'Dyrker du normalt sport / motion?'

sentligt tilbage, men nogle aktiviteter har i meget højere grad end andre oplevet en stor fremgang. Den store vækst finder vi især inden for følgende aktiviteter:

- Udendørs motionsformer som løb, cykling og visse vandsportsaktiviteter (bl.a. kajak).
- Indendørs fitness under forskellige former (styrketræning i apparater, spinning, step mv.).
- Motion der udøves på hold, som regel til musik og overvejende af kvinder (gymnastik, aerobic, yoga, zumba, visse danseformer mv.).
- Svømning.
- Golf.

Følgende af de store aktivitetsområder har oplevet en svag stigning blandt de voksne de seneste tyve år:

- Holdboldspil (fodbold, håndbold, volleyball, basketball mv.).
- Ketcherspil (tennis, badminton, squash mv.).

Til forskel fra de voksne er der kun sket små forskydninger i børnenes (skoleelevernes) foretrukne idrætsaktiviteter. Det har i to årtier næsten helt stabilt været følgende aktiviteter, som børnene først og fremmest går til, dvs. dyrker i en forening eller anden organiseringsform (nævnt i rækkefølge efter andelen, som går til aktiviteten): Fodbold, svømning, gymnastik, håndbold, badminton, dans, ridning, tennis og kampsport (Bak et al 2012). De seneste ti år har vi dog set en markant stigning i andelen, som spiller fodbold, hvilket i høj grad kan tilskrives, at en voksende andel af pigerne går til fodbold. Endvidere dyrker en voksende andel af især de ældste børn løb, cykling og fitness, dvs. de samme aktiviteter, der har opnået en stor tilslutning blandt de voksne. Endelig har kampsport en meget højere tilslutning i dag end for 20-30 år siden. Det er i denne sammenhæng værd at bemærke, at Kulturvaneundersøgelsen registrerer en markant tilbagegang mellem 2004 og 2012 i andelen af børn, som dyrker parkour, skating, rulleskøjteløb, klatring mv.. I 2004 spurgte man dog kun til skateboard og rulleskøjter i denne kategori, så tilbagegangen på dette område finder sted trods tilføjelsen af parkour og klatring i 2012. Aktiviteter, som mange kommuner ellers har brugt mange penge på at skabe faciliteter til.

5.2. Sammenligning mellem Fredensborg Kommune og hele landet

Børn, unge og voksnes kultur- og fritidsvaner i Fredensborg Kommune kan tilnærmelsesvis sammenlignes med det generelle deltagelsesniveau på landsplan, som er gennemgået ovenfor. Det er dog ikke alle kultur- og fritidsvaner, der er spurgt ind til i samme detaljerede grad i undersøgelsen i Fredensborg som i den landsdækkende kulturvaneundersøgelse. Primært fordi der i kulturvaneundersøgelsen fx er spurgt om deltagelse i forskellige

typer af koncerter, mens der i undersøgelsen i Fredensborg alene er spurgt om deltagelse i koncerter generelt.

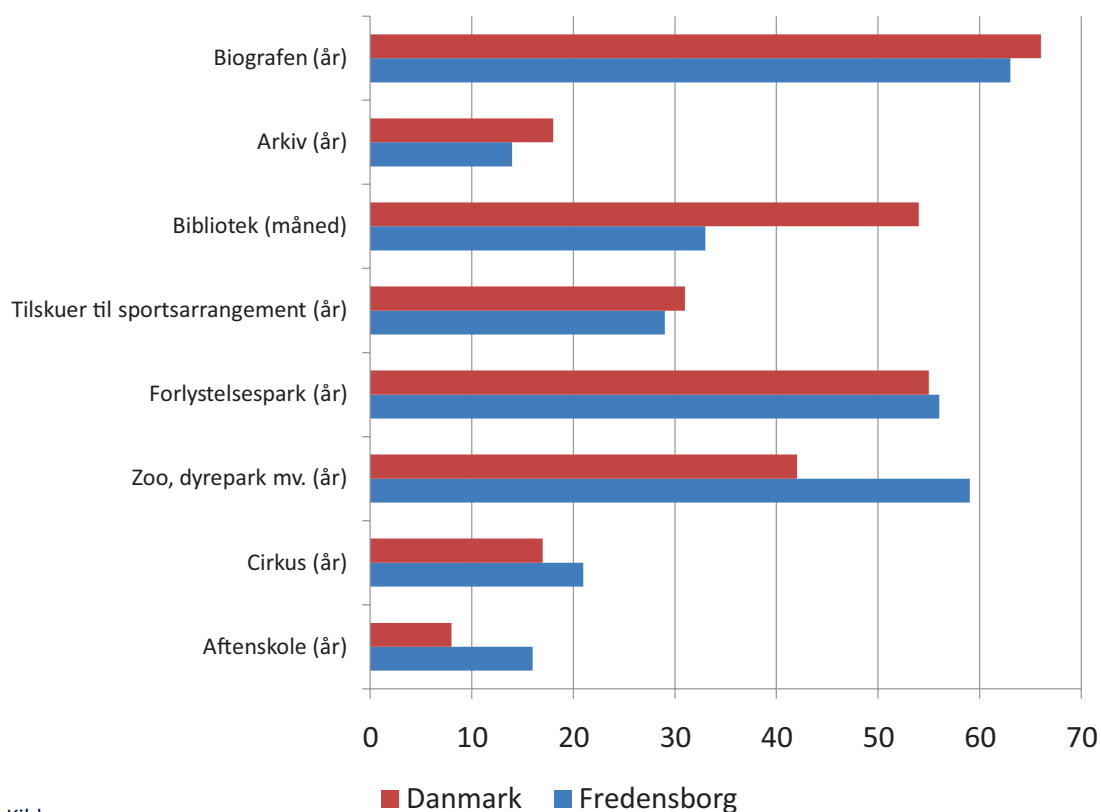
Før vi ser på forskelle og ligheder i kultur- og idrætsvaner mellem borgerne i Fredensborg Kommune og landet som helhed, skal der nævnes nogle forhold, der kan forklare nogle af de forskelle, sammenligningen finder.

For det første er undersøgelserne ikke gennemført på helt samme måde, og det kan påvirke svarmønsteret. Især det forhold, at svarprocenten er lavere for undersøgelserne i Fredensborg Kommune end i de landsundersøgelser, der sammenlignes med, har betydning. Det er sandsynligt, at det i højere grad er de mest aktive, der har besvaret spørgeskemaet, og det må antages, at det i højere grad gør sig gældende, hvis svarprocenten er lille. Endvidere har de ældre aldersgrupper i Fredensborg Kommune været flinkere til at besvare spørgeskemaet, end de yngre borgere har, hvilket der ikke er taget højde for i sammenligningen.

For det andet bør man være opmærksom på, at borgernes uddannelses- og beskæftigelsesbaggrund i Fredensborg Kommune afviger fra landsgennemsnittet. Der er således forholdsvis flere i kommunen, der har en mellemlang eller lang videregående uddannelse (halvdelen) end i landet som helhed (se bilag 4), og vi ved, at deltagelsen i kultur- og idrætsaktiviteter er højere blandt borgere med en videregående uddannelse, end blandt borgere med en kortere uddannelse. Det kan være noget af forklaringen på, at deltagelsen i nogle kultur- og idrætsaktiviteter er højere i Fredensborg Kommune end i landet som helhed.

Hvad angår voksnes deltagelse i kulturaktiviteter viser sammenligningen dog, at deltagelsen i de fleste aktiviteter i Fredensborg Kommune er næsten identisk med deltagelsen i landet som helhed. Det gælder andelen, som går i biografen, går på arkiv, er tilskuer til sportsarrangementer, besøger forlystelsespark og går i cirkus. Borgere i Fredensborg Kommune benytter imidlertid i noget mindre grad end i landet som helhed biblioteket, mens de i højere grad end i landet som helhed besøger zoo, dyrepark og akvarium, og i højere grad går til undervisning og aktiviteter i en aftenskole. Det sidste kan dog hænge sammen med, at forholdsvis mange af respondenterne i undersøgelsen i Fredensborg er ældre, der i højere grad end yngre deltager i aftenskoler (figur 5.1).

Figur 5.1. Andelen af borgere i Fredensborg Kommune og Danmark (hele landet) som inden for et år / en måned har deltaget i forskellige kulturaktiviteter (pct.)

Kilde:

Fredensborg Kommune: Denne undersøgelse.

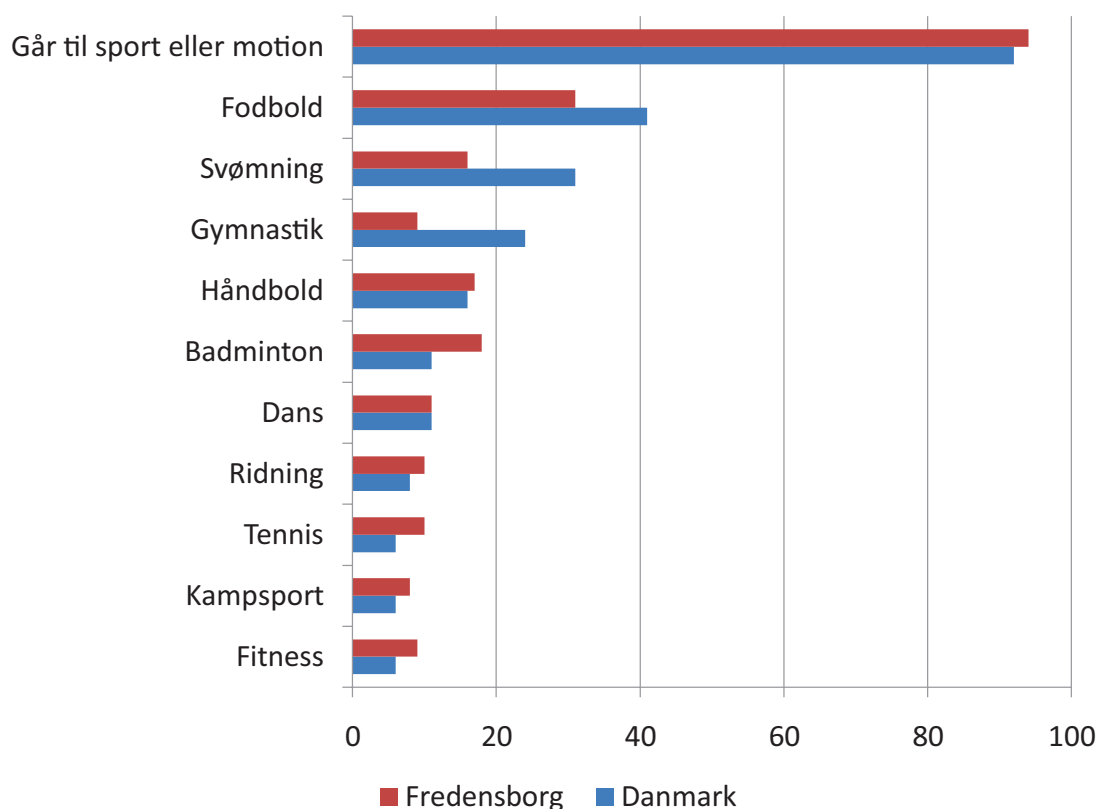
Danmark: Kulturministeriet. Danskernes kulturvaner 2012.

De voksnes motions- og idrætsvaner i Fredensborg Kommune svarer også i store træk til landsgennemsnittet. De eneste signifikante forskelle er, at der er forholdsvis flere blandt de voksne i Fredensborg Kommune, der går vandretur, dyrker svømning eller anden vandtræning, dyrker kano, roning eller kajak, dyrker sejlsport, surfing mv., dyrker vinterbadning og spiller tennis. Omvendt er der forholdsvis færre, som dyrker aerobic, zumba ol., spiller fodbold og spiller håndbold. Noget af forklaringen på disse forskelle kan ligge i, at en forholdsvis stor andel af respondenterne i Fredensborg Kommune tilhører de ældre aldersgrupper, der i højere grad dyrker de aktiviteter, som der er forholdsvis flere, der dyrker i Fredensborg Kommune end i hele landet, og i mindre grad dyrker de aktiviteter, som der er forholdsvis færre end i landet som helhed, der dyrker (se figur 4.8 og 4.9. tidligere i rapporten).

Undersøgelsen i Fredensborg Kommune tillader desværre ikke en pålidelig sammenligning af skoleelevernes deltagelse i kulturaktiviteter med landsgennemsnittet, fordi der ikke er spurgt om dette på samme måde i de to undersøgelser. Derfor må sammenligningen afgrænses til deltagelsen i idræt. Sammenligningen viser, at andelen af børnene i Fredensborg Kommune, som går til idræt, er helt identisk med landsgennemsnittet, men på flere af de store idrætsgrene er der markant færre børn, der er idrætsaktive i Fredens-

borg Kommune. Det gælder fodbold, svømning (hvilket givetvis hænger sammen med, at der ikke findes en svømmehal i kommunen) og gymnastik. Omvendt er der lidt flere, som går til badminton og tennis, hvilket igen kan skyldes adgangen til faciliteter, og at der er relativt mange tennisbaner i området. Der er også en svag tendens til, at lidt flere i Fredensborg Kommune går til kampsport og fitness (figur 5.2).

Figur 5.2. Andel af skolelever i Fredensborg Kommune og Danmark, som går til idræt og dyrker forskellige idrætsgrene (pct.)

Trods de nævnte forbehold for denne sammenligning tyder den samlet på, at borgerne i Fredensborg Kommune er lidt foran 'landsgennemsnittet' på områder, der er præget af en betydelig ændring i deltagelsesmønsteret. Borgerne i Fredensborg Kommune

- benytter i mindre grad biblioteket, som der generelt er en stigende anvendelse af i landet som helhed,
- de dyrker i højere grad udendørs motion og fitness,
- de dyrker i højere grad de forskellige ketchersportsgrene,
- og de dyrker i mindre grad de traditionelle holdboldspil.

5.3. Ændrede deltagelsesformer

Her til sidst i dette kapitel indkredses fire tendenser, der har betydning for den måde mange kultur-, fritids- og idrætsaktiviteter dyrkes på. Det drejer sig om

- den voksende digitalisering og teknologisering af mange kultur- og fritidsaktiviteter,
- ændringer i hvilke sammenhænge og organiseringsformer aktiviteterne udøves i,
- den øgede efterspørgsel efter aktiviteter, der kan dyrkes på selvvalgte tidspunkter,
- en tendens til, at fritiden både præges af en 'forbruger-mentalitet' og 'selvorganisering'.

1. Den fremtrædende udvikling inden for især teknologiområdet berører mange af de traditionelle kultur- og fritidsområder og udfordrer både biblioteker, biografer, museer, idrætsfaciliteter, tv, aviser og radio. Teknologiens indtog er derfor en væsentlig faktor at forholde sig til, både når det gælder tab af markedsandele og stigende konkurrence, men også når det gælder om at udvikle på og tage nye teknologiske muligheder i brug i forhold til at opgradere og forbedre eksisterende tilbud (se senere forslag til opgradering af kommunens mødelokaler, klubhuse mv.).

Teknologiens udvikling ændrer på tilgængeligheden til kultur-, fritids og medieforbrug, og samtidig skaber udviklingen nye forbrugsmønstre og krav fra forbrugeren. Forbruget vil blive mindre tids- og stedafhængigt, og dermed ser man også mere personlige aktivitets- og forbrugsmønstre udvikle sig (Bak et al 2012: 287). Teknologien øger forbrugernes frihed til at vælge og forbruge i forskelligt omfang i en fleksibel tilpasning til den enkeltes hverdagsliv og aktuelle behov. Inden for området sport og motion vinder teknologien især frem i forhold til virtuelle mødeplatforme, der kan fungere som en hjælp til at organisere og kommunikere omkring aktiviteter, men man ser også flere og flere kommuner tage teknologiske løsninger i brug i forhold til strukturering, organisering, information og booking af traditionelle idrætsfaciliteter.

Det giver umiddelbart mere fleksible og justerbare løsninger, hvilket dog godt kan virke i strid med gængse måder at forholde sig til forpligtende fællesskaber på i det traditionelle frivillige foreningsliv. Det kræver også, at de frivillige kræfter ude i foreningerne er villige og gearet til at tage nye metoder i brug, og for nogle foreninger kan det virke som en uoverkommelig opgave at ændre på meget traditionelle og fasttømrede rutiner. Teknologien rummer ligeledes muligheder for, at kommunerne gennem bookingsystemer m.v. i højere grad end i dag kan skabe et løbende statistisk overblik over tendenserne i anvendelsen af de væsentligste idræts- og kulturfaciliteter.

Udfordringen for kommunerne bliver at finde nogle effektive kommunikationsveje og bindeled mellem det traditionelle foreningsliv, faciliteterne, udendørsområderne og nye organiseringsmåder og også det voksende kommercielle og selvorganiserede marked. Sidstnævnte kobler sig på teknologiens muligheder og vinder der igennem frem som stærkere organisatoriske strukturer, der også vil kræve fleksible løsninger og på længere sigt forvente adgang til kommunernes eksisterende idrætsfaciliteter (se forslag

til hvordan borgerne kan få en lettere adgang til at benytte fritids- og idrætsfaciliteterne via online-reservering af lokaler, kapitel 7).

2. Den anden tendens i kultur- og fritidslivet – men som tydeligst viser sig i idrætten – er ændringer i den måde, aktiviteterne organiseres på. En stigende andel af den voksne befolkning ønsker at dyrke idræt og motion, og selvom andelen af den voksne del af befolkningen, der er medlem af en idrætsforening er vokset, er andelen, der dyrker motion i kommercielle organisationer (primært motions- og fitnesscentre) og under selvorganiserede former, vokset meget mere. I Fredensborg Kommune er andelen af den voksne befolkning, der dyrker idræt på egen hånd, dobbelt så stor (61 pct.), som andelen der dyrker idræt i en forening (31 pct.), mens andelen, som dyrker idræt i fitnesscentre, danseinstitutter ol. (som primært har et kommercielt formål), er næsten lige så høj (28 pct.). 5 pct., overvejende kvinder, går til motionsaktiviteter i en aftenskole. Mange dyrker idræt under to eller flere forskellige organiseringsformer. Tre ud af ti, som dyrker idræt og motion på egen hånd, dyrker også idræt i en forening. Og hver fjerde af de selvorganiserede dyrker også motion i et fitnesscenter o.l. Det samme gælder for idrætsaktive i en forening. Hver fjerde af de foreningsaktive dyrker også motion i et fitnesscenter. Denne udvikling udfordrer det monopol, fritids- og kulturforeningerne reelt har på hovedparten af de kommunale faciliteter i fritiden.

Foreningen er altså bare en af flere organiseringsformer, som idræt og motion dyrkes under. For de fleste er aktiviteten og stedet, hvor den kan dyrkes, mere afgørende end organiseringsformen. Mange borgere er vant til at betale meget mere for at dyrke motion, end det koster i en idrætsforening. Når foreningen i mange tilfælde fravælges, skyldes det også ofte, at den måde man kan gå til idræt og motion på, ikke kan indpasses i et moderne hverdagsliv. Det handler det næste punkt om.

3. Den tredje tendens i kultur- og fritidslivet er, at en voksende del af især de voksne dyrker forskellige kultur- og fritidsaktiviteter, der passer den enkelte i forhold til andre gøremål i arbejds- og familielivet. Faste tidspunkter hver uge for undervisning i aftenskolen og gymnastik i idrætsforeningen er en barriere for mange, fordi fx et forældremøde i børnehaven, en rejse til udlandet eller overarbejde mange gange betyder, at man ikke kan komme til den ugentlige undervisning eller træning. I stedet foretrækker mange at dyrke motion på en måde, så man dyrker motion på tidspunkter, der passer ind i en hverdag, hvor det varierer fra uge til uge, hvornår man har tid til idræt eller anden fritids- og kulturaktivitet. Enten i form af selvorganiseret motion eller i et motionscenter, hvor man kan komme, når man vil. Næsten alle de idræts- og motionsformer, der har oplevet en stor vækst de seneste to årtier, kan dyrkes på denne måde. Bl.a. jogging, fitness, golf og vandsport (især kajak). Omvendt er det netop aktiviteter, som det er svært at dyrke på forskellige tidspunkter med forskellige mennesker fra gang til gang, der har haft en vigende tilslutning blandt voksne. Det gælder fx håndbold, traditionel foreningsgymnastik, korsang og voksenundervisning i aftenskole. Borgerundersøgel-

sen viser, at det at kunne gå til en aktivitet på et selvvalgt tidspunkt vægtes højt blandt borgerne i Fredensborg Kommune. Denne udvikling stiller dels krav til foreningerne om i højere grad at give mulighed for at deltage i aktiviteter på en mere fleksibel måde end faste aktivitetstidspunkter. Og det stiller krav til den måde, hvorpå foreninger såvel som grupper af borgere kan få adgang til fritids- og idrætsfaciliteterne.

4. Den fjerde tendens, som hænger sammen med de tre førstnævnte tendenser, er, at fritidslivet og deltagelse i forskellige fritidsaktiviteter i stigende grad fungerer som et 'forbrug', hvor de aktive er 'kunder'. Det gælder især de mange kommercielle kulturaktiviteter, der kun i lille grad er organiseret af borgerne selv, men det gælder også i stigende grad inden for motion og idræt. Men samtidig ser vi også en tendens til 'selvstyre' i mange kultur- og idrætsaktiviteter, hvor deltagerne selv tilrettelægger aktiviteten. Det gælder eksempelvis de mange, som dyrker idræt og motion i uformelle grupper. Ifølge borgerundersøgelsen i Fredensborg Kommune er det 11 pct., der dyrker idræt og motion på denne måde uden for foreningslivet. Det kan fx være en gruppe, der cykler eller løber sammen. Men tendensen findes også inden for kulturlivet, hvor mange læser og diskuterer litteratur i sådanne uformelle grupper. Og så skal man ikke glemme, at en voksende del af befolkningen engagerer sig i frivilligt arbejde. Først og fremmest i foreninger men også i mere uformelle sammenhænge. I Kulturvaneundersøgelsen fra 2012 svarede 13 pct., at de arbejder frivilligt inden for idræt, 6 pct. inden for kulturområdet og 11 pct. inden for anden fritidsaktivitet.

5.4. Hvad skal fritidsfaciliteterne understøtte?

Til slut i dette kapitel skal vi samle op på, hvilke udfordringer de beskrevne tendenser giver for fritidsfaciliteterne i Fredensborg Kommune, hvis de skal understøtte kultur-, fritids- og idrætslivet i kommunen.

For det første viser gennemgangen, at mens børnenes idræts- og fritidsvaner er relativt stabile med stor tilslutning til aktiviteter, som i høj grad finder sted i kommunale eller kommunalt støttede fritidsfaciliteter, så dyrker de voksne i stigende grad fritidsaktiviteter, der ikke gør brug af de kommunale fritidsfaciliteter.

For det andet foregår en stadigt voksende del af de voksnes motionsaktivitet i naturen, og hvis denne udvikling skal understøttes, må man tænke i faciliteter, der inspirerer til og skaber større tryk ved aktiviteter i naturen.

For det tredje rejser den voksende deltagelse i fitnessaktiviteter blandt såvel voksne som børn spørgsmålet om, hvorvidt kommunen – og de store idrætsfaciliteter - skal støtte eller deltage i denne udvikling, eller overlade det til de kommercielle fitnesscentre.

For det fjerde peger den stærke teknologiske og digitale udvikling inden for kulturforbruget på, at de traditionelle møderum, klublokaler og foreningshuse bør moderniseres med moderne digitale teknologier og kommunikationsformer, hvilket også nævnes som et stort ønske blandt mange faciliteter med disse lokaletyper i Fredensborg Kommune..

For det femte viser væksten i selvvalgte og fleksible deltagelsesformer, at bookingen og adgangen til fritidsfaciliteterne må tilpasses dette, hvis faciliteterne fortsat skal være et attraktivt sted at gå til forskellige kultur-, fritids- og idrætsaktiviteter.

For det sjette viser den voksende deltagelse i frivilligt arbejde og deltagelse i selvstyrede, uformelle fritidsgrupper, samtidig med at mange også deltager i fritidsaktiviteter som 'kunder', at kommunen må vurdere, hvilken tendens den vil understøtte. Vil den understøtte den første, må den i endnu højere grad, end den allerede gør, lade foreningerne selv have ansvaret for faciliteterne. Vil den understøtte den anden tendens, må kommunen i højere grad samle ansvaret for og ledelsen af faciliteterne for bedre at kunne servicere borgerne.

6. Forslag til optimering af lokaleanvendelsen

Fredensborg Kommune havde et specifikt ønske om, at undersøgelsen skulle munde ud i et forslag til, hvordan kommunen kan optimere brugen af lokaler samt skitsere, hvilke indsatser der med fordel kan igangsættes. De følgende forslag tager især sigte på konkrete forslag til optimeringsinstrumenter i forhold til bookingproces og incitamentsstruktur for lokalebrug.

Forslagene vil for det første bygge på faciliteternes og brugernes besvarelser af spørgeskemaer samt interviews med repræsentanter for foreninger. For det andet inddrages erfaringer og undersøgelser fra andre kommuner, som Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund har gennemført de seneste år. For det tredje er der inddraget øvrige erfaringer fra andre kommuner.

6.1. Behov for optimering af brugen af lokaler og anlæg

Denne undersøgelse har på den ene side vist, at der er et stort og meget mangfoldigt fritidsliv i Fredensborg Kommune med en meget høj deltagelse blandt såvel voksne som børn i forskellige fritidsaktiviteter. Denne som andre undersøgelser viser, at borgerne gerne vil være mere aktive, og mange efterspørger mere fleksible muligheder for at dyrke forskellige fritidsaktiviteter. På den anden side viser undersøgelsen også, at mange lokaler og anlæg ikke benyttes i det omfang, de kunne. For det første benyttes mange typer af faciliteter i lille grad i lange perioder af året (se figur 3.1 side 37). For det andet viser den af kommunen gennemførte stikprøvekontrol, at bookede tider i indendørs faciliteter ikke benyttes i omkring en fjerdedel af tiden (se figur 3.2 side 38 og 3.3 side 39). Tilsammen taler dette for en optimering af benyttelsen af lokaler og anlæg til fritidsaktiviteter.

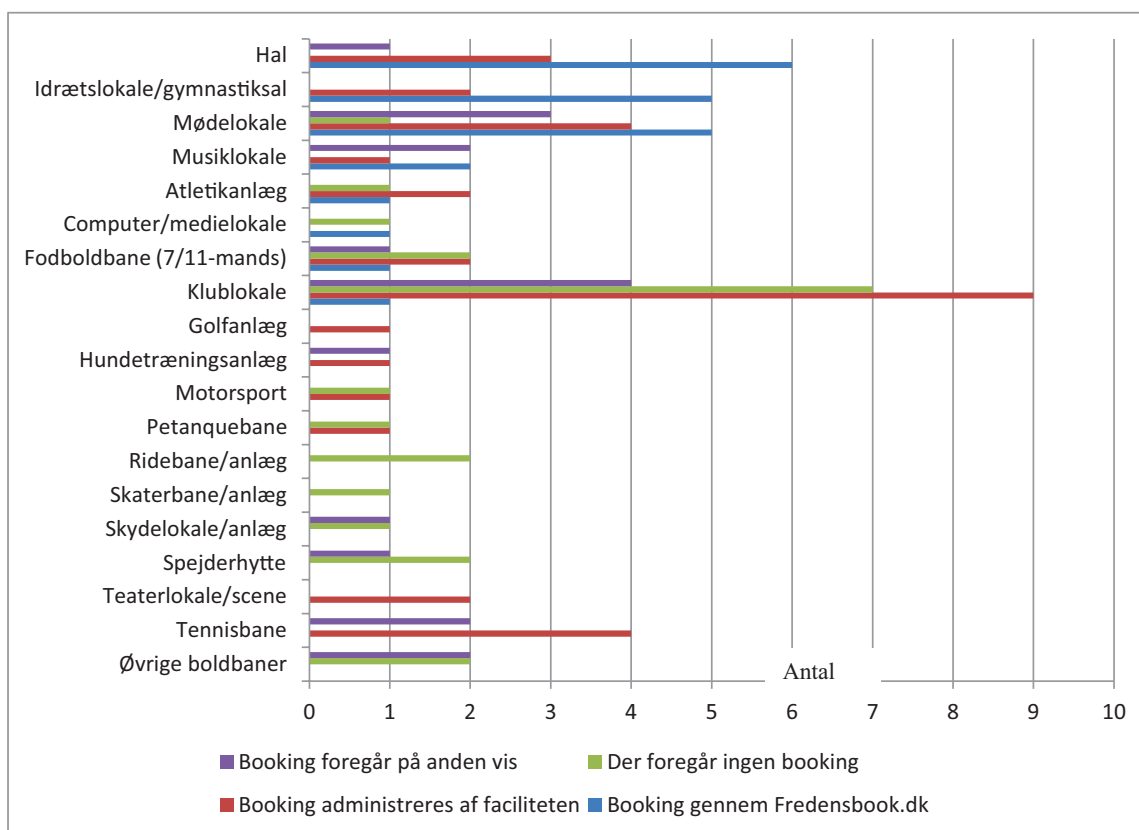
6.2. Bookingprocessen for faciliteterne

Når det skal overvejes, hvordan udnyttelsen af lokaler kan optimeres, er bookingprocedurerne én af de faktorer, der bør tages i betragtning. Derfor er det væsentligt at få et overblik over, hvordan disse procedurer foregår i dag. Da ikke alle faciliteter har besvaret spørgeskemaet, er det ikke muligt at få et komplet billede af bookingprocedurerne for samtlige lokaler og anlæg i kommunen, men besvarelserne fra de faciliteter, der har deltaget i undersøgelsen, kan give et billede af, hvilken variation der er på området. I spørgeskemaet er faciliteterne for hver af de enkelte typer af lokaler og anlæg blevet spurgt om, hvordan bookingen foregår. Svarmulighederne er 'booking gennem fredensbook.dk', 'booking administreres af faciliteten', 'der foregår ingen booking' eller 'booking administreres på anden vis'.

Som det ses af den nedenstående figur 6.1 er det noget forskelligt, hvordan man typisk booker en tid på de forskellige typer af anlæg.

- Bookingen af haller, idrætslokaler og mødelokaler foregår for mange faciliteters vedkommende gennem kommunens eget bookingsystem, Fredensbook.dk. For alle disse tre typer, er der dog samtidig enkelte faciliteter, som angiver, at det er faciliteten selv, der står for bookingen.
- Overordnet administreres bookingen i rigtig mange tilfælde af faciliteten selv. Dette gælder i særdeleshed for klublokalerne, hvor det for 9 ud af 20 faciliteter med klublokaler angives, at det er faciliteten selv, der administrerer det.
- Også i forhold til en del af specialanlæggene er det typisk faciliteten selv, der administrerer.
- Endelig er der særligt blandt faciliteter med klublokaler og faciliteter med specialanlæg en del, der har angivet, at der ikke foregår nogen booking af lokalet/anlægget.
- Samlet er der for en stor del af de lokaler og anlæg, undersøgelsen omfatter, tale om decentrale bookingprocedurer med en høj grad af lokal selvbestemmelse.

Figur 6.1. Hvordan foregår bookingen af lokalet/anlægget? (faciliteternes svar)

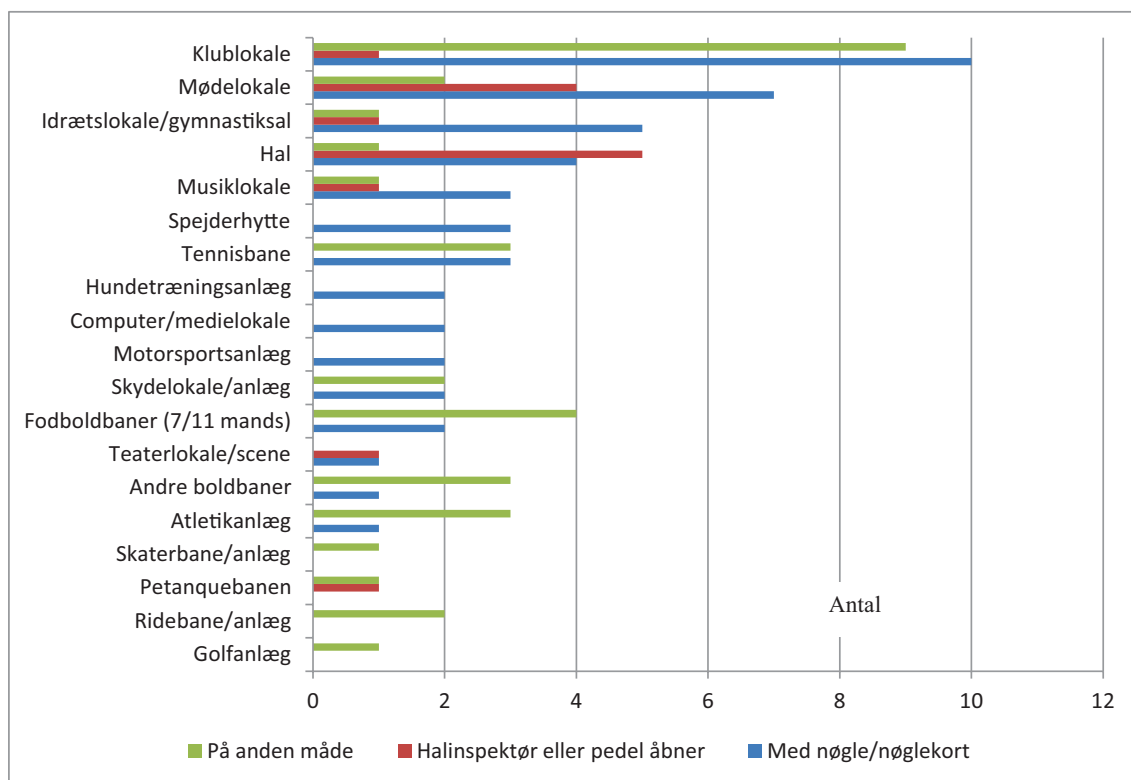

6.3. Adgangsforhold

I forhold til problemstillingen i dette kapitel er det også relevant at belyse, hvordan brugerne får adgang til de enkelte lokaler og anlæg på faciliteterne. Adgangsforholdene og den praktiske håndtering af denne er centrale forhold at have for øje, når udnyttelsen af de enkelte lokaler og anlæg skal forbedres. Faciliteterne er blevet spurgt, hvorvidt brugerne får adgang med nøglekort, hvorvidt halinspektøren eller pedellen åbner, eller hvorvidt de får adgang på anden vis. Som det ses af den nedenstående figur 6.2, er der stor variation mellem de forskellige typer af lokaler og anlæg:

- Ved klublokaler, mødelokaler og idrætslokaler får brugerne i mange tilfælde adgang gennem nøglekort.
- For hallernes vedkommende er det i de fleste tilfælde halinspektører eller pedeller, der låser op, men der er også mange med nøglekort, dvs. hvor de organiserede brugere selv har nøgle til faciliteten.
- I forhold til klublokalerne oplyser faciliteterne dog i forhold til en meget stor andel af disse, at brugerne får adgang på anden måde. Dette dækker fortrinsvist over, at lokalet enten ikke er låst, eller at brugerne får adgang via en kode.
- Også i forhold til atletikanlæg, fodboldbaner og øvrige boldbaner er der mange, som oplyser, at brugerne får adgang på anden måde, hvilket i de fleste tilfælde skyldes, at der er åben adgang til anlæggene.
- For specialfaciliteternes vedkommende får brugerne enten adgang via nøgle eller på anden måde, hvilket i langt de fleste tilfælde ligeledes dækker over, at lokalet/anlægget ikke er aflåst.

Figur 6.2. Hvordan får brugerne adgang til lokalet/anlægget

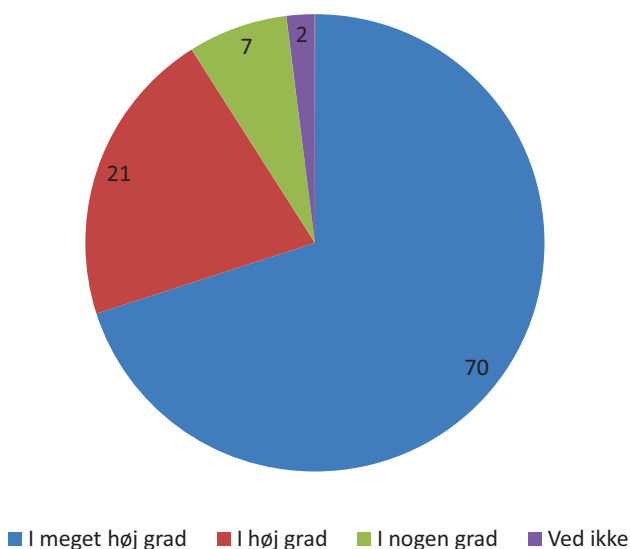

Kilde: Facilitetsundersøgelsen

6.4. Anvendelse af tider

I facilitetsundersøgelsen er der stillet et spørgsmål om, i hvor stor udstrækning brugerne anvender de tider, de har fået tildelt. Den nedenstående figur 6.3 viser faciliteternes vurdering af dette spørgsmål.

Tabel 6.3. I hvor høj grad anvender brugerne de tider, de har fået tildelt? (besvaret af lederne af faciliteterne)

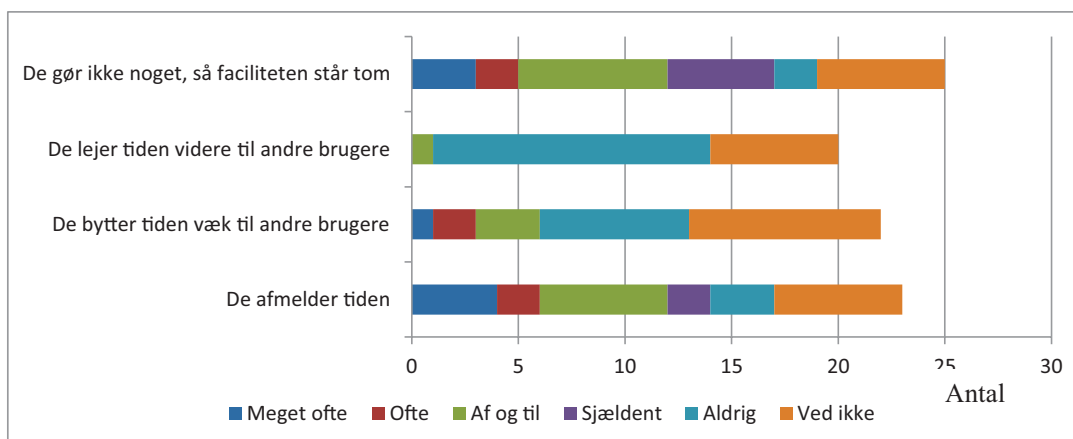
Langt de fleste administratorer af faciliteterne er altså af den opfattelse, at brugerne enten i meget høj eller i høj grad anvender de tider, de har fået tildelt på faciliteterne. Dette skal dog naturligvis tages med det forbehold, at det udelukkende er administratorernes vurdering, og at de jo næppe befinder sig på faciliteten i hele åbningstiden. Alligevel må det antages, at disse personer har en vis føling med, hvad der foregår på de faciliteter, de administrerer eller er kontaktperson for.

Der er en svag variation i forhold til dette spørgsmål på tværs af lokalområder. I Fredensborg Kommune er der således 77 pct. af faciliteterne, der svarer, at brugerne ”i meget høj grad” anvender de tider, de har fået tildelt, mens tallet for Kokkedal kun er på 64 pct.. Til gengæld har alle de øvrige faciliteter i Kokkedal placeret sig i kategorien ”I høj grad”. Samlet har faciliteterne i alle fire lokalområder en meget positiv opfattelse af graden af brugernes anvendelse af tider (se tabel 2, 3 og 4 i bilag 2).

6.5. Afmeldelse af bookede tider

I forlængelse af ovenstående er det interessant at vide, hvad brugerne gør, hvis de alligevel ikke har brug for de tider, de har fået tildelt. Den nedenstående figur 6.4 viser faciliteternes fordeling på en række forskellige svarmuligheder.

Figur 6.4. Hvad gør brugerne, hvis de ikke har brug for tiderne? (faciliteternes svar)

Kilde: Facilitetsundersøgelsen

Som det ses af figuren, er der først og fremmest mange faciliteter, som giver udtryk for, at de ikke ved, hvad brugerne gør, hvis de ikke har brug for tiderne. Derudover er de mest anvendte svarmuligheder, at brugerne afmelder tiden, eller at de ikke gør noget, så faciliteten står tom. Få faciliteter har angivet, at de har indtryk af, at brugerne bytter tiden væk til andre brugere, og kun en enkelt facilitet mener, at brugerne af og til lejer tiden videre til andre brugere. Det interessante ved disse svar er dels, at de personer, der administrerer, ikke har så stor viden om, hvad brugerne gør, hvis de får tider i overskud. Derudover indikerer svarene på det øverste udsagn, at nogle af faciliteterne til tider står tomme, fordi brugerne ikke gør noget, hvis de ikke skal bruge tiderne alligevel. I forhold til en fremtidig bedre udnyttelse af faciliteterne, kan der dermed være et potentiale i at se på, hvorvidt der kan indføres andre procedurer i forhold til afmelding af tider, som foreningen eller institutionen ikke benytter, så de kan udnyttes af andre brugere i stedet.

Det er dog langt fra alle faciliteter, der har sat kryds ud for disse forskellige muligheder. Ud fra de kommentarer, der er skrevet i den åbne svarkategori, fremgår det tydeligt, at hele spørgsmålet omkring booking og anvendelse af faciliteten langt fra er relevant for alle de faciliteter, der indgår i spørgeskemaundersøgelsen. Dette ses eksempelvis på de nedenstående kommentarer:

"Der er altid brugere, når foreningen har åben."

"Der er ikke tildelte tider, da alle har nøgle og kan anvende lokalerne, når de vil"

"Det kan ikke besvares. Anlægget bruges kun af medlemmerne og brugen aftales internt i klubben"

"Ingen af ovenstående er relevante, da der ikke tildeles tider til faciliteten"

Blandt nogle faciliteter er det altså i høj grad mundtlige aftaler, der ligger til grund for brugen af faciliteten. I andre tilfælde anvendes faciliteten ud fra en kombination af fast tildelte tider og brugere, som bare dukker op:

"Spørgsmålet passer ikke rigtig her - medlemmer booker baner og kommer stort set altid. I øvrigt er der mange unge på anlægget, der "fischer" ledige baner. Endelig er der organiseret træning til på forhånd aftalte tidspunkter"

Det samme spørgsmål blev stillet til foreningerne og institutionerne, og svarene viser, at det er meget forskelligt, hvad brugerne gør, hvis de en dag ikke får brug for den facilitet, de ellers benytter.:

- Mere end halvdelen af brugerne af foreningshuse / mødelokaler afmelder tiden.
- Det samme gælder for knap halvdelen af brugerne af gymnastiksale.
- På de øvrige facilitetstyper er det færre end en tredjedel og på flere facilitetstyper slet ingen, der afmelder tiden. For nogle facilitetstyper er det ikke relevant. Fx dem som bruger naturen, eller hvis det er en facilitet (fx en spejderhytte), som kun benyttes af en bruger (se tabel 15, bilag 2).

På trods af forskellene mellem de forskellige facilitetstyper er det dog bemærkelsesværdigt, at det kun er 33 pct. af de organiserede brugere af de forskellige facilitetstyper, der afmelder, hvis de ikke får brug for en tid, mens 17 pct. slet ikke gør noget, og 33 pct. gør noget andet.

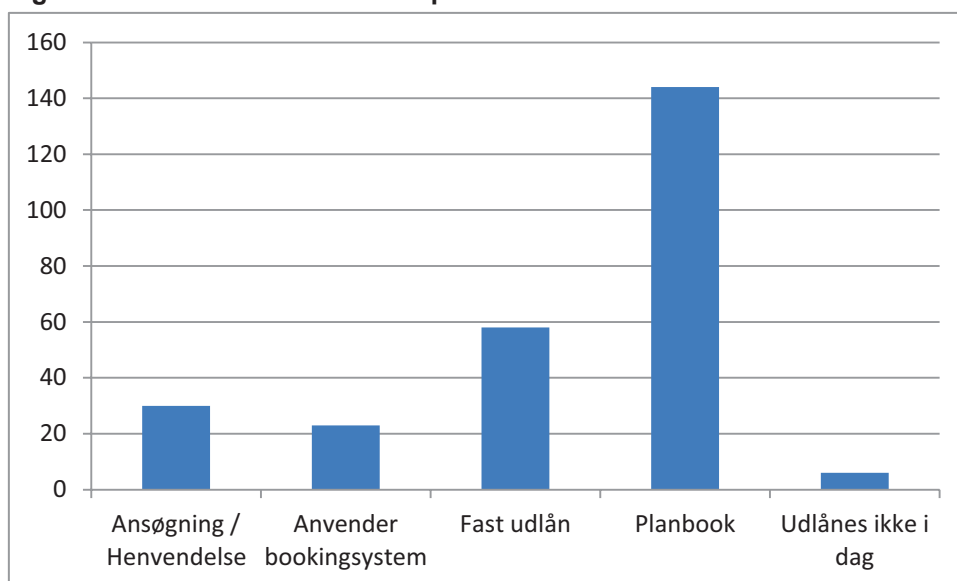
Booking- og tildelingsproceduren afhænger således i høj grad af, hvilken facilitetstype, der er tale om. Derfor ses det også, at spørgsmålet har været sværest at besvare for klubhuse, foreningshuse, spejderhytter, specialanlæg mv., som ikke nødvendigvis arbejder med booking i samme snævre forstand, som det gøres ved fx tildeling af haltider. Dette skyldes både, at nogle af faciliteterne kan anvendes af mange brugere samtidigt, og dels at brugen nogle steder er afgrænset til en bestemt brugergruppe, hvilket medfører, at booking ikke er nødvendig. Hvis procedurerne i forhold til booking og afmelding af tider skal revideres, er det derfor vigtigt at huske, at forskellige typer af faciliteter kan have forskellige behov, og faste procedurer måske ikke er relevante for alle typer af faciliteter.

6.6. Hvordan udlånes faciliteterne

I kommunen anvendes der flere forskellige procedurer i forhold til, hvordan faciliteterne udlånes til brugerne. Nogle faciliteter bookes gennem kommunes bookingsystem eller andre bookingsystemer, andre udlånes efter ansøgning eller henvendelse, og endelig er der nogle faciliteter, som udlånes via faste aftaler.

Den nedenstående figur viser antallet af faciliteter, som udlånes via de respektive udlånsformer. Som det ses, udlånes langt de fleste faciliteter gennem bookingsystemet Planbook (Fredensbook). Derudover er der knap 60 faciliteter, som udlånes via faste udlånsaftaler. 23 faciliteter udlånes via andre bookingsystemer, og endelig er der 30 faciliteter, som udlånes efter ansøgning eller henvendelse. 6 af faciliteterne på kommunens oversigt udlånes ikke i dag.

Figur 6.5. Antal faciliteter fordelt på udlånsform

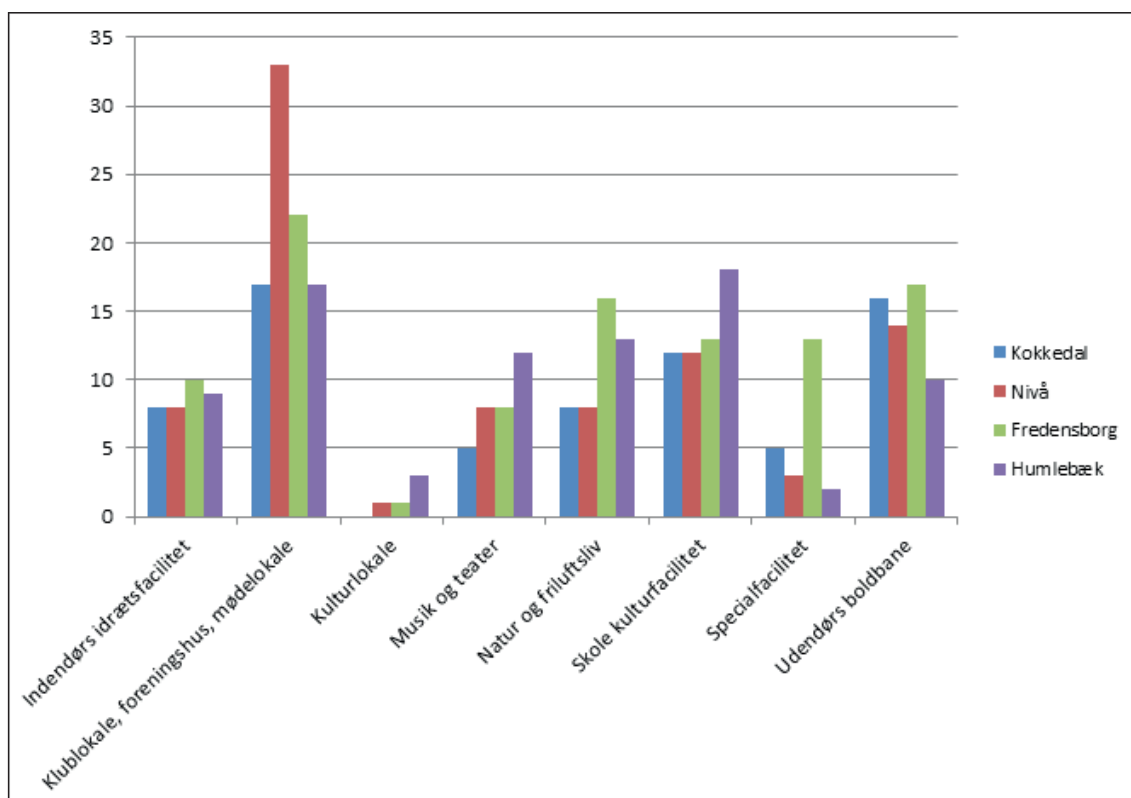
Note: Figuren er baseret på oplysninger fra kommunens egen facilitetsoversigt. Figuren er baseret på oplysninger om 261 faciliteter. Dertil kommer 90 faciliteter/naturområder, hvor der enten er fri adgang eller hvor udlånsformen er ukendt.

Den nedenstående figur 6.6 viser udlånsformerne fordelt på facilitetstyper. Som det ses, er der betydelige variationer på tværs af facilitetstyper i forhold til den måde, de udlånes på. I forhold til skole- og kulturfaciliteter, er det udelukkende Planbook, som anvendes, og det gør sig også gældende for en stor andel af musik- og teaterlokalerne og for klublokaler, foreningshuse og mødelokaler. For sidstnævntes vedkommende er der dog også et betydeligt antal faciliteter, som udlånes gennem faste udlån. I forhold til de udendørs boldbaner foregår langt det meste udlån enten gennem andre bookingsystemer eller gennem faste udlån.

Næsten halvdelen af de kommunale idræts-, kultur- og fritidsfaciliteter er faciliteter, der er beliggende på skoler. Størstedelen af disse er på forhånd reserveret af skolerne fra kl. 8-16, uanset om de benyttes eller ej. De kan derfor ikke benyttes af andre brugere i en stor del af dagstimerne, selvom de skulle stå ubenyttet hen. Det kan virke uhensigtsmæssigt, da for eksempel aftenskolerne i dette tidsrum mangler faciliteter til en del af deres ældreaktiviteter. Ligeledes har visse foreninger udtrykt ønske om at benytte nogle af de sene eftermiddagstidspunkter til deres børne- og ungdomsaktiviteter. Dette kan tale for

en bedre koordinering af skolernes egen brug af faciliteterne samt de øvrige brugeres ønsker og behov.

Figur 6.6. Faciliteter fordelt på udlånsform og facilitetstype

Note: Figuren er baseret på oplysninger fra kommunens egen facilitetsoversigt. Figuren er baseret på oplysninger om 261 faciliteter. Dertil kommer 90 faciliteter/naturområder, hvor der enten er fri adgang eller hvor udlånsformen er ukendt.

6.7. Optimering af benyttelsen af lokaler og anlæg – fordele og ulemper ved forskellige forslag

Spørgsmålet om en god udnyttelse af de eksisterende faciliteter til fritidsaktiviteter afhænger selvfølgelig af, hvilke mål og grupper Fredensborg Kommune prioriterer. Det drejer sig altså om en politisk beslutning om, hvilke kriterier der skal ligge til grund for en optimering af lokale- og anlægsbenyttelsen.

- Ønsker kommunen at prioritere bestemte grupper, fx børn, unge og borgere med et handicap, adgang til visse faciliteter, eller er alle grupper stillet lige?
- Tilsvarende er det et politisk valg, om kommunen prioriterer, at der skal gives plads til såvel små hold (med forholdsvis få der benytter den pågældende facilitet på bestemte tidspunkter) som store hold, eller om aktiviteter og hold, der kan fylde faciliteten ud, skal prioriteres.

- Det er også et politisk valg, om bestemte grupper, organisationer eller institutioner skal have fortrinsret til bestemte faciliteter i bestemte tidsrum. Skal SFOer fx have fortrinsret til faciliteter, der bruges til fritidsaktiviteter, indtil kl. 16.00? Skal indendørs aktiviteter (fx gymnastik) have fortrinsret til gymnastiksale, mens aktiviteter, der fortrinsvis dyrkes udendørs, kun får tider, som ikke benyttes af aktiviteter, der fortrinsvis dyrkes indendørs? Hvilken rolle skal det spille, hvor mange potentielt aktive personer forskellige aktiviteter muliggør? Og hvilken betydning det skal have, at nogle aktiviteter fylder faciliteterne ud i færre uger end andre aktiviteter.
- Endelig er det et politisk valg, om selv-organiserede grupper skal kunne benytte faciliteterne på bestemte tidspunkter (dvs. afsætte tidspunkter dertil i bestemte faciliteter), eller kun når de organiserede grupper ikke benytter faciliteterne?

Fredensborg Kommune må således afklare, hvad formålet er med en optimering af faciliteterne:

- Optimering af fordelingen af faciliteterne i forhold til politiske mål (prioritering af bestemte formål, grupper og organiseringsformer).
- Optimering af benyttelsen af faciliteterne, så de benyttes mest muligt – gennem hele året, det meste af dagen og med flest mulige deltagere.
- Optimering af faciliteternes økonomi. Afhængig af omfanget af brugerfinansiering af faciliteterne kan en samlet set høj benyttelsesgrad koste flere penge. Omvendt kan øget brugerbetaling give tilskyndelse til effektiv brug af faciliteterne samt sikre indtægter, som kan være med til bl.a. at finansiere en evt. højere benyttelsesgrad.

Det handler om at skabe en god balance:

- Balance mellem for lidt og for meget standardisering og formalisering.
- Balance mellem ejerskab (formelt som uformelt) til faciliteter og det at åbne dem op for andre brugere.
- Balance mellem høj belægningsprocent og den nødvendige tid til rengøring og vedligeholdelse.
- Balance mellem evt. brugerbetaling/øgelse af belægningsprocent og det at gøre det enkelt og billigt for brugerne at bruge anlæggene.

I det følgende diskuteres forskellige måder, kommunen kan optimere udnyttelsen af fritidsfaciliteterne i kommunen på, som især tager sigte på at opnå en højere anvendelse af faciliteterne. For hver 'metode' til en højere anvendelse af faciliteterne redegøres for såvel fordele som ulemper, i det omfang det er muligt at vurdere disse ud fra erfaringer i andre kommuner og i forhold til specifikke anlæg og faciliteter.

1. Åbne – frit tilgængelige anlæg og faciliteter

Analysen tidligere i rapporten viser, at mange anlæg og faciliteter i kommunen er frit tilgængelige for borgere, der ønsker at benytte dem til forskellige aktiviteter. Det gælder dog først og fremmest udendørs faciliteter som atletikanlæg, boldbaner, naturfaciliteter og

udendørs specialfaciliteter til idræt og fysisk aktivitet, mens det er mindre almindeligt for indendørs faciliteter. De seneste to årtier har man mange steder opført især idrætsfaciliteter, som i princippet er tilgængeligt for alle, uden at man på forhånd skal booke en tid. Det gælder fx skater- og parkouranlæg, udendørs motionsredskaber, havnebassiner, boldbure og idrætslegepladser. Samtidig kan man imidlertid også se, at traditionelle idrætsanlæg afskærmes og lukkes for personer, der ikke medlem af de foreninger, der benytter det pågældende anlæg (fx tennisanlæg).

Det kan overvejes at indføre 'åbne faciliteter' som et princip for alle de faciliteter, hvor der ikke er tungtvejende grunde til at ikke at indføre det. Sådanne grunde kan være sikkerhedshensyn, faren for ødelæggelser på anlægget og hensyn til foreningernes interesser. Der kan være forskellige 'grader' af åbenhed:

- Den mest vidtgående åbenhed er, at faciliteten er åben for alle på alle tidspunkter, og som sådan ikke er forbeholdt bestemte foreninger eller institutioner. Disse kan selvfølgelig også benytte faciliteten, men samtidig kan uorganiserede brugere benytte faciliteten. Det kan fx være et atletikstadion, en svømme- og badefacilitet eller et skateranlæg.
- Man kan forestille sig, at et anlæg kun er frit tilgængeligt på bestemte tidspunkter af døgnet, hvor der er en form for overvågning af anlægget eller lokalet. Fx faciliteter i tilknytning til en skole eller anden offentlig institution (bibliotek). Eller at man ganske enkelt lader en facilitet være åben for alle på bestemte tidspunkter, som man kender det fra svømmeanlæg og nogle idrætshaller i fx Københavns Kommune ('Åben hal' princippet).
- Mindre vidtgående vil det være at lade faciliteten være åben for alle i de tidsrum, hvor foreninger og kommunale institutioner ikke benytter faciliteten. Dvs. at man lader de organiserede brugere have fortrinsret til faciliteten.
- Endelig kan man på nogle anlæg og faciliteter indføre 'nøglekort'. Dvs. at adgangen til faciliteter kræver et nøglekort, som alle kan få ved oplysning af navn og adresse. Når man således låser sig ind på anlægget registreres det, hvem brugeren er på det pågældende tidspunkt, og samtidig kan man følge med i, hvor meget det pågældende anlæg benyttes.

En sådan åbning af faciliteterne for alle bør kombineres med bedre information til borgerne om, hvor sådanne åbent tilgængelige faciliteter findes og med tydelig synliggørelse af anlæggene, så folk, der kommer forbi, kan se, at her kan alle komme til (efter 'nudging' principperne).

Fordelene ved åbent tilgængelige faciliteter er følgende:

- Det er umiddelbart let at få adgang til faciliteterne uden forudgående booking.
- Kan benyttes uden medlemskab af forening.
- Forudsætter ikke (dyr) bemanning af faciliteten.

Der er imidlertid også nogle potentielle ulemper:

- Hvis anlægget benyttes meget, kan det medføre et stort slid. Det kan føre til en diskussion om, hvem der skal betale for det øgede slitage, idet evt. brugerbetaling vanskeliggøres af den åbne adgang. Skal merudgifterne afholdes af kommunen, brugerne eller foreningerne?
- Inden for nogle aktiviteter kan det medføre, at idrætsforeninger mister medlemmer, fordi man kan dyrke aktiviteten uden at skulle betale for at være medlem.
- Det vil givetvis være sværere at håndhæve, at alle brugere skal passe på anlægget og aflevere det i samme stand, som det var, da det blev taget i anvendelse, hvis uorganiserede grupper får mere adgang til faciliteten. Det kan være til gene for de mere organiserede grupper og kan kræve ekstra arbejdskraft på anlægget til pasning og oprydning.
- Afhængig af graden af åbenhed forudsætter metoden, at der indføres klarere procedurer for de organiserede brugere i forhold til afmelding af overskydende tider (udddybes senere).

2. Online booking af faciliteter som ikke er frit tilgængelige

Fredensborg Kommune benytter lige som mange andre kommuner online booking af fritidsfaciliteter, men det er kun foreninger og aftenskoler, der kan benytte sig deraf. Flere idrætsfaciliteter andre steder i landet har med succes indført online booking af lokaler, som alle borgere kan benytte.

I princippet går det ud på, at alle borgere – individuelt, i grupper eller som forening - kan booke og betale for en ledig tid på de faciliteter, som er med i systemet. Dvs. at man på et hvilket som helst tidspunkt kan se, hvilke tider der er ledige, og derpå booke den tid, som passer den enkelte.

Det kan enten være tider, som er 'øremærket' til fri booking, eller tider, som er blevet ledige, fordi brugeren deraf har meldt afbud. Ofte er systemet forbundet med procedurer for, hvordan de organiserede brugere, der som regel har fortrinsret til faciliteter, skal melde afbud, hvis faciliteten ikke benyttes. Foreningerne kan eventuelt tilskyndes til at melde afbud ved at indføre regler om, at de ellers kommer til at betale den fulde leje.

Denne metode kan dog kun håndhæves, hvis der samtidig er kontrol med, hvorvidt faciliteten benyttes eller ej, hvilket langt fra er tilfældet for alle faciliteter. Brugere skal derfor også gerne opleve andre 'gevinster' ved at melde afbud. Herunder kan ideen blandt andet sælges på, at deres egne muligheder for at booke overskydende tider også forøges, hvis alle brugere sørger for at melde afbud. I det omfang det er muligt at kontrollere, i hvilken udstrækning reserverede tider benyttes, kan fuld udnyttelse af ikke afmeldte tider indgå i vurderingen vedrørende næste periodes lokalefordeling.

Man kan også indføre en brugerbetaling, dvs. at man skal indbetale fx 50 kr. for at booke en gymnastiksal i en time. Det kan have den effekt, at folk kun booker en tid, når de er sikre på, at de ønsker at benytte faciliteten i det pågældende tidsrum, og derudover kan det også give faciliteten en indtægt, der kan bruges til forbedring af faciliteten. Dog kan brugerbetaling potentielt medføre en social skævhed i forhold til, hvem der kommer til at benytte faciliteterne. Undersøgelsen af borgernes fritids- og idrætsvaner samt benyttelse af faciliteter viser dog, at hovedparten er borgerne er villige til at betale for at benytte fritidsfaciliteterne.

Såfremt kommunen ønsker at indføre et bookingsystem anbefales det, at man grundigt undersøger fordele og ulemper ved forskellige onlineværktøjer, så det valgte system bedst muligt opfylder kommunens behov.

Der er flere potentielle fordele ved at indføre online booking af faciliteterne:

- For det første tilgodeser det et voksende behov blandt især voksne borgere om at kunne dyrke forskellige idræts- og fritidsaktiviteter på tidspunkter, der passer ind i den enkeltes hverdag.
- For det andet giver det mulighed for, at aflyste tider bruges af andre brugere.
- For det tredje åbner det i meget højere grad de forskellige faciliteter for alle kommunes borgere og ikke kun borgere, der hører til i nærområdet til den pågældende facilitet. Særligt hvis et fælles kommunalt system, hvor der kan søges på tværs af faciliteter indføres, vil det være et effektivt værktøj til at finde ledige tider i hele kommunen.
- For det fjerde kombinerer det åbenhedsprincippet, som det blev beskrevet ovenfor, med en vis kontrol med, hvem der benytter faciliteten.
- For det femte kan det være en potentiel indtægtskilde.
- For det sjette kan det skabe et forbedret statistisk vidensgrundlag hos kommunen om faciliteternes anvendelse, som kan bruges i en fremtidig optimering af faciliteternes anvendelse og drift.

Der er imidlertid også potentielle ulemper og usikkerheder:

- Det er givetvis ikke relevant for mange af de mere specialiserede fritids- og idrætsfaciliteter. Det er især relevant for mere alment anvendelige lokaler og anlæg som visse mødelokaler, gymnastiksale og idrætshaller.
- De hidtidige erfaringer bygger på online-booking af en enkelt multifunktionel facilitet, mens der ikke er videre erfaringer for faciliteterne i en hel kommune.
- Hvis systemet skal fungere, forudsætter det, at borgerne forholdsvis ofte kan finde en tid, og det forudsætter, at der enten afsættes tider til fri benyttelse, og/eller at de organiserede brugere har stærke tilskyndelser til at afbestille et lokale, hvis de af forskellige grunde ikke skal anvende en tid i et lokale.
- Det er helt afgørende, at der foretages en grundig analyse af, hvilke personer der skal stå for driften af online booking systemet. Erfaringer viser, at det er en fordel tidligt i processen at inddrage og uddanne disse personer, der lokalt skal sørge for, at ledige tider stilles proaktivt til rådighed for booking. Sikres lokalt forankring og engagement ikke i tilstrækkelig grad, er der en risiko for at online booking systemet ikke bliver tilstrækkeligt effektivt til, at det bliver interessant nok for de potentielle brugere.

3. Incitamenter til en større udnyttelse af faciliteterne

Det to første metoder til fremme af en større benyttelse af fritids- og idrætsfaciliteterne går ud på at åbne dem mere for andre brugere end de organiserede. Begge metoder involverer imidlertid i lille grad den enkelte facilitet – ud over at den i større grad skal være til rådighed for andre grupper, som får lettere adgang til faciliteten.

Man kan imidlertid også forsøge at opnå det samme mål ved i højere grad at engagere den enkelte facilitet i optimeringen af facilitetens benyttelse. Det kan fremmes på to måder. Den første metode går ud på at skabe økonomiske incitamenter for den enkelte facilitet. Den anden metode går ud på at skabe en bedre dialog mellem den enkelte facilitet og kommunen.

Den første metode går ud på at skabe økonomiske incitamenter for den enkelte facilitet til at opnå en høj benyttelsesgrad. Hvad angår de private, foreningsejede eller selvejende faciliteter, kan det ske ved, at kommunens støtte i højere grad end i dag er bestemt af, hvor mange der reelt benytter faciliteten. Det kan i den forbindelse også overvejes ikke at give kommunal støtte i de tilfælde, hvor faciliteten er booket, men ikke reelt benyttes. Dvs. mere reel aktivitet og flere aktive giver bedre økonomi – hvilket må formodes at føre til større benyttelse af faciliteten. Enten i form af flere der benytter faciliteten til dens primære formål, men evt. også at der åbnes for en benyttelse af andre grupper (fx et klubhus) eller til andre formål (fx et mødelokale der bruges til fysisk aktivitet).

Det er vanskeligt at bruge dette princip på kommunalt ejede faciliteter, men man kunne indføre en form for brugerstyring og selvforvaltningsaftaler, hvor de primære brugere (fx flere foreninger) får det overordnede ansvar for facilitetens drift og økonomi, og hvor de samme tilskudsprincipper, som blev skitseret ovenfor, også indføres for disse faciliteter. Alternativt kan der indgås resultat-kontrakter med lederne af de pågældende faciliteter med præcise mål for benyttelsesgrad og aktivitetsomfang. Det er dog organiserings- og ledelsesprincipper, som vanskeligt kan realiseres på faciliteter, der hører til en skole, mens det er mere realistisk på kulturhuse og idrætsfaciliteter, der kun bruges til fritidsaktiviteter.

Fordele ved økonomiske incitamenter:

- Den enkelte facilitet – og ledelsen deraf – får et væsentligt incitament til at øge aktivitetsomfanget og deltagerantallet på faciliteten samt nedbringe antallet af tilfælde, hvor faciliteten reelt ikke benyttes.
- I tilfælde af foreningsdrevne faciliteter eller brugerstyrede faciliteter vil de foreninger, som i særlig grad benytter og er afhængige af faciliteten, få et incitament til at sætte nye aktiviteter i gang, rekruttere nye grupper mv.
- Til forskel fra de to første modeller vil denne model inspirere eller tvinge faciliteten til at tænke i nye baner, hvad angår aktiviteter og brugere.

Det kan også åbne for en brugerbetaling, som man traditionelt ikke har benyttet sig af.

Ulemper ved økonomiske incitamenter:

- Fokus på økonomi kan resultere i aktiviteter, der er indtægtsgivende men er i periferien af, hvad faciliteten primært tager sigte på.
- Det kan også betyde, at mindre foreninger eller organiserede brugere presses ud, fordi man vil prioritere 'kunder' med mange deltagere.
- En sådan model kan skabe en usikkerhed hos de foreninger, der har egne faciliteter eller benytter selvejende faciliteter, fordi et skifte fra et 'grundtilskud' til et 'aktivi-

tetstilskud' kan skabe usikkerhed om facilitetens overlevelse. En særlig udfordring for mindre anlæg kan være, at det kan være svært at få øje på, hvordan aktivitetsniveauet kan øges, idet det kan være svært at få øje på de personer eller foreninger, som det er muligt at tiltrække.

- Det vil derfor måske kræve andre ledelsesformer i de pågældende faciliteter, hvis de i højere grad skal fokusere på aktivitetsudvidelse og – fornyelse end på den daglige pasning og drift af anlægget.

4. Dialog mellem faciliteter og kommune omkring bedre udnyttelse af dem.

Den anden metode til at få den enkelte facilitet til i højere grad at udvikle sig og optimere facilitetens benyttelse går ud på, at kommunen støtter faciliteten i at udvikle og kvalificere dens drift med sigte på at opnå en højere benyttelse, en bedre økonomi og en anvendelse, der fremmer såvel kommunens som brugernes mål. Det, der taler for denne metode, er blandt andet, at en relativ stor andel af de faciliteter, der indgår i undersøgelsen, ser det som en udfordring at få kommunens støtte og opbakning til facilitetens udvikling og drift. Dialogen kan blandt andet bestå af rådgivning, kurser og udviklingsprocesser. Det er altså en metode, der i højere grad end den første, inddrager de lokale brugere i en fælles bestræbelse på at udvikle fritidsfaciliteterne og deres anvendelse.

En sådan proces går ud på at 'aktivere' faciliteterne. Aktivitetsudvikling er for mange faciliteters tilfælde muligt uden større og dyre ændringer af faciliteterne, men en forbedret økonomi som følge af aktivitetsudviklingen kan skabe det økonomiske grundlag for en senere facilitetsudvikling. Anlæggene må i højere grad tilpasses ændringerne i fritids- og idrætsmønstret hos især de voksne, uden at det i for høj grad går ud over de formål, de traditionelle faciliteterne oprindeligt blev bygget til, og som fortsat har stor tilslutning. Hvad angår nogle af de store idrætsfaciliteter, kunne følgende spørgsmål bl.a. tages op:

- Hvordan kan idrætsanlægget i højere grad give mulighed for at træne fitness, spinning og andre former for konditions- og styrketræning, som man i dag typisk gør i et motionscenter?
- Hvordan kan idrætsanlægget opfylde en støttefunktion for selv-organiseret idræt og bevægelse, motion i naturen mv. Fx i form af omklædningsfaciliteter, toiletter, inspirerende aktivitetsmuligheder tæt på idrætshallen, og hjælp til nybegyndere i jogging, stavgang mv. (fx i form en semi-organisering af løbegrupper og stavgangsgrupper med guider eller hjælpere)?
- Hvordan kan idrætsanlægget i højere grad være den samlende, koordinerende og igangsættende institution med sigte på at skabe nye, flere og bedre idræts- og bevægelsesmuligheder i lokalsamfundet? Herunder også gå i dialog med andre organiserede grupper end de lokale idrætsforeninger.
- Hvordan kan idrætsanlægget i højere grad blive tilgængelig for andre borgere end de organiserede, samtidig med at faciliteten understøtter idrætsforeningerne med mere end at være den fysiske ramme for idrætsaktiviteterne (fx ved at stå for visse administrative og økonomiske opgaver i foreningen)?

- Hvordan kan idrætsanlægget i højere grad anvendes på forskellige tidspunkter, som tilgodeser ønsket om at kunne motionere på tidspunkter, der passer den enkelte?
- Hvordan kan idrætsanlægget opnå en højere benyttelse ved fx at tilbyde alle timer mellem kl. 6.00 til 24.00 for idrætsinteresserede borgere (også timer som skolen og idrætsforeningen har fået tildelt, men som ikke benyttes)?
- Hvordan kan idrætsanlæggene i højere grad fokusere på særlige grupper. Fx være en mere attraktiv ramme for turister eller tiltrække arrangementer fra erhvervslivet?

En realisering af dette forudsætter, at der på hvert anlæg lægges større vægt på 'ledelse' og opkvalificering af medarbejderne til at kunne varetage en mere aktiv rolle som aktivitetsskabere og – udviklere på anlæggene. Ledelsen skal kunne igangsætte aktiviteter, hvis der er et behov for det. Helst i samarbejde med foreningerne, men hvis de ikke ønsker at engagere sig deri, skal anlægget selv kunne udbyde idræts- og motionsaktiviteter.

Fordele ved denne model:

- Denne model har fokus på at udvikle den enkelte facilitet, så den kan tilpasses lokale behov og udviklingen i kultur-, fritids- og idrætslivet.
- Den kan i højere grad end de øvrige modeller tilgodese anlæggenes og faciliteternes store forskellighed og særlige lokale forhold

Ulemper

- Det er en model, som kræver tid, og resultaterne deraf må forventes først at vise sig nogle år efter, at processen er igangsat.
- Den forudsætter en betydelig faglig og måske også økonomisk indsats på kort sigt fra kommunen til igangsættelsen og gennemførelsen af processen.
- Den forudsætter, at faciliteterne, deres ledelser og deres primære brugergrupper støtter processen.

Hvis ikke det sikres, at andre end de nuværende brugergrupper inddrages tidligt i processen, er der en risiko for, at forandringsprocesser bliver en skueproces uden reelle forandringer til følge.

7. Sammenfatning og forslag

Formålet med undersøgelsen har været at skabe et overblik over faciliteterne og udnyttelsen af disse og derigennem etablere et troværdigt grundlag for den fremtidige planlægning på området. Hensigten er, at de gennemførte analyser skal fungere som et redskab både for beslutningstagerne og for brugerne af fritidsfaciliteterne i kommunen. Undersøgelsen har derfor forholdt sig til borgernes og de organiserede brugeres ønsker og behov, og samtidig er undersøgelsens resultater anvendelige i forhold til den politiske styring og planlægning på området.

Det primære datagrundlag for analysen har været fire spørgeskemaundersøgelser:

- En undersøgelse blandt idræts- og fritidsfaciliteterne.
- En undersøgelse blandt de organiserede brugere af faciliteterne (foreninger og institutioner).
- En undersøgelse blandt et tilfældigt udsnit af kommunens voksne borgere.
- En undersøgelse blandt skoleelever fra 4.-9. klasse i alle kommunale skoler.

Derudover er der gennemført besigtigelser af de vigtigste faciliteter i kommunen, og der er foretaget tre fokusgruppeinterviews med forskellige grupperinger af fritidsbrugere. Endelig er diverse informationer, der er stillet til rådighed af kommunen, inddraget. I de nedenstående afsnit sammenfattes de væsentligste resultater fra analysen. Kapitlet afsluttes med en række konkrete ideer og forslag til den fremtidige planlægning og udvikling på området.

7.1. Facilitetsdækningen

Fredensborg Kommunes facilitetsdatabase omfatter 358 forskellige faciliteter, der er fordelt på 121 forskellige adresser, hvilket giver et gennemsnit på knap tre faciliteter pr. adresse. Dette skyldes primært, at især tennis- og boldbanerne er samlet i klynger, samt at en lang række faciliteter er samlet på skolerne.

Hvis man ser bort fra disse to grupper af faciliteter, kendetegner det faciliteterne i Fredensborg Kommune, at de er spredt over det meste af kommunen i en række decentrale kultur- og fritidsfaciliteter, til forskel fra nogle kommuner, hvor mange af faciliteterne er samlet i idrætscentre og kulturhuse.

Faciliteterne er nogenlunde ligeligt fordelt mellem de fire største lokalsamfund i kommunen, Nivå, Fredensborg, Kokkedal og Humlebæk. Kokkedal har dog en fjerdedel færre faciliteter end Fredensborg har, men det er vigtigt at være opmærksom på, at opgørelsen omfatter alle anlægstyper, hvorved en idrætshal og en petanquebane vægtes lige højt.

Der er generelt en pæn fordeling af de forskellige facilitetstyper på tværs af de fire områder. Nivå har dog forholdsvis mange klublokaler, mødelokaler ol.. Fredensborg er godt stillet, hvad angår faciliteter til natur og friluftsliv og har også forholdsvis mange

specialfaciliteter, hvilket dog til dels hænger sammen med, at en del faciliteter, der ligger mellem Fredensborg by og Humlebæk, hører under Fredensborgs postnummer.

Kommunen har en forholdsvis god facilitetsdækning i sammenligning med landsgenemsnittet, men dog forholdsvis lidt færre idrætshaller og svømmehaller.

7.2. Brugernes anvendelse af faciliteterne

Ses der på de organiserede brugeres anvendelse af faciliteterne er den mest benyttede type facilitet 'klubhus, foreningshus, mødelokale'. Dvs. et lokale, der kan benyttes til møder og sociale aktiviteter. Næstmest benyttede facilitet er 'gymnastiksal' og lignende lokale til fysisk aktivitet. Den tredje mest benyttede facilitet er 'idrætshallen'. Den fjerde mest benyttede facilitet er 'naturen'. Femte mest benyttede facilitet er 'boldbaner'. Øvrige mere specialiserede anlæg benyttes af forholdsvis få brugere.

To ud af tre af brugerne (foreninger og kommunale institutioner) benytter ofte eller undertiden faciliteter uden for kommunen. Det er især idrætsforeninger, som gør det flere gange om ugen, mens både kommunale institutioner og kultur- og fritidsforeninger i højere grad har svaret, at de benytter faciliteter uden for kommunen en gang om ugen eller enkelte gange om måneden. Brugere i Fredensborg benytter i mindre grad faciliteter uden for kommunen, end man gør i de andre lokalområder.

Undersøgelsen viser, at der er store variationer i forhold til, hvornår på året de enkelte faciliteter benyttes mest. Opgørelsen viser dog, at der for langt de fleste faciliteters vedkommende er tidspunkter på året, hvor der er ledige tider, og hvor faciliteterne dermed kunne udnyttes i højere grad, end det er tilfældet i dag.

En stikprøve af, hvor meget de bookede tider på indendørs faciliteter – i den mest eftertragtede tid på ugen - anvendes, viser, at den bookede tid ikke anvendes i en femtedel af tilfældene. Dette tyder på, at der er et potentiale i forhold til at opnå en bedre udnyttelse af den eksisterende facilitetskapacitet. Svarene fra fritidsfaciliteterne samt brugerne (foreninger og kommunale institutioner) går i samme retning. På nogle af faciliteterne er der en meget lav benyttelsesgrad, mens den er ret høj i især idrætshallerne, ridebaneanlægene samt tennisbanerne.

7.3. Mangler på faciliteterne

Det går igen hos en del af faciliteterne – især mødelokaler og klublokaler – at der mangler IT-udstyr, men også anlæg til teleslynger nævnes. Enkelte klublokaler efterlyser også plads til motion og adgangsforhold for handicappede. Idrætshallerne mangler især udstyr til specifikke aktiviteter, der dyrkes i hallen, fx springgrav, faldmætter og udstyr til bokning. I forhold til specialanlæggene handler det overordnet om helt specifikt udstyr til bestemte aktiviteter og i nogle tilfælde også forskellige former for IT og andet elektronisk udstyr.

Foreningerne og de kommunale institutioner blev også bedt om at forholde sig til, om der mangler redskaber eller udstyr i den facilitet, som foreningen eller institutionen bruger mest. Det synes hver fjerde bruger, at der gør. Godt halvdelen mener derimod ikke, at der mangler noget. Det er især facilitetstyperne 'teaterlokale / musiklokale', 'spejderhytte', 'skole' og 'idrætshal', som forholdsvis mange af brugerne synes, at der mangler redskaber og udstyr på.

7.4. Opfylder faciliteterne brugernes og borgernes behov

Godt halvdelen af brugerne, dvs. foreninger og kommunale institutioner, synes, at de eksisterende faciliteter dækker deres behov. Det er især fritids- og kulturforeningerne, som synes, at de eksisterende faciliteter dækker foreningens behov (67 pct.), mens kun halvt så stor en andel (37 pct.) af idrætsforeningerne synes det samme. På tværs af lokalsamfundene er der ikke statistisk signifikante forskelle på andelen af brugerne, der synes, at faciliteterne dækker deres behov. Det som mangler mest, ifølge brugerne, er special-faciliteter: Musiklokale, spejderhytte, hundetræningsanlæg, lystbådeanlæg, tennisbane, bokselokale, spillested til teaterforestillinger, gymnastikhal, motionsrum, kunstgræsbane, multibane, tennishal, klatrevæg, skateranlæg, udstillingslokale osv. Men der er også del, som efterlyser flere af de mere generelt anvendelige faciliteter. Ønsket om forskellige typer af faciliteter, der skal til for at opfylde brugernes behov, fordeler sig forholdsvis jævnt mellem lokalområderne. En række af de faciliteter, der efterlyses, findes allerede i kommunen, og de fleste af dem har i dag ledig kapacitet. Det bør derfor overvejes hvordan disse kan gøres mere tilgængelige.

Borgerundersøgelsen viser dog, at der er forskellige opfattelser blandt borgere og organiserede brugere. Blandt borgerne er der kun 15 pct., som svarer at de eksisterende kultur- og fritidsfaciliteter (ikke idræt) i Fredensborg Kommune opfylder deres behov i meget høj grad eller høj grad. I forhold til idrætsfaciliteter er det hver fjerde borger, som mener, at de eksisterende idrætsfaciliteter opfylder deres behov for idræt og motion, mens en næsten tilsvarende andel svarer, at de slet ikke, i meget begrænset grad eller i begrænset grad opfylder behovene. Analysen viser dermed, at der er nogle forskellige behov hos hhv. borgere og organiserede brugere, hvilket kommunen bør inddrage i overvejelserne om den fremtidige planlægning på området.

7.5. Foreningernes og institutionernes tilfredshed med faciliteterne

31 pct. af brugerne (foreninger og institutioner) af de forskellige typer af faciliteter svarer, at de som helhed er meget tilfredse med den facilitet, de bruger mest, og 37 pct. er tilfredse. Kun 5 pct. er utilfredse eller meget utilfredse, mens hver tiende ikke har forholdt sig dertil.

Størst er tilfredsheden hos brugerne af 'Foreningshus / mødelokale', 'Institution' og 'Specialfacilitet'. Noget mindre tilfredshed er der hos brugerne af 'Gymnastiksal', 'Idrætshal', 'Skole', 'Stadion / boldbaner' og 'Teaterlokale / musiklokale'.

På de fleste af de parametre ved faciliteterne, som der er spurgt om tilfredsheden med, er der stor tilfredshed. Det gælder 'vedligeholdelse', 'rengøring', 'kommunikation med personalet', 'facilitetens egnethed', 'tidspunkterne for faciliteternes anvendelse', 'ledelsen', 'fordeling af tider til benyttelse af faciliteten', 'facilitetens beliggenhed' (dog størst tilfredshed med beliggenheden af faciliteter som typisk er lokale, og som der er forholdsvis mange af – og derfor kort afstand til) samt 'stemningen og atmosfæren på faciliteten'. Størst utilfredshed er der med 'omklædnings- og badeforholdene' og 'opholdsrum og klublokaler' på faciliteten (men for de fleste brugere er disse forhold ved faciliteterne slet ikke relevante for dem).

7.6. Faciliteternes udfordringer

Blandt faciliteterne er der forholdsvis mange som synes, det er en udfordring at kunne opfylde alle ønsker om at kunne benytte faciliteten. Derudover ser en del det som en udfordring at tilpasse faciliteten til nye aktiviteter og behov, og at faciliteten skal kunne anvendes af forskellige brugere. Derimod er det meget få faciliteter, som ser det som en udfordring at give borgerne mulighed for at bruge faciliteten, uden at de er medlem af en forening.

Faciliteternes synes imidlertid, at den største udfordring er at holde anlægget i god vedligeholdelsesstandard, få kommunens opbakning til facilitetens drift og udvikling, og at sikre en god drift og økonomi for faciliteten. Derimod er der ikke mange faciliteter, der er bekymrede i forhold til opnåelse af en høj belægningsprocent.

7.7. Brugernes holdning til fritidsfaciliteterne

I denne sammenfatning skal nogle af de mest interessante resultater nævnes vedr. foreningernes og de kommunale institutioners holdning til, hvem der bl.a. skal have fortrinsret til faciliteterne, og hvordan de skal drives. Hvad angår fordelingen af lokaler og anlæg, er der størst tilslutning til synspunktet, at *'Det er først og fremmest foreninger/institutioner fra lokalområdet, der skal tilgodeses ved fordelingen af lokaler og anlæg'*. Lidt færre, men stadig omkring halvdelen, er enige i, at *'Børn og unge skal tilgodeses før voksne ved lokale- og anlægsfordelingen'*. Der er også stor tilslutning til, at *'Det er vigtigt at tilgodese nye foreninger, institutioner, aktiviteter og hold, når lokaler og anlæg skal fordeles'*. Derimod er der lille tilslutning til, at *'Foreninger / institutioner, som kan fylde faciliteterne ud, bør tilgodeses før foreninger / institutioner, hvor forholdsvis få deltager'*, og der er meget lille tilslutning til, at *'Faciliteterne i højere grad skal give plads til dem, der ikke dyrker deres fritidsaktivitet i en forening'*.

De fleste af brugerne af fritids- og idrætsfaciliteterne i Fredensborg Kommune synes, at de eksisterende faciliteter i kommunen opfylder de pågældende brugers behov for at kunne udføre aktiviteterne på tilfredsstillende vis. 12 pct. svarer 'I meget høj grad', og 35 pct. svarer 'I høj grad'. Kun godt hver tiende bruger svarer 'I begrænset grad' eller 'Slet ikke'. Godt hver tredje bruger svarer, at der er et 'meget stort' eller et 'stort' behov for flere faciliteter, mens omkring halvt så mange svarer, at det er et 'mindre behov' eller 'slet intet behov'. Mange har dog ikke svaret på spørgsmålet. Lidt færre, omkring hver fjerde bruger, svarer, at der et 'meget stort' eller et 'stort' behov for forbedringer af faciliteterne stand. Halvt så mange svarer, at det er et lille behov. Generelt for denne undersøgelse gælder det, at de organiserede brugere er mere kritiske, end borgerne er.

7.8. Deltagelse i fritids- og kulturaktiviteter

Den kulturaktivitet, som flest voksne i Fredensborg Kommune går til i løbet af et år, er at gå i biografen, næsten tre ud af fire gør det i løbet af et år. Næsten lige så mange benytter et bibliotek, som er den kulturinstitution, som flest benytter hver uge. Tre ud af fire er på et museum i løbet af året, men færre end ti procent gør det mindst en gang om måneden.

Ud over disse kulturaktiviteter benytter mere end halvdelen af de voksne borgere en række kulturaktiviteter, der typisk tilbydes af kommercielle eller private udbydere. Det gælder akvarium, dyrepark ol., forlystelsespark og oplevelsescenter. kunstudstilling / galleri samt teater.

Mellem halvdelen og en fjerdedel af borgerne benytter kulturtilbud, som ofte udbydes af kommunale institutioner eller frivillige organisationer, der får kommunal støtte og kan benytte kommunale lokaler gratis. Det gælder foredrag eller debatarrangementer; sportsarrangementer som tilskuer og medlemsaktiviteter i en kulturforening. Omkring hver tiende borger deltager i aftenskoleundervisning mindst en gang om måneden.

For de fleste af kulturaktiviteterne er 'andre steder uden for kommunen' det mest benyttede sted for deltagelsen i kulturaktiviteten. Mellem 40 og 50 pct. går til eller benytter institutioner uden for kommunen i følgende kulturaktiviteter: 'Koncerter', 'bibliotek', 'biograf' og 'teater', mens noget færre, men dog flere end inden for kommunen, går til 'aftenskoleundervisning', 'sportsarrangementer (som tilskuer)', 'foredrag og debatarrangementer', 'zoo, dyrehave og akvarium', 'cirkus' og 'forlystelsespark' udenfor kommunen. Af faciliteter inden for kommunens grænser benyttes især bibliotekerne, Louisiana, Humle Bio og Nivågård. Otte pct. er medlem af en kunstforening, mens omkring fire procent er medlem af en teaterforening, en musikforening (eller kor) eller en lokalhistorisk forening. Næsten hver fjerde af kommunens borgere går til aktiviteter i en kulturforening i løbet af året.

For skoleelevernes vedkommende fylder de ikke-idrætslige (faste) fritidsaktiviteter ikke nær så meget, som de organiserede idrætsaktiviteter gør. 16 pct. går dog til musik eller kor, 6 pct. går til spejder, 4 pct. til teater, mens mange nævner en anden aktivitet. Næsten alle skoleelever deltager dog i flere kulturaktiviteter i løbet af et år. 96 pct. har

inden for det seneste år været i biografen, 86 pct. har været på biblioteket, 81 pct. i forlystelsespark, 72 pct. i forlystelsespark, 62 pct. på besøg på et akvarium, i et zoo eller i en dyrepark, 46 pct. til en teaterforestilling, 43 pct. til et sportsarrangement som betalende tilskuer, 39 pct. har været til koncert, 21 pct. har været i cirkus, og endelig har 9 pct. været på internetcafé.

7.9. Deltagelse i idræt eller motion

77 pct. af borgerne i Fredensborg Kommune 'dyrker normalt motion, idræt eller sport'. Det er 13 procentpoint højere end den landsdækkende undersøgelse fra 2011 viste. Forskellen kan dels skyldes, at borgerne i Fredensborg Kommune har et højere uddannelsesniveau end i landet som helhed, og vi ved, at deltagelsen stiger med uddannelsesniveau, hvad denne undersøgelse også bekræfter.

De mest dyrkede idræts- og motionsaktiviteter blandt voksne borgere i kommunen er i nævnte rækkefølge: Vandretur (35 pct.), jogging (29 pct.), styrketræning (25 pct.), svømning (19 pct.) og konditionstræning (17 pct.). Dvs. aktiviteter som i lille grad kan tilskrives idrætspolitikken, folkeoplysningspolitikken og facilitetspolitikken i Fredensborg Kommune, idet det er aktiviteter, som i lille grad udøves i foreninger og i faciliteter, der er støttet af kommunen. Det gælder i øvrigt også de fleste af de øvrige aktiviteter, som dyrkes af mere end fem pct. af borgerne. Kun gymnastik (14 pct.), yoga, afspænding mv. (10 pct.), badminton (7 pct.) og tennis (7 pct.) foregår overvejende i foreninger eller aftenskoler og i kommunale faciliteter. Mange af de store foreningsorganiserede idrætsgrene har en forholdsvis lille udbredelse blandt de voksne i kommunen med færre end fem pct. af borgerne. Det gælder fodbold (5 pct.), kano, kajak og roning (4 pct.), håndbold (2 pct.) og bordtennis (2 pct.), mens øvrige foreningsidrætsgrene dyrkes af én pct. eller færre.

61 pct. af alle respondenterne har svaret, at de dyrker idræt og motion på egen hånd, 31 pct. gør det i en idrætsklub eller forening, og næsten lige så mange, 28 pct., gør det i et fitnesscenter, danseinstitut ol. Andelen som dyrker idræt i en forening er betydeligt lavere end i Danmark som helhed.

En sammenligning af andelen af borgerne i Fredensborg Kommune og andelen af voksne i hele landet, som inden for det seneste år har dyrket forskellige idrætsgrene, viser i store træk det samme mønster. I følgende idræts- og motionsformer er andelen dog markant højere i Fredensborg Kommune end i hele landet: Vandretur, svømning og anden vandtræning, cykling, yoga og afspænding, golf, tennis, ro-sport, stavgang, sejlsport, petanque og vinterbadning. Dvs. en klart højere deltagelse i aktiviteter i naturen – både på land og på vand. Noget af denne forskel kan dog skyldes de ovennævnte årsager til, at idrætsdeltagelsen er klart højere i Fredensborg Kommune, samt det forhold, at en forholdsvis stor del af respondenterne i Fredensborg-undersøgelsen er midaldrende og ældre. De fire mest benyttede steder eller faciliteter til idræt og motion blandt de voksne i kommunen er i nævnte rækkefølge: naturen (50 pct.), 'veje, gader og fortove' (38 pct.), motionsrum / fitnesscenter (28 pct.), og svømmehal eller –facilitet (16 pct.). Det er altså facili-

teter eller steder, som i lille grad er et resultat af kommunens idræts- og facilitetspolitik. Først på femte- og sjettepladsen kommer de mere traditionelle faciliteter, som er en del af kommunens idræts- og facilitetspolitik: Idrætshal (14 pct.) og gymnastiksal (11 pct.).

Det, som tillægges størst betydning hos borgerne for deres benyttelse af idræts- og motionsfaciliteter, er for det første, at faciliteten er indrettet efter aktiviteten. Dvs. nogle funktionelle krav. Dernæst tillægges det stor betydning, at faciliteten er velholdt og ren, og at man kan motionere eller træne, når man selv ønsker det. Det tillægges også forholdsvis stor betydning, at der er kort afstand til træningsstedet, og at faciliteten hører til i det lokalsamfund, hvor de bor.

For børnenes vedkommende svarer kun hver tiende skoleelev fra 4. til 9. klassesetrin, at de ikke er fysisk aktive. De mest dyrkede idrætsgrene, som skoleeleverne i Fredensborg Kommune går til, er i nævnte rækkefølge: fodbold (31 pct.), badminton (18 pct.), håndbold (17 pct.), svømning (16 pct.), dans (11 pct.), ridning (10 pct.), tennis (10 pct.), gymnastik (9 pct.), fitness (i motionscenter) (9 pct.) og kampsport (8 pct.)

Til forskel fra de voksne benytter skoleeleverne i høj grad de kommunale eller kommunalt støttede faciliteter. Det tre mest benyttede faciliteter til idræt er idrætshal (49 pct.), stadion og boldbane (31 pct.) og gymnastiksal (31 pct.). Men derefter kommer to 'faciliteter', som den kommunale fritids- og idrætspolitik i lille grad vedrører: Naturen (19 pct.), svømmehal / facilitet (18 pct.) og veje, gader mv. (12 pct.).

7.10. Ideer og forslag

På baggrund af den samlede analyse anbefales det, at Fredensborg Kommune tager følgende forslag og ideer op til overvejelse. Forslagene er opdelt i tre dele.

- I. Ideer til udbygning af faciliteter til fritids-, kultur- og idrætsaktiviteter.
- II. Ideer til forbedring af faciliteterne.
- III. Ideer til optimering af faciliteternes benyttelse.

Ideer til udbygning af faciliteter til fritids-, kultur- og idrætsaktiviteter.

Undersøgelsens resultater giver anledning til en række overvejelser vedr. den kommunale planlægning af faciliteterne til fritids-, kultur- og idrætsaktiviteter.

For det første viser den meget store spredning af aktiviteter, som voksne og børn går til, at det reelt er umuligt for en kommune at have faciliteter, der tilgodeser alle interesser – eller i det mindste tilgodeser dem lige godt. Derfor kan det være hensigtsmæssigt at prioritere faciliteter, der kan bruges af og appellerer til mange borgere. Hvis der ønskes at etablere faciliteter til anvendelse for små aktiviteter, kan det med fordel gøres med udgangspunkt i aktiviteter, som der er særlige forudsætninger og traditioner for i kommunen.

For det andet viser de voksnes kultur- og idrætsvaner, at meget af aktiviteten foregår uden for kommunen. Især deltagelsen i forskellige kulturaktiviteter foregår på steder og faciliteter, der ligger udenfor kommunen. Og selvom kommunen ikke har en indendørs

svømmehal, er der lige så mange i Fredensborg Kommune, der går til svømning, som i landet som helhed. Det viser, at kommunen evt. bør tænke i et regionalt samarbejde om etablering og udvikling af fritids-, kultur- og idrætsfaciliteter, der kan supplere på tværs af kommunegrænser.

For det tredje er det væsentligt at skelne mellem centrale faciliteter, der måske kun findes et sted i kommunen, og decentrale faciliteter, som bør findes i alle fire eller fem byer. Undersøgelsen viser, at der i dag findes en rimelig jævn fordeling af de forskellige bredt anvendte faciliteter, som man kan betegne som decentrale faciliteter: Mødelokaler, mindre idrætsfaciliteter (gymnastiksale ol.), idrætshaller, biblioteker mv. De mere specialiserede faciliteter, som har et begrænset antal brugere, er også rimeligt fordelt i kommunen. Der er imidlertid grund til mere bevidst at skelne mellem facilitetstyper, som skal være i hvert lokalområde, og faciliteter der kun er grundlag for ét sted. I den forbindelse bør man være opmærksom på, at de fleste af kommunens borgere har mindre end 15 minutters transport til det sted, hvor de dyrker idræt og motion, og med bil kan de fleste i kommunen komme til et andet hjørne af kommunen inden for denne tid. Samtidig viser nye undersøgelser, at afstand har lille betydning for, hvor såvel ældre skoleelever som voksne vælger at gå til idræt eller motion.

For det fjerde bør fordele og ulemper ved den decentrale facilitetsstruktur overvejes. Der findes kun få større idrætsanlæg, som rummer mange lokaler og udendørs baner. En større samling af faciliteterne eller fælles ledelse af dem kunne givetvis rationalisere en række driftsopgaver. Men derved ville man let miste det store engagement og den betydelige frivillige indsats, som mange foreninger lægger i den facilitet, hvor foreningen hører til – uanset om de selv ejer den, eller kommunen ejer den. Det er altså vigtigt at finde en hensigtsmæssig balance mellem samling af faciliteterne og det ejerskab, der i mange tilfælde findes rundt omkring på de mindre faciliteter ude i lokalområderne.

For det femte er det vigtigt at være opmærksom på, at undersøgelsen viser, at foreningernes interesser og ønsker i mange tilfælde ikke svarer til ønskerne hos et flertal af borgerne. Det er især tydeligt, når vi sammenholder idrætsforeningernes interesser og facilitetsønsker med voksne borgernes motionsvaner og de faciliteter, de benytter i den forbindelse.

På baggrund af borgernes foretrukne fritids- og idrætsvaner og den eksisterende facilitetsdækning kan følgende forslag til etablering af nye faciliteter overvejes:

1. *Multifunktionelle lokaler til møder, dans, motion mv.:* Selvom undersøgelsen viser, at der findes mange mødelokaler, klublokaler og lignende mindre lokaler til især møder og fritidsundervisning, så viser undersøgelsen også, at disse lokaler har en stor anvendelse året rundt, og at de anvendes til mange forskellige aktiviteter. De fungerer altså som de lokale 'kulturhuse'. Et stort flertal af såvel foreninger som institutioner svarer da også ja til udsagnet, at der er behov for flere mindre lokale faciliteter. Der synes altså at være et behov for endnu flere af sådanne lokalt forankrede lokaler, som dels kan være møderum for mange foreningers mødeaktiviteter, og dels kan benyttes til såvel kulturaktiviteter som motion (især til de mange piger og kvinder, der dyrker forskel-

lige former for motion til musik i grupper). Disse faciliteter vil også kunne benyttes til mindre lokale kulturarrangementer.

2. *Spillested til teaterforestillinger.* I kommunen findes flere teaterforeninger, og de efterlyser et godt sted til især deres forestillinger. Et sådant sted kunne samtidig være rammen om andre kulturaktiviteter, derunder bl.a. koncerter og kunststillinger.
3. *Fitness- og motionsrum i de etablerede større idrætsfaciliteter (idrætshaller mv.):* Fitness af forskellig slags, dvs. træning ved hjælp af særlige træningsmaskiner, spinning mv., har fået en meget stor udbredelse. Hver fjerde af de voksne i borgerundersøgelsen svarer, at de træner styrketræning. Og der er næsten lige så mange, som træner i fitnesscenter som i forening. Mange større børn går også til fitness. Endelig er der mange, som benytter denne træningsform som træning til andre idrætsaktiviteter og i forbindelse med anden træning. Samtidig viste analysen, at kun meget få af de faciliteter, der har besvaret facilitetsundersøgelsen, har et motionsrum. Alt dette taler for, at der etableres mindre fitness- og motionsrum på alle de større idrætsfaciliteter. Disse kan enten drives af faciliteten, af en forening eller i kommercielt regi. Det kan samtidig være en potentiel indtægtskilde for idrætshallerne.
4. *Natur-faciliteter:* Naturen er den vigtigste 'facilitet' til idræt og motion blandt voksne i Fredensborg Kommune, og også børnene anvender flittigt naturen til aktiviteter. I kommunen findes mange naturområder, som kan benyttes til fysisk aktivitet – skov, strand, sø og hav. Idrætsmønsteret i kommunen adskiller sig da også fra landsgennemsnittet ved, at forholdsvis flere i Fredensborg Kommune er motionsaktiv i aktiviteter, der udøves i naturen. Dette kan udvikles ved at gøre naturen endnu mere inspirerende og tryk til forskellige former for idræt og motion. Det kan fx være crossfit udendørs faciliteter og andre udendørs fitnessfaciliteter, 'pitstop' til øvelser for løbere og mountainbikere, motionsruter og toiletter (undersøgelser viser, at mange kvinder savner dette i naturen). Endvidere kunne man højere grad lade haller og faciliteter være udgangspunktet for udendørs motion. Det er dog usikkert, hvor meget sådanne motions-faciliteter i naturen betyder for, hvor meget borgerne motionerer.
5. *Svømmehaller:* Kommunen har ikke en indendørs svømmehal. Det er givetvis årsagen til, at andelen af skoleelever, der går til svømning eller kommer i svømmehal er meget lavere end i landet som helhed og i andre kommuner i Nordsjælland. Svømmehal er da også den facilitet som suverænt nævnes af flest skoleelever som svar på spørgsmålet om, hvilke faciliteter de savner. Det er imidlertid tankevækkende, at fraværet af en svømmehal ikke synes at have betydning for, hvor mange af de voksne, der dyrker svømning. Andelen er på samme niveau som i landsgennemsnittet.

Forbedring af faciliteterne

Der er generelt stor tilfredshed blandt brugerne (foreninger og institutioner) med de faciliteter, de bruger. Undersøgelsen peger dog på, at Fredensborg Kommune især skal være opmærksom på forbedringer af følgende forhold:

For det første er det især faciliteternes anvendelighed til den aktivitet, anlægget bruges til, som vægtes højt: At musiklokalet har en ordentlig akustik, at gymnastiksalen har moderne redskaber til spring osv. Det er til stadighed en udfordring at udvikle de eksisterende faciliteter, så de lever op til moderne krav.

For det andet viser faciliteternes svar på, hvilke materialer og rekvisitter, der mangler, at der mange steder mangler moderne AV og IT-teknologi. Der er især mødelokaler, klubhuse mv., som efterlyser dette: computer, projektor, storskærm, internetforbindelse, smartboard, teleslynge, mikrofonanlæg mv.

For det tredje viser borgernes svar, at det for mange tillægges stor betydning at faciliteten er velholdt og æstetisk inspirerende. Det drejer sig altså ikke kun om funktionaliteten, men også om at stedet opleves som et behageligt, trygt og smukt sted. Interviewene med brugerne viste, at der på visse faciliteter er et stort behov for vedligeholdelse og forbedring af facilitetens ydre look. Det samme kom til udtryk i facilitetsundersøgelsen, hvor mange faciliteter oplever opretholdelsen af en god vedligeholdelsesstandard som en stor udfordring.

For det fjerde er det højt prioriteret hos mange borgere, at man kan benytte faciliteterne på forskellige tidspunkter, som passer den enkelte – eller den gruppe man er en del af. Det er en udfordring for mange faciliteter, og hvis dette ønske i højere grad skal tilgodeses, kræver det både tekniske ændringer af, hvordan man kan få adgang til specifikke rum og faciliteter samt organisatoriske og ledelsesmæssige ændringer på den enkelte facilitet. Dette er uddybet i det efterfølgende afsnit.

Undersøgelsen giver ikke mulighed for at pege på, hvilke specifikke faciliteter der i særlig grad har behov for disse forbedringer.

Bedre benyttelse af faciliteterne

Metoder til en bedre og større benyttelse af kultur- og fritidsfaciliteterne i kommunen afhænger af de politiske mål og prioriteringer på området. Derfor kan der ikke opstilles klare anbefalinger, men derimod forskellige metoder, som hver har fordele og ulemper. Det er så et politisk valg, hvilke metoder man foretrækker.

Fire forskellige metoder til en optimering af benyttelsen af faciliteterne er skitseret og diskuteret i rapporten.

Åbne – frit tilgængelige anlæg og faciliteter

Den mest vidtgående åbenhed er, at faciliteten er åben for alle på alle tidspunkter, og som sådan ikke forbeholdt bestemte foreninger eller institutioner. Disse kan selvfølgelig også benytte faciliteten, men samtidig kan uorganiserede brugere benytte faciliteten. Man kan forestille sig, at et anlæg kun er frit tilgængeligt på bestemte tidspunkter af døgnet, hvor der er en form for overvågning af anlægget eller lokalet. Mindre vidtgående vil det være

at lade faciliteten være åben for alle i de tidsrum, hvor foreninger og kommunale institutioner ikke benytter faciliteten. Dvs. at man lader de organiserede brugere have fortrinsret til faciliteten. Endelig kan man på nogle anlæg og faciliteter indføre 'nøglekort'. Dvs. at adgangen til faciliteter kræver et nøglekort, som alle kan få ved oplysning af navn og adresse.

Online booking af faciliteter som ikke er frit tilgængelige

I princippet går dette ud på, at alle borgere – individuelt, i grupper eller som forening - kan booke en ledig tid på de faciliteter, som er med i systemet, og/eller at faciliteterne eller brugerne på stedet i højere grad proaktivt søger at aktivere ledig tid. Dvs. at man på et hvilket som helst tidspunkt kan se, hvilke tider der er ledige, og derpå booke den tid, som passer den enkelte. Det kan enten være tider, som er 'øremærket' til fri booking, eller tider, som er blevet ledige, fordi brugeren deraf har meldt afbud. Et sådant system afhænger af velfungerende procedurer for, hvordan de organiserede brugere, der som regel har fortrinsret til faciliteterne, skal melde afbud, hvis faciliteten ikke benyttes. Man kan også indføre en brugerbetaling, dvs. at man skal indbetale fx 50 kr. for at booke en gymnastiksal i en time. Undersøgelsen af borgernes fritids- og idrætsvaner viser, at hovedparten af borgerne er villige til at betale for at benytte fritidsfaciliteterne. Hvis man vælger denne model, vil det også være hensigtsmæssigt at tænke i et system der kan rumme både skolernes og fritidsbrugernes behov. Der bruges i dag to forskellige systemer, hvilket er problematisk for at sikre optimal kapacitetsudnyttelse.

Incitament til en større udnyttelse af faciliteterne

Denne metode går ud på at skabe økonomiske incitament for den enkelte facilitet til at opnå en høj benyttelsesgrad. Hvad angår de private, foreningsejede eller selvejende faciliteter kan det ske ved, at kommunens støtte i højere grad end i dag er bestemt af, hvor mange der reelt benytter faciliteten. Det er vanskelige at bruge dette princip på kommunalt ejede faciliteter, men man kunne indføre en form for brugerstyring og selvforvaltningsaftaler, hvor de primære brugere (fx flere foreninger) får det overordnede ansvar for facilitetens drift og økonomi, og hvor de samme tilskudsprincipper, som blev skitseret ovenfor, også indføres for disse faciliteter.

Dialog mellem faciliteter og kommune omkring bedre udnyttelse af dem.

Den sidste metode går ud på, at kommunen støtter faciliteten i at udvikle og kvalificere dens drift med sigte på at opnå en højere benyttelse, en bedre økonomi og en anvendelse, der fremmer såvel kommunens som brugernes mål. Det, der taler for denne metode, er blandt andet, at en relativ stor andel af de faciliteter, der indgår i undersøgelsen, ser det som en udfordring at få kommunens støtte og opbakning til facilitetens udvikling og drift. Dialogen kan blandt andet bestå af rådgivning, kurser og udviklingsprocesser. Det er altså en metode, der i højere grad end den tredje metode inddrager de lokale brugere i en fælles bestræbelse på at udvikle fritidsfaciliteterne og deres anvendelse. En sådan proces går ud på at 'aktivere' faciliteterne. Aktivitetsudvikling er for mange faciliteters

tilfælde muligt uden større og dyre ændringer af faciliteterne, men en forbedret økonomi som følge af aktivitetsudviklingen kan skabe det økonomiske grundlag for en senere facilitetsudvikling. Samlet må anlæggene i højere grad tilpasses ændringerne i fritids- og idrætsmønstret hos især de voksne, uden at det i for høj grad går ud over de formål, de traditionelle faciliteterne oprindeligt blev bygget til, og som fortsat har stor tilslutning. I denne dialog kan man også overveje at inddrage de organiserede brugere og der i blandt også skolerne. Man har i andre kommuner med fordel f.eks. inddraget de organiserede brugere i fordelingen af tider på faciliteterne, hvilket har bidraget til større indbyrdes forståelse og interesse for udnyttelse af ledig kapacitet. Det er dog vigtigt at sikre, at nye brugere også bliver involveret i denne proces.

Litteratur

Bak, Lene; Madsen, Anne Sophie; Henrichsen, Bettina og Troldborg, Søren (2012). Danskernes Kulturvaner. Udarbejdet for Kulturministeriet af Epinion A/S og Pluss Leadership A/S. Kulturministeriet.

Christensen, Gunvor (2008). Frivilligt arbejde, etniske minoriteter og integration. I Bjarne Ibsen, Thomas P. Boye og Torben Fridberg. Det frivillige Danmark. Syddansk Universitetsforlag.

Ibsen, Bjarne (2006): De frivillige organisationer: Foreninger, selvejende institutioner og almennyttige fonde. I Boje, T. og Ibsen, B. (2006): Frivillighed og nonprofit i Danmark – omfang, organisation, økonomi og beskæftigelse. Socialforskningsinstituttet. 06:18. Side 25 – 155.

Ibsen, Bjarne; Fehsenfeld, Michael; Nielsen, Louise Bæk; Boye, Anne Mette; Malling, Rie; Andersen, Lotte Guldbæk; Jørgensen, Ida Marie Lebech; Davidsen, Rasmus og Sørensen, Lasse (2012). Idræt i udsatte boligområder. Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund og Metopos.

Koch-Nielsen, Inger; Henriksen, Lars Skov; Fridberg, Torben og Rosdah, David (2005). Den frivillige indsats i Danmark. Socialforskningsinstituttet 05:20.

Laub, T. B. (2013). Danskernes motions- og sportsvaner. København: Idrættens Analyseinstitut (offentliggøres i begyndelsen af 2013).

Pilgaard, Maja (2009). Sport og motion i danskernes hverdag. Idrættens Analyseinstitut.

Torpe, L. (2011). 'Foreningsdanmark' i Gundelach, P. (red.) *Små og store forandringer. Danskernes værdier siden 1981*. S. 221-239. København: Hans Reitzels Forlag).

Bilag

Der er i alt fem bilag, som findes på nedenstående internetadresse:

www.fredensborg.dk

www.sdu.dk/cisc

De fem bilag er:

Bilag 1: Metoderne for spørgeskemaundersøgelserne

Bilag 2 Supplerende tabeller fra facilitetsundersøgelsen

Bilag 3. Supplerende tabeller fra brugerundersøgelsen (foreninger og institutioner)

Bilag 4: Supplerende figurer fra undersøgelsen af voksnes deltagelse i kultur- og idrætsaktiviteter

Bilag 5: Supplerende tabeller fra undersøgelserne af voksnes og skoleelevers deltagelse i kultur- og idrætsaktiviteter

Serien MOVEMENTS

Se de tidligere udgivelser i rapportserien på CISC's hjemmeside: www.sdu.dk/cisc

- 2012:17 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: Naturparken Mellem Bakkedrag og Dalstrøg - Evaluering af en omdannet græsmark ved boligbebyggelse i Sønderborg.
- 2012:16 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: En Voldsom Omvej - Evaluering af en omdannet støjvold i Solrød.
- 2012:15 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: Pixlpark - En Digital Legeplads - Evaluering af en omdannet plads i en ny bydel i Roskilde.
- 2012:14 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: Et bevægelseseksperimentarium - Evaluering af en omdannet park ved Sundhedscentret i Nykøbing Sjælland.
- 2012:13 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: Sidesporet - Evaluering af en omdannet asfaltplads ved Nørre Aaby station.
- 2012:12 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: Opfordring til udfordring - Evaluering af omdannede restarealer i Kolding Bycentrum.
- 2012:11 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: Byens Arena - Evaluering af en omdannet parkeringsplads ved boligbebyggelse i Høje Gladsaxe.
- 2012:10 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: Dronningens Bastion - Evaluering af en omdannet bastion på et historisk voldanlæg i Fredericia.
- 2012:9 Thomas Skovgaard, Kurt Lüders, Jesper von Seelen, Mette Munk Jensen, Bjarne Ibsen, Casper Due Nielsen og Tobias Marling: Svømning i den danske folkeskole.
- 2012:8 Bjarne Ibsen, Venka Simovska og Henrik M. Larsen: Tilgængelighed til og deltagelse i idræt blandt børn og unge på Vesterbro: Evaluering af DGI-byens børne- og ungeprojekt Go-Active.
- 2012:7 Bjarne Ibsen ... et al.: Idrættens outsiders - Inklusion eller eksklusion af vanskeligt stillede børn og unge i idræt: Evaluering af puljen til idræt for vanskeligt stillede børn og unge.
- 2012:6 Jan Arvidsen, Karen Dalgaard Pedersen og Søren Andkjær: Rum og rammer for Aktivt Udeliv: Et litteraturstudie om naturlige omgivelser betydning for Aktivt Udeliv.
- 2012:5 Bjarne Ibsen: Human Ressource Management for Volunteers in Sports Organisations in Europe.
- 2012:4 Charlotte Skau Pawlowski og Jens Troelsen: EN GOD OMVEJ - Bevægelse i lokalområdet: Kvalitativ analyse af den kommunale planlægnings- og implementeringsproces forbundet med projektet.
- 2012:3 Louise Kamuk Storm, Simon Madsen og Bjarne Ibsen: Evaluering af projekt Grib Chancen.
- 2012:2 Louise Bæk Nielsen og Bjarne Ibsen: Idrætsdeltagelse og idrætsfaciliteter i Vordingborg Kommune.
- 2012:1 Thomas Gjelstrup Bredahl: Slutevaluering af Greve Kommunes metodeudviklingsprojekt "MultiMinen" - For 6-8 årige børn med overvægt.
- 2011:6 Peter Lund Kristensen: Evaluering af 'Sunde vaner fra barnsben': Den kvantitative del - Vejle Kommune.
- 2011:5 Louise Kamuk Storm, Simon Madsen og Bjarne Ibsen: Evaluering af 'Bevæg dig sund og glad: Et projekt i Esbjerg Kommune for overvægtige børn og deres familier.
- 2011:4 Jan Toftegaard Støckel: Evaluering vedrørende projekt Idrætszen.

-
- 2011:3 Bjarne Ibsen og Louise Bæk Nielsen: Idræt og idrætsfaciliteter på Bornholm.
- 2011:2 Jakob Haahr og Søren Andkjær (red.): Muligheder og begrænsninger for friluftsliv: Konference rapport - artikler og abstracts.
- 2011:1 Ejgil Jespersen: Evaluering af Krop og Kontor forsøgsprojekter.
- 2010:7 Pernille Andreassen: Evaluering af 'Sunde vaner fra barnsben' - Vejle Kommune.
- 2010:6 Forskningsenheden for 'Bevægelse, Idræt og Samfund' (BIS): Forskningsprofil og udviklingsplaner for 2010-2014.
- 2010:5 Bjarne Ibsen, Anne Mette Walmar Hansen og Eva Vennekilde: Ændringer i kommunal idrætspolitik efter kommunalreformen.
- 2010:4 Karsten Østerlund: Gå i Gang: Slutevaluering.
- 2010:3 Lise Specht Petersen: Rum for idræt og leg på Vesterbro.
- 2010:2 Bjarne Ibsen og Carsten Hvid Larsen: Aktivitet eller idrætspolitisk arbejde? Frivilligt arbejde i DGI Vestsjælland og DGI Nordsjælland.
- 2010:1 Bjarne Ibsen, Jan Toftegaard Støckel og Charlotte Klinker: Børn og fysisk aktivitet på Vesterbro.
- 2009:7 Lise Specht Petersen og Bjarne Ibsen: København – en by i bevægelse: evaluering af Københavns Kommunes motionsstrategi.
- 2009:6 Ole Lund: Evaluering af projekt 'Sund Cirkel'.
- 2009:5 Carsten Hvid Larsen og Bjarne Ibsen: Frivilligt arbejde i Gigtforeningen.
- 2009:4 Ole Lund: Sund indskoling – evaluering af sundhedsfremmende indsatser i SFO og indskoling i Frederikshavn Kommune.
- 2009:3 Kirsten Kaya Roessler: Gruppesamtaler som psykologisk behandling af kroniske smerter: erfaringer fra projektet "Tilbage til arbejdet".
- 2009:2 Lars Breum Christiansen og Jens Troelsen: Bevægelsesmuligheder i Kolding By 2008.
- 2009:1 Ole Lund: Rend og Hop – Vi si'r stop: et sundhedsprojekts bestræbelser på at skabe bedre betingelser for det sunde liv i Varde Kommune.
- 2008:10 Lars Breum Christiansen og Jens Troelsen: Bevægelsesmuligheder i Roskilde By.
- 2008:9 Per Jørgensen: Idrætspolitik i Gentofte Kommune gennem 100 år.
- 2008:8 Jens Høyer-Kruse, Malene Thøgersen, Jan Toftegaard Støckel, Bjarne Ibsen: Offentlige-frivillige partnerskaber omkring børn og fysisk aktivitet.
- 2008:7 Pernille Vibe Rasmussen: Foreninger og integration: Undersøgelse af foreningers vilkår for integrationsarbejde i Københavns Kommune.
- 2008:6 Thomas Gjelstrup Bredahl: Ekstern evaluering af Motion på Recept i Frederiksberg Kommune: September 2007.
- 2008:5 Thomas Gjelstrup Bredahl: Evaluering af Motion på Recept i Nordjylland 2007.
- 2008:4 Jens Troelsen, Kirsten Kaya Roessler, Gert Nielsen og Mette Toftager: De bolignære områders betydning for sundhed: hvordan indvirker bolignære områder på sundheden? – og hvordan kan udformningen gøres bedre?
- 2008:3 Ole Lund og Pernille Andreassen: Gå i gang: evalueringsrapport.
- 2008:2 Jan Toftegaard Støckel (red.): Parallel leg eller integreret leg? – partnerskaber om børn, leg og bevægelse.
- 2008:1 Pernille Vibe Rasmussen og Kirsten Kaya Roessler: Stofmisbrug og fysisk aktivitet: Evaluering af "Krop og læring – Mere styr på eget liv".
- 2007:1 Bjarne Ibsen: Børns idrætsdeltagelse i Københavns Kommune 2007.

